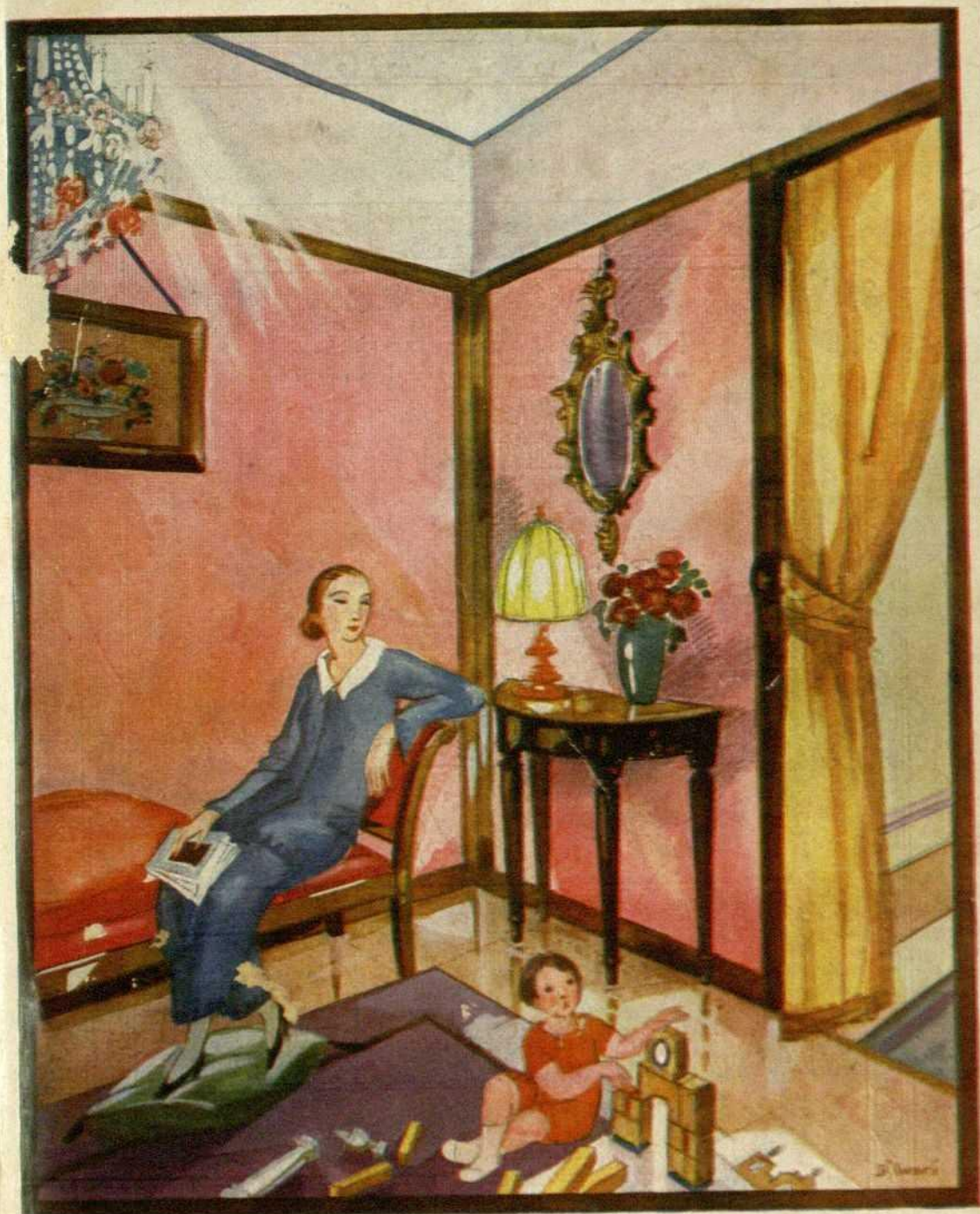

Núm. 75
: MARÇ :
Any 1924

D'ACÍ i D'ALLÀ

**Llet condensada
marca**

El Pagès

No en gasteu d'altra

PIANOS PIANOLA-PIANOS

*Únics instruments
que poden os-
tentar la marca*
PIANOLA

Central :
Passeig de Gràcia, 35

Sucursal :
Bonsuccés, número 5

Barcelona

CARLES TUTUSAUS

OPTIC - FABRICANT

BOQUERIA, 22 : RAURICH, 2 : BARCELONA

ESPECIALITATS

Ulleres per a auto : Montu-
res Conxa : Montures Ga-
lalihe : Montures xapades
d'or de 18 kilats : Cristalls
tòrics : Cristalls Felegich
Binocles per a teatre i camp
Baròmetres : Termòmetres
Estoigs : Lupes : Cadenes
Graduació gratis de la vista

PARA DISOLVER
EL
ÁCIDO ÚRICO
NADA MEJOR
QUE LA
**PIPERAZINA
MIDY**

LOS QUE SUPLEN DE ARTRITISMO, REUMATIS-
MO, GOTA, CÓLICOS NEFRÍTICOS, CUANDO LA
ORINA ESTA COLOREADA Y CARGADA DE ARE-
NILLA, NO DUDEN EN HACER UNA CURA DE
PIPERAZINA MIDY, LA MEJOR Y LA MAS ECO-
NÓMICA POR SER LA MAS ACTIVA

Asmàtics, Bronquí- tics, Tuberculòsos

si voleu lliurar-vos de vostres
malalties feu sempre ús del

XAROP VIAN

compost amb extrets de diver-
ses plantes medicinals, les
quals tonifiquen els bronquis
i pulmons, fent desaparèixer
la irritabilitat i infecció, sens
causar perjudici a l'estómac.

Laboratori "El Siglo"

Carrer Sant Pau, 33 - Barcelona

NI CÓLICOS
NI MÁUSEAS, NI IRRITACIÓN

PURGÁNDOSE CON LAS
SALES DE MEDIANA DE ARAGON

SE TOMAN DISUELTAS EN UN
VASO DE AGUA TIBIA EN AYUNAS

Frasco de 10 a 12 purgas 3 Ptas
Cajita **IDEAL** para 1 ó 2 purgas 0.50..

SEMPRE ESBELTA

Per a evitar la dilatació dels teixits (ventre) vostè deu usar el cenyidor **GLAXIS**. Confeccionat al teler en combinació elàstica de resistència. Substitueix amb superior avantatge a la cotilla. Pes ploma. Per aquesta característica no li ocasionarà la menor molèstia. — Demani fullets, adjuntant segell de correus de 25 cèntims a

Institut Ortopèdic

Sabaté i Alemany
Canuda, 7 - Barcelona

DEPILATORIO
BORRELL

Sens molèstia, treu
el pèl o pelussera
i mata la rel sens
irritar el cutis

A. Borrell C. Assalt, 62
Barcelona

i en totes les perfumeries - 8s remet discretament
per correu certificat, anticipant 4'50 ptes. en se-
gells, etc. - Gran Premi, Creu i Medalla Or, Ex-
posicions Anvers i Roma 1923.

Cacaus

Xocolates ; Bombons

FRY'S

J. S. Fry & Sons Ltd.

Bristol

Vins fins de taula

Sant Quintí i Sta. Anna

Vins generosos i
espumosos

Especialitat en

Moscatell

Malvasia · Lacryma

Christi · Vermut Moya

Damaneu-los
en Colmados
i Ultramarins

BODEGUES, Salvador Moya

Avinguda d'Icària, 177 - Tel. 46 S. M.

D'ací i d'allà

MAGAZINE MENSUAL
 D I R E C T O R
IGNASI FOLCH i TORRES
EDITORIAL CATALANA
B A R C E L O N A

— S U M A R I —

De la nevada del propassat febrer. — Espurnes de Paris, *Francesc Madrid*. — Infantívola (poesia), *Jaume Martí i Marull*. — Una doneta, per Henri Barbusse, *Joan Minguéz, Trad.* — Breus poemes de la Maternitat (poesies), *Juli Vila Ortiz*. — Carnaval de 1924. — La Barcelona d'ahir. — L'ideal verd de l'home negre, *Ignasi Folch i Torres*. — Del Concurs d'esports de neu a La Molina. — Els nous treballs a la tomba de Tutank-Amon, *Miquel Capdevila*. — El braçalet, per Frederic Boutet, *J. M. Mustieles, Trad.* — L'Exposició de dibuixos de «Les Arts i els Artistes», *Ll. F.* — Wilson. — De la Ceca a la Meca, *Puck*. — Un passeig a bastament car, per A. Averchenko, *J. M. Prous i Vila, Trad.* — Actualitats. — Crònica Catalana, *X.*

Suplement artístic: Nausica (marbre), per *Enric Casanovas*. — Coberta, per *D'Ivori*.

REDACCIÓ: FERLANDINA, núms. 7, 9 i 11

ADMINISTRACIÓ: Rambla de Sant Josep, 16, pral.

Preu: 1'25 pessetes

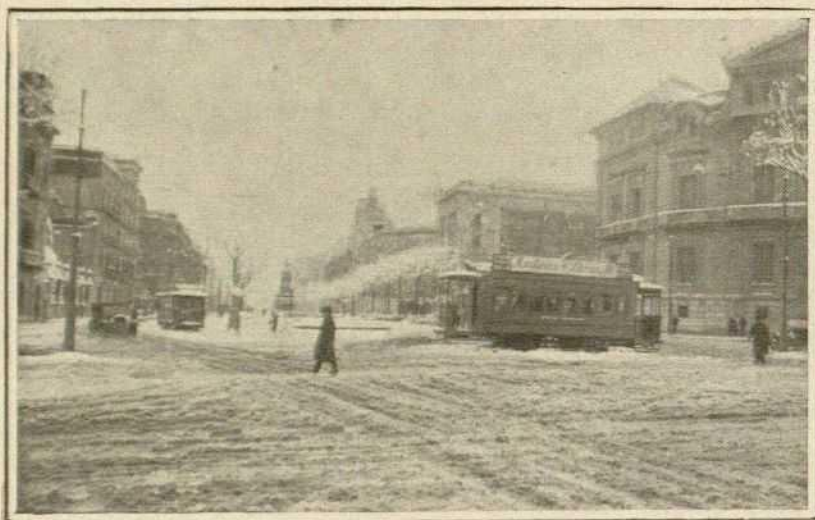
La Rambla dels Estudis

De la nevada del proppassat febrer

Un aspecte del Port

(Fots. Sagarra)

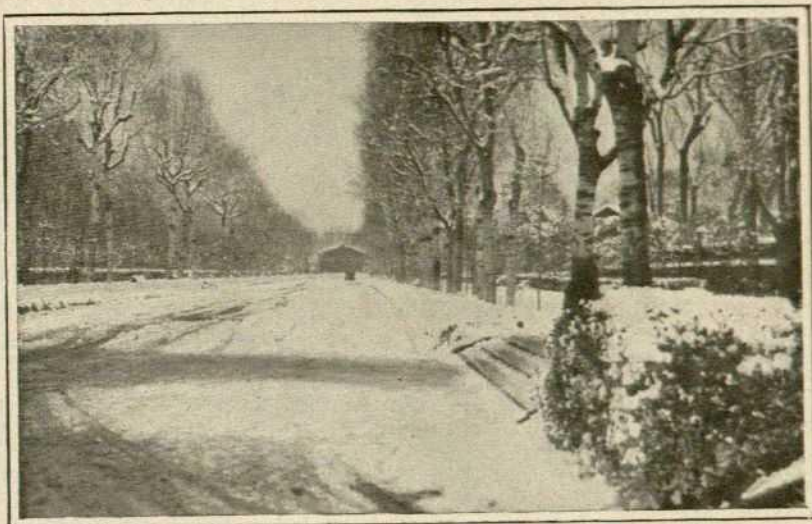
El carrer de Corts, entre el Passeig de Gràcia i Rambla de Catalunya

De la nevada del propassat febrer

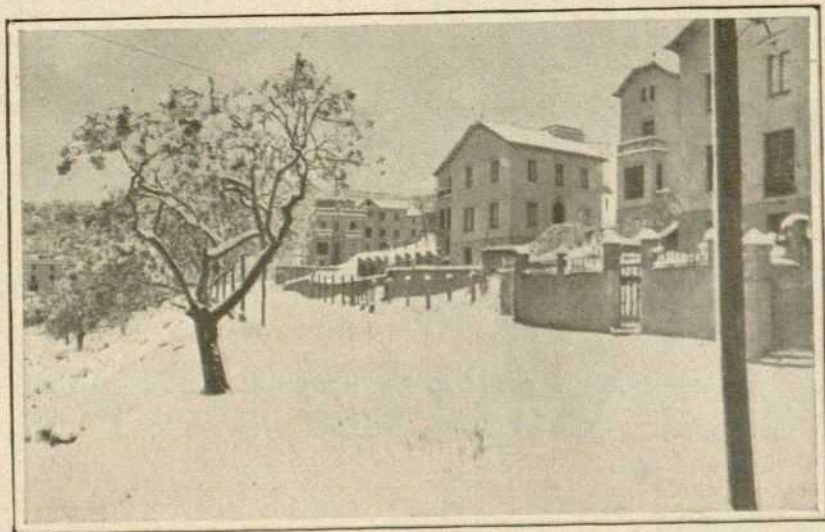
El Passeig de Gràcia

(fots. Sagarra)

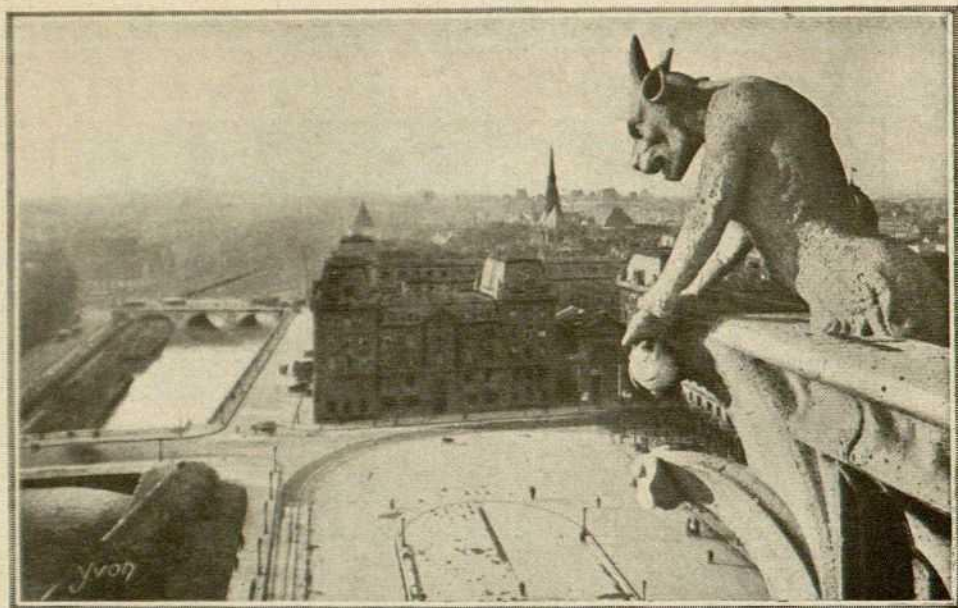
Un bell aspecte del Parc de la Ciutadella

De la nevada del proppassat febrer

En el barri de la Salut

(Fots. Sagarra)

De dalt de Notre Dame, arrepentat a la barana i acaronent la ganyota diabòlica i sensual, es sent un hom tot a la vegada dominat i dominador de París...

Espurnes de París

Avis.

No pensem pas descobrir París. De cap de les maneres. No volem fer de *Baedeker*. No en sabriem. Menys volem fer de *cicerone*. No ens agrada.

Seguint París hem sentit les inquietuds de la cosa per nosaltres nova. Això m'ha portat a escriure aqueixes notes breus i ràpides com títols de pel·lícula sota un *air de jazz-band* tronat.

Inquietuds, imatges, impressions, broma. Ho barrejarem tot, l'una cosa amb l'altra fins que no se sàpiga ben bé el què és... Es dirà que això no és literatura ni periodisme, però també avui per avui aquells bons bevedors diuen que no es poden barrejar els vins per a que siguin bons i la millor beguda és el *cocktail* internacional i complicat...

Barrejar una cosa o l'altra és igual. Tot és qüestió de paladar. Paraula.

Les arnes del senyor Napoleon.

El senyor Napoleon ha sigut la més viva personificació de l'esperit i costums d'aquest poble francès. Aquell gran senyor que tenia constantment cara de pomes agres, feia vint anys que era mort. El vell Continent, recòsit i apedaçat, passava una temporada de relativa tranquil·litat. La França civil i retòrica que succeï a la guerrera i heroica, un dia obrí, com una dama vella en una tarda grisa i apagada, el caixonet on es guarden les cartes d'amor i els records dels llunyans vint anys. Era 1841. Les gents de França es conmovien davant la llunyana visió de l'Imperi més o menys gloriós; relativament gloriós.

El senyor Napoleon en les seves acaballes, mig homèriques mig romàntiques, digué allò: «Desitjo que les meves cendres descansin a

la vora del Sena en mig d'aquest poble francès que tant hi estimat.

Aquell gran soldat que, segons Anatole France, a mida que anà donant extensió espiritualment gloriosa a la Història del seu poble li anava minvant la seva territorialitat geogràfica, devia ésser honorat en aquella hora, doncs, segons deia la gent, ja no tenia ni envejosos ni enemics.

Els Orleans, amb una habilitat reial i cauta, procuraren importar les cendres de l'Emperador i encarregaren al escultor Visconti la construcció de l'últim hostal del senyor Napoleon.

— Fixi's bé — li devien dir — que ha de fer una cosa important; que si no està a l'alçada del Soldat conegut (aquell ho era massa i els de 1914-18 ho han sigut massa poc) almenys ha d'ésser de durada; de molta durada...

I el senyor Visconti els devia respondre: Vagin tranquils i deixin-me fer, que tot anirà bé, com una seda.

I com una seda va anar tot.

Als Invàlids, sota la daurada cúpula, el cos del senyor Napoleon jeu per tota l'altra vida. I en el mateix edifici, però en altres departaments, descansaven parents i amics... El senyor Napoleon va ésser un home excepcional; va voler que la immortalitat fos per a ell, per a tota la família; per als amics. És el cas més magne de recomanació que hem vist en la nostra vida. Per dir-ho en castellà: de *yernocracia*. No solament hi dorm la seva distingida muller, l'Emperadriu Josephine, sinó que també hi dormen els germans Geroni i Josep, el general Bertrand, que va córrer amb l'Emperador de l'aventura d'Egipte a la de la mateixa

Santa Elena, i al general Duroc, mort a Silèsia.

El senyor Napoleon va tenir-hi mania amb això de la immortalitat. Donava patents d'eterna memòria a molta gent. El Panteó d'Homes Il·lustres, durant la seva dictadura, es va anar omplint de gent de no gaire importància. El senyor Napoleon no filava gaire prim en obligar a perpetuar noms.

El senyor Napoleon té una tomba molt important. El carner és de granet vermellós. La urna està feta amb quatre grans lloses, per quin polimentat es va necessitar una màquina de vapor. Les restes del senyor Napoleon estan tancades en una doble caixa de cedre i de plom, que guarden a la vegada una altra de bronze col·locada damunt d'un gran coixí en el fons del carner...

Jo crec que en la construcció d'aquesta tomba s'hi veu la mà anglesa. Els britànics són gent molt entenimentada i superticiosa. ¿Qui sap, Mare de Déu? ¿Si algun dia a l'esperit del senyor Napoleon li dongués per ressucitar, què podria passar? ¿Què en quedaria de l'aliança franco-britànica? ¿Com saltaria a la conversa lo de Waterloo!

I els anglesos s'en han volgut assegurar. Allò de don Joaquim Costa: «Hay que echar siete vueltas a la llave del sepulcro del Cid», ho pressentiren els anglesos amb el senyor Napoleon i no hi possaren pany per por dels despanyadors d'aquest país, però l'emparedaren per a sempre més.

Aqueixos turistes anglesos que passen com en una processó per la tomba de Napoleon, s'acosten a la cripta amb certa intranquil·litat. S'hi miren, s'hi miren molt abans. I un

Heu-s'aquí tot el que queda en peu del senyor Napoleon. Semblen vestits teatrals d'un còmic important...

cop a fora, respiren segurs de que el francès ha perdut l'esperit que el senyor Napoleon li donà i que li féu dir: «Quan jo sàpiga que hi ha un poble que pot viure sense pa, llavors creuré que França pot viure sense glòria...»

França no vol cap mena de glòria napoleònica. Vol tranquil·litat i bons aliments. I jo ho celebro que sigui així...

Quan els anglesos arriben de nou a Picadilly lo primer que diuen als seus amics i parents, és que el senyor Napoleon encara dorm...

I efectivament, del senyor Napoleon no més ne queda el record: un record agradable...

Avui hem vist en una vitrina del Museu dels Invàlids el *redingote grise* i el capell famós del senyor Napoleon, l'espasa i les medalles de l'Emperador francès... És l'únic que encara queda amb certa vistositat teatral...

De totes maneres, un arna pecadora, un arna subversiva i revolucionària recorria la mànega dreta del *redingote* del senyor Napoleon... Abaix de tot, un altra arneta anava fent via entre els plecs heroics d'aquesta peça de roba...

El pobre senyor d'Ulm, Austerlitz, Eylau, etc... es veu amb l'impossibilitat de fer matar aquestes arnetes revolucionàries i irrespectuoses amb el *Génie*... A Ell, que abans no li costava res no fer matar un arna sinó una renglera d'homes...

El Sena, el bouquiniste i el pescador de canya. — La dreta i l'esquerra de París.

Ja som al Sena. El Sena, senyors, és un riu civil, eminentment civil. Un riu que acos-

tuma a estar tranquil i cada deu anys fa una sortida transcendental. Em fa l'efecte d'aqueixos homes casats i d'edat madura, que acostumen a ficar-se al llit cap allà a les deu, després d'haver llegit el diari de la nit. Una tarda es troben uns vells companys d'estudis i joventuts que, ai las! no tornaran mai més, i acorden fer un sopar: Un sopar en el

qual no es parlarà de res més que de la joventut, de les promeses primeres i dels sa-raus vuitcentistes. Cal preparar a la família... Una nit és una nit, però ¿qui sap, Mare de Déu si la muller voldrà...? Comença a preparar-se tot... Una nit en la qual la muller sembla que té bon gènit se li exposa la pensada, que per a ella sempre és i serà una mala pensada.

— Dona! hi van tots, ¡l'únic que faltaria seria jo! — diu el marit amb un to llacrimós...

La muller deixa fer, i aquella sortida intranquil·litza a tothom. Li fan pendre precaucions per a evitar reumes, bronquitis, bronconeumonies, gripes, pulmonies, etc...

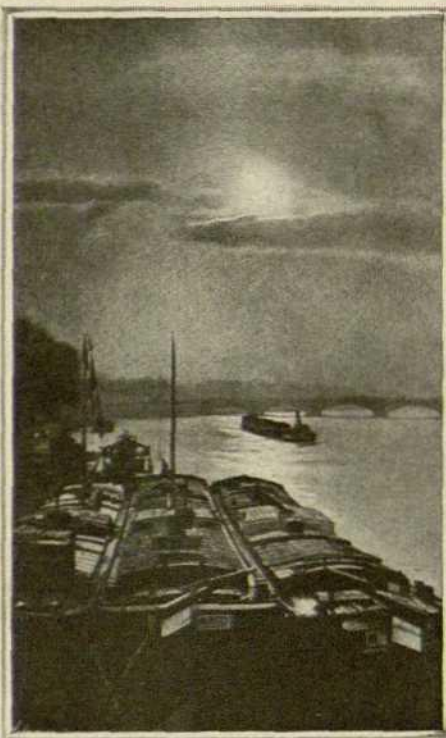
Porta-t'en la bufanda de llana i la de cotó... Posat l'armilla amb folro de franel·la...

No triguís gaire... ¡Que tal i com estan les coses! Tapat bé al sortir... ¡L'escala està plena de malalts!

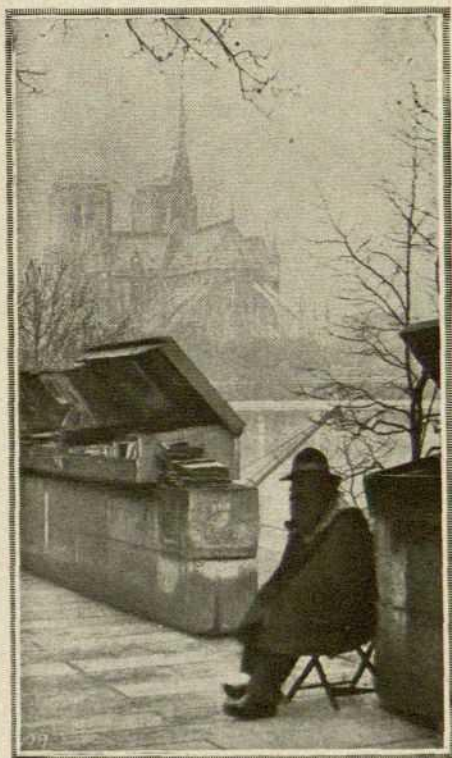
I el senyor surt... A les onze la muller comença a impacientar-se... ¿Li haurà passat alguna cosa? Hi ha tantes coses per Barcelona! Les onze i mitja! ¡Les dotze, les dotze i mitja!... La una! ¡I el senyor sense venir! Tot comença anar malament...

— ¡No em cap cap dubte, al meu marit li ha passat alguna cosa!

En aquella dolça llar de la dreta del Eixam-

Al capvespre el Sena pren un to romàntic i encès. És l'hora dels suïcidis; dels suïcidis amb sepulcre de luxe i esqueles als diaris, de franc.

Aquest bon home tranquil i reposat m'ha venut un autògraf (?) de Ruben Dario per vint-i-cinc cèntims... Els d'En Víctor Hugo s'els fa pagar més cars: un franc... Però no es cansa gaire, en té fàbrica...

pla hi ha tot un drama íntim. Suposicions, interpretacions benèvols i tendres o depreciatives i indignes pel marit perdut; mal perdut...

Per fi arriba a la una i dotze minuts... No els dic res més...

El Sena fa el mateix. Deu anys de tranquil·litat; deu o dotze, vint anys per a que les generacions puguin anar dient als que van venint al món: — Quan jo era petit (o «quan jo tenia xicota» o «quan jo vareig casar-me») el Sena va pujar fins a dalt de tot...

Aquella sortida ens posa el cor en un puny i un pensa que com que anem cada vegada més malament; que com més anem menys valem i que qualsevol altre temps passat ha sigut millor que aquest, nosaltres no tornarem a veure una cosa semblant...

Però arriba el dia, el dia assenyalat i el

Sena comença a pujar i els uns diuen que no pujarà més i els altres prometen que sí, i fins s'arriba al *pari mutuel* com a les curses de cavalls.

El Sena llavors no s'enrecorda que a la seva vora hi ha els *bouquinistes* i les barcaces que no s'en mouen mai i que sembla que hagin posat fonaments i pisos per a llogar; el Sena defuig l'amistat dels pescadors de canya que cada dia li entreguen l'am com si li donguessin la mà; el Sena rebutja ésser el caminet lliscos i suau dels vaporets que van de *Matson Alford* a Suresnes amb la mateixa tranquil·litat que si marxessin per l'estany ginebrí... Tot s'en va en orris...

I el vellet *bouquiniste*, de capa apedaçada i pipa aguda, de barbes evangèliques i Augusta mirada, s'en emporta la mercaderia en dos o tres viatges lluny de la ribera esperant millors dies.

Fer de *bouquiniste* no és un ofici tranquil

El pescador de canya és un home que no té pressa. Ja el veuen, oi? Doncs potser aquest home mentre fa veure que pesca està pensant algun problema transcendental. Un d'ells està buscant la manera de pescar amb canya i sensu fil.

com tenir una parada de llibres vells a Santa Madrona; per ésser un bon *bouquiniste* cal, entre altres coses, ésser un home *entès*. Els *bouquinistes* parisencs són homes entesos. I si no ho són, ho fan veureu-ho, que encara és més important.

Jo li he comprat per vint-i-cinc cèntims a aquest vellet, que sota l'ombra de *Notre Dame* veu passar els dies i les pluges i moltes vegades el pas matiner d'Anatole France, un

anàvem a demanar que fos de debó) no li guardem cap rancúnia. Fins ens l'hem arribat a estimar. Tenim por per ell. Si, tenim por de que amb la crescuda del Sena aquest home ens agafi un reuma com una casa.

Els pescadors de canya del Sena, són a París ço que els treballadors que no treballen mai i fan *penya* a la Plaça Reial, són a Barcelona: uns tipus pintorescs que donen to. Sense ells el Sena perdria molt. Jo no he

Això és un carrer important del *Quartier latin*; un carrer civilitzat que s'acaba amb el Panteó d'homes il·lustres... Té un to internacional molt trist i que contrasta amb...

autògraf — al menys ell ho ha dit així i ho ha assegurat — de Ruben Dario.

Jo n'he vist d'autògrafs de Ruben Dario i no se semblen en res a aquest que he comprat. Però, l'home me l'ha venut, i m'ha fet l'afirmació amb tanta seguretat, que hi arribat a la convicció de que el veritable autògraf és el fals, i els bons no ho són.

El vellet *bouquiniste* espera vendre cada dia una miqueta. Per anar fent. El que no voldria és vendre tots els llibres i estampes a la vegada. Encara que trobés comprador no ho faria. Perquè un cop venut tot, ¿què faria del temps? On aniria?

El *bouquiniste*, al costat de la caixa de launa antiga i esquerdada, va fent. Va fent pipes i fent-se vell. Creguint-nos que encara que va voler-nos ensarronar venent-nos un fals autògraf de Ruben Dario per vint-i-cinc cèntims (també per aquesta quantitat no

vist que cap d'ells pesqués mai res, però ells amb una fe — sort d'ella! — i una constància poc alabada, cada dia tornen al mateix lloc a tirar l'am. He pensat més d'una i més de dues vegades que ells hi van en qualitat de comparses i que a l'am no hi ha ganxo. No pot ésser d'altra manera. Fins crec i tot que es barallen el dia que un dels *habitués* arriba a agafar quelcom.

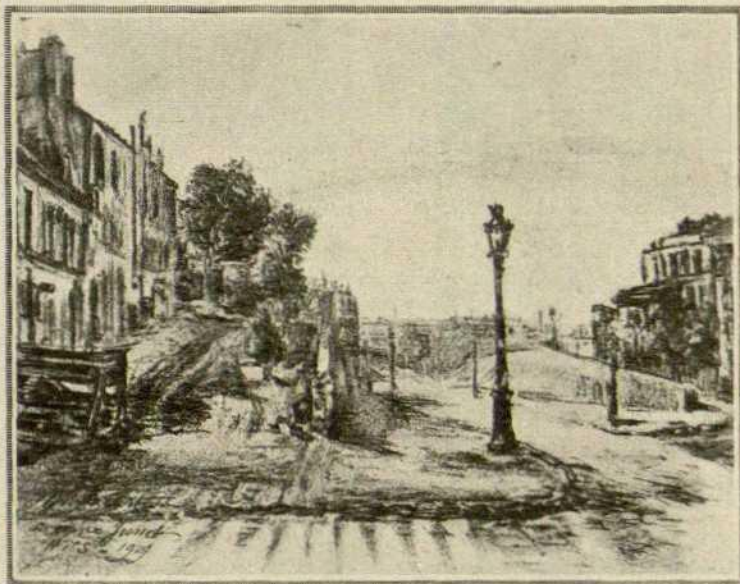
Els pescadors de canya són molt bones persones. Quasi tots ells són esperantistes i partidaris de la Societat de les Nacions... Si al món l'estadística fos una perfecció, veuríem com els pescadors de canya són els homes que donen menys contingent al gremi dels suïcides, dels assassins; dels lladres i dels revolucionaris. Un pescador de canya és una cosa tan entenimentada com un federal de tota la vida. Allò que es diu de que un pescador de canya és una cosa que co-

mença amb un am i acaba amb un ximple, no és veritat. Jo n'hi trobat un d'inventor i tot. Si, si. Paraula. Parlant amb ell, em deia una tarda, de camí cap a casa després d'una jornada de molt d'èxit doncs havia pescat un refredament als peus, de fatals conseqüències:

— No ho entenc: tot avança menys la pesca de canya. Es fa igual ara que fa cent anys... Ara que tot vol anar sense fil... la telefonía sense fil, la telegrafia sense fil, jo es-

i estrets, per aqueixos cosmopolites i nets del *Quartier latin*. Naturalment que hi ha una miqueta de diferència entre aquest carrer de Soufflot, que té per fons el *Pantheon*, i aquesta altra *Avenue Junot*, que sembla un carrer d'apatxes de pel·lícula.

Realment hi ha una certa diferència... Prop de Soufflot hi ha el *Bullier*; prop de l'*Avenue Junot* hi ha el *Moulin de la Galette*... Però mentre el *Bullier* ha perdut bastant de la seva

... l'*Avenue Junot*, al cor de Montmartre. Tal com ho veuen, tal està. Aquí no demanin ni tramvies, ni «metro», ni telèfon, ni aigua corrent... Un cop de pedra d'un «gosse» indignat per l'invasió dels estrangers ho considera per què una veu interior li diu — ¡com l'invasió dels barbres!

tic buscant la canya de pesca sense fil... I em sembla, em sembla que la trobaré...

Aqueixos capvespres generosos i romàntics de París tenen el seu millor espectacle en el Sena. Cau com una certa llum que sembla de pal; que es pot *froler* — ¿veritat, senyor Josep Maria Junoy? — hi ha com un ànima que ens envolta i dona tendresa d'esperit. No sabem com dir-ho... No tenim paraules... Però comprenem perfectament que la major part de suïcides de París vagin a buscar en el Sena el sepulcre més lluminós i esplèndid. I, de pas, el més baratet.

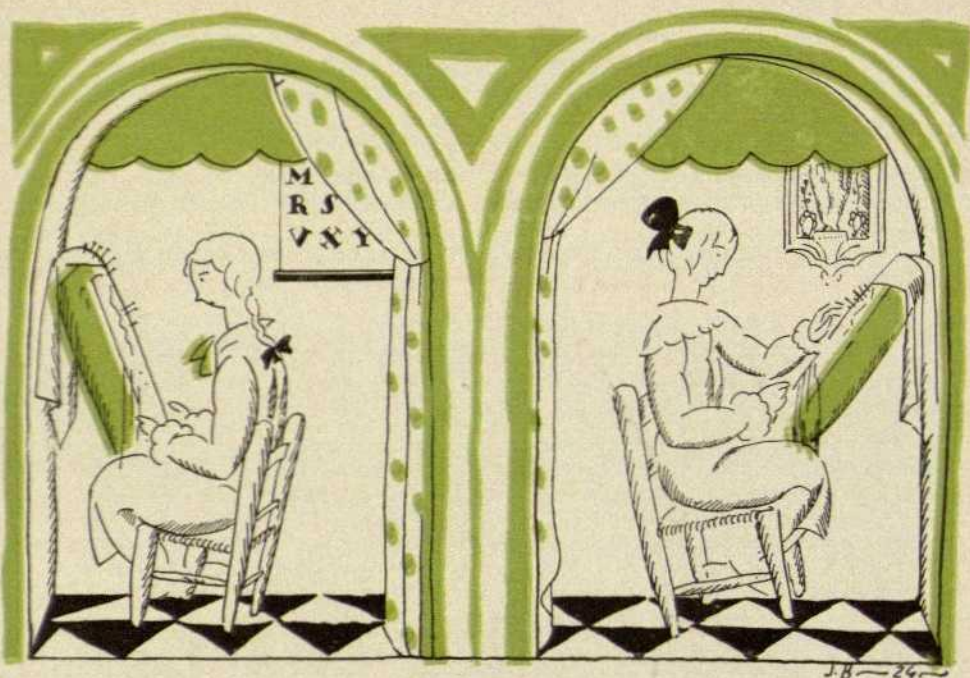
El Sena divideix París en *rive gauche* i *rive droite*. Fa de president del Congrés de diputats. A una banda hi té les esquerres a l'altra les dretes... A la *rive gauche* hi ha el *Quartier latin*, que no s'acaba mai.

En el *Quartier latin* hi viuen estudiants i artistes. Hi ha com una propensió a abandonar els carrers de Montmartre, punxeguts

característica — que nosaltres no hem conegut, però que hem llegit — el *Moulin de la Galette* conserva encara el to del segle XIX, que li dona el *père Debray*.

De Montparnasse a Montmartre hi ha tota una eternitat... La barreja indigna i nefasta de races del *Quartier latin* converteix el barri en una Exposició Universal, en un Congrés internacional. Hi domina el negre com en un joc de dominós; hi domina el groc com si es patís de l'estómac... Montparnasse amb la *Rotonde*, podrà ésser una estació de trànsit internacional sense cap significació local. És un fet pintoresc superposat. Montmartre, llunyà, apartat del color de fira i de circ eqüestre de la Place Pigalle, té l'ànima de la pintura francesa dels últims del segle XIX...

Deixem el Sena, pugem cap a Montmartre... Ara veuran vostès com...

Infantívola

Les ninetes dejorn se'n van
cap a l'escola.
que és lluny i sola:
les ninetes dejorn se'n van
cap a l'escola tot passejant.

Quan hi són totes, sens fer remor,
mentre fan randes,
canten corrandes:
quan hi són totes, sens fer remor,
canten alhora eixa cançó.

«Coixinet si tu sabies
les penes que'm fas passar,
prou diries a la mestra
que'ns deixés anà a jugar;»
amb aquelles minyonetes
que hi ha dalt del campanar:
que repiquen les campanes
pel minyó que ahir finà:
«ai quin dolor!
quina tristor!
l'endemà de la festa major.»

Passa una hora i dos i quatre
i la mestra no ve pas:
la mestra és dintre que plora;
no sabem quin mal tindrà.
Ahir la tarda, a la plaça,
amb un minyó va dansar:
què tindria aquella dansa
que avui ja l'han enterrat?
Qui sap si ara també ella,
del mateix mal morirà.
«ai quin dolor!
quina tristor!
l'endemà de la festa major.»

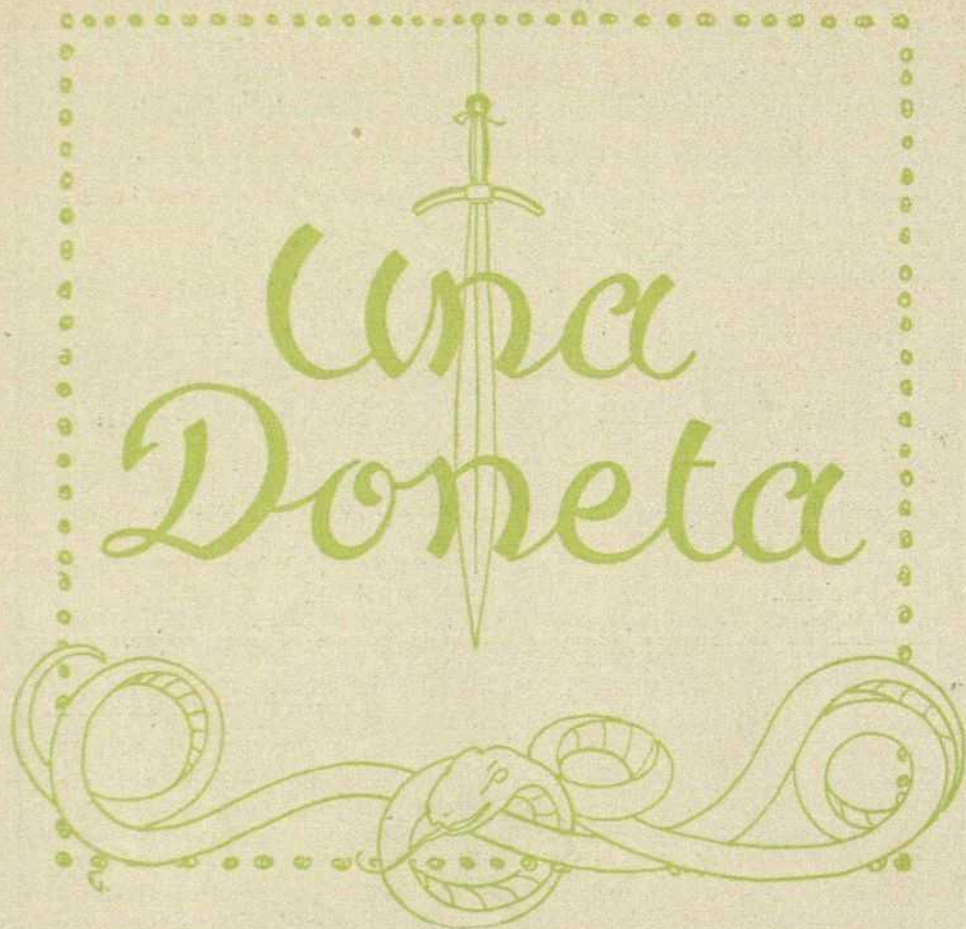
Mare! mare! a l'escola,
eixa tarda no hem d'anar:
la mestra ha dit que no hi fóra,
ningú sap a on serà.
Nosaltres, quina alegria,
bé podrem anà a jugar
amb aquelles minyonetes
que hi ha dalt del campanar:
que repiquen les campanes
pel minyó que ahir finà.
«Ai quin dolor!
quina tristor!
l'endemà de la festa major.»

JAUME MARTÍ I MARULL

(Dibutxos de

J. Busquets)

Per HENRI BARBUSSE

QUAN em parreu del fred que fa aquí, digué Peter, em feuriure. I durant aquests hiverns, quan us veig trescar, tot vermells, llagrimosos i empastifats de bufandes i de colls alçats, — si aleshores faig memòria dels freds d'allà baix, m'en ve la sensació tan viva i tan present que tinc ganes d'exposar les mans al vostre gebre, per a escalfar-les-hi.

Allà baix, és gairebé al capdamunt de l'Amèrica del Nord i al cim de tot del món, com si diguéssim a l'estació d'alça-

ria del globus, pels volts del 75° grau de latitud nord — que el diable s'ho endugui.

«Llençats com uns corbs a través d'aquells camps glaçats, i picotejant ça i enllà — mesos i anys — per tal de trobar una mica d'or; eixamats en aquelles solituds tan glaçades i tan tempestuoses que, per mica que hom alcés a dreta i a esquerra, exposant-les al vent, les solapes de l'americana, i que hom es calcés uns patins, faria reliscades de deu quilòmetres; comportant devegades, a guisa de compensació, unes foguerades tan intenses que ara mateix, senyors, em fa estrany

no haver-m'hi cuit; fèiem una vida que deu valdre per dos als ulls de Nostre Senyor, pels afer del Paradís.

»Això no vol pas dir que no tinguéssim les nostres estones d'esplai, no. Allà baix no hi passaven coses extraordinàries, ben cert; però de vegades les coses hi prenién un tomb ben singular.

»La més singular, per dir-ho així, va ésser la història de Jonàs Dewer. ¡Cuirassat i colrat que estic, encara em ve una frisança, amics meus, al recordar una singularitat tan enorme i tan fantasmagòrica!...

»Jonàs feia un ofici que no era cosa de ximpls: en compte d'escarrassar-se, com nosaltres, a trobar or enterrat, més s'estimava recollir el que ens trobava a les butxaques. Venia begudes i menjars; i ho feia amb un prodigiós afany de lucre, car ja podieu atipar-vos i engolir com un lladre, que sempre sortieu més lleugers que no hi havieu entrat del seu hostal de fusta, minsament escalfat per una estufa gran com un capell de copa.

»Altrament, l'individu tenia una mala pinta, amb aquelles mirades fugitives que semblaven anar a amagar-se en els forats dels ulls dels altres, amb aquella mica de cap d'un negre tirant a roig, i aquella manera tan desagradable que tenia de passejar una mà quadrada per entre la llana de matalàs que duia enganxada a la clepsa.

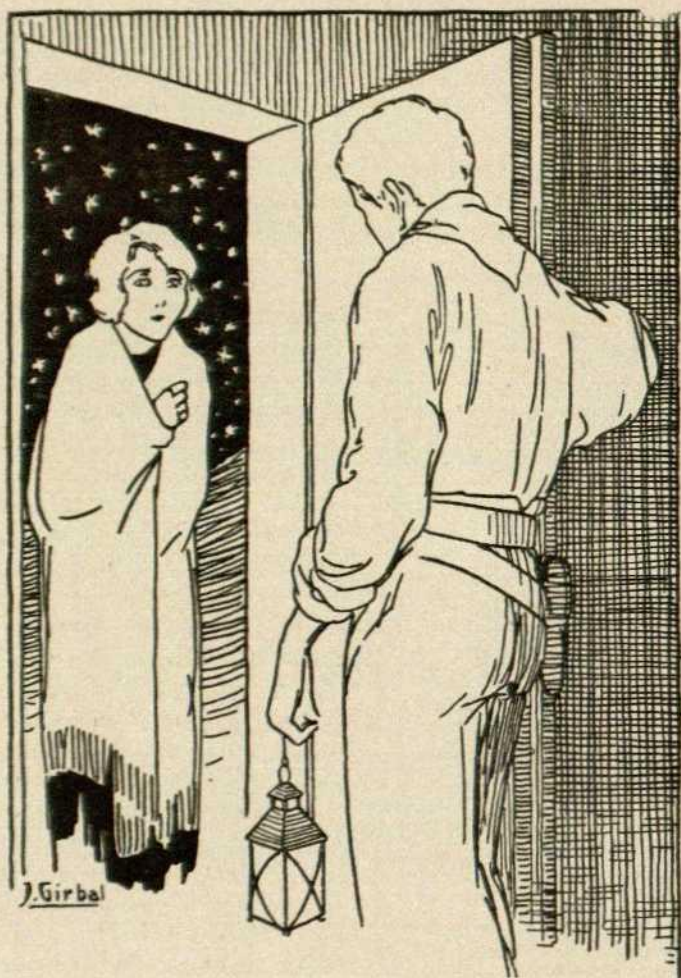
»En fi, al món n'hi havia d'altres pla més simpàtics que ell, però en justícia cal reconèixer que, tret de la seva avarícia i de la seva fructuosa mania de vendre un aiguardent que, a tot estirar, hauria pogut servir per rentar els peus dels cavalls, no hi havia en ell res a blasmar.

»No era pas l'únic traficant d'aquella aglomeració de barraques que, encastades en aquell recó de món, resistien bé o malament a les escombrades de l'huracà... Bastide Sullivan i la seva dona també tenien botiga de begudes i de queviures. Aquests sí que eren estimats de tothom, i a més a més, entre ells s'estimaven molt. Ell era alt i ben plantat, amb uns ulls grossos que tenien una cloror franca per l'interlocutor. Ella, es deia Betsie! Sembla no-res aquest nom, no fa? Doncs us juro que em sento tot enlluernat del xamós i clar retratat que em retreuen a la memòria aquestes dues síl·labes, aquestes dues simples notes... Si bé, quan penso al final de la història... Però, vatua! no cal pas començar per la fi.

»Així, doncs, com déiem, Bastida i Betsie eren feliços... fins que un dia Bastide fou assassinat. El varen trobar, al llarg del camí, foradat per bala blindada.

»Enquesta, daltabaix, entre els crits aguts i els plors de la viudeta. Però fou impossible descobrir el culpable. Tots aquells de nosaltres que es feien sospitosos es varen disculpar i retornaren a casa tranquilets.

»Però, veu's aquí que dos dies després, Betsie truca a casa, entra i, veient que estic sol, em diu, amb un llampec als ulls, que l'assassí és Jonàs Dewer.

«Però veu's aquí que dos dies després, Betsie truca a casa, entra i, veient que estic sol, em diu, amb un llampec als ulls, que l'assassí és Jonàs Dewer». (Pàg. 177)

»—¡Però, vaig mormolar, si acaba de donar una coartada indiscutible!

»Ella brandà el seu caparronet angelical, i colpejà el trespol amb els peuet. Després, va posar-se a cridar que aquell miserable devia haver mentit i una per una va exposar-me les seves sospites.

»Vaig romandre bocabadat... A fe de Déu, aquella tanda, aquell encadenament d'indícis, de detalls, demostraven l'emboscada conjuminada pel detestable Jonàs contra un rival religiosament odiat, això sí...

»Però... Hi havia un però; tot això no era res més que intuïció, instint; estava ben lluny de les proves conculents, paleses i sòlides que la justícia admet. Entre tot allò hi mancava el fet decisiu que pogués fer condemnar aquell bandoler endiastrat... Malgrat el calfred de convicció que el contacte de Betsie em feia sentir (ah! ¡cal haver treballat com jo entre pepites i gemmes per imaginar que hi ha coses que puguin ésser ensem tan minúscules i tan precioses!), malgrat això, vaig dir-li el meu parer.

»Ella va escoltar-me atentament, amb aquells ullassos de safir ben desperts en la cara de noieta... I em compregué. Em féu jurar que mai de la vida diria res a ningú del que ella m'havia confiat... I quan arribà el procés, en compte de presentar aquell encimbellament de presumpcions, s'esforcà palesament de disculpar Jonàs, el qual estava passant uns moments d'inquietud... En fi, el sumari fou arreconat i desat.

»La mort del seu marit havia deixat Betsie privada de recursos. Es veié precisada a cercar col·locació, i tres mesos després entrava a la taverna de Jonàs Dewer a encarregar-se del taulell.

»Sis mesos més tard, ella s'havia fet a casa d'aquell solteró repugnant una situació important des del punt de vista moral, si podem dir-ho així. Jonàs, encisat per aquella criatura fina i radiant, comparable a una fada, parlava obertament de casori.

»Les amonestacions ja estaven tirades... quan el doctor Bambini fou assassinat.

»Aquí, cal fer un parèntesi: els assassinats, en campaments per l'estil del nostre, no eren cosa rara. Així és que us prego que no trobeu res d'inversemblant en els fets d'aquesta història, que és tan real com jo mateix. Faig esment del malaurat cas del doctor Bambini entre cent d'altres, perquè lliga amb la narració.

»Com tenia per costum — un costum ben seguit — el sherif convocà tots aquells que, de prop o de lluny, s'havien relacionat amb el desaparegut abans del crim, o

podien tenir algun interès en la seva desaparició, i els demanà explicacions d'on havien passat el temps. Tots les donàrem; jo igual que els altres, i Jonàs igual que jo; aquest va declarar, sense perdre aquella mitja rialla que li endiumenjava el rostre d'ençà que eren publicades les amonestacions, que tal dia, a tal hora, s'estava patinant sobre el llugó amb la seva promesa.

»Però qui havia de dir que aquesta, cridada a corroborar aquesta asserció, faria un bot i cridaria:

» — ¡Senyor jutge, aquest home ha mentit!

»Els acararen. Amb tota fermesa ella va reiterar la seva negació i àdhuc va afegir que, ben al revés d'allò que ell pretenia, el seu promès l'havia deixada en aquella hora amb una misteriosa precipitació.

»L'altre gesticulà, suplicà, udolà. Ella no s'immutà gens (ah! juna doneta ben sòlida, aquella!) Varen obrir una enquesta. Varen trobar proves. I Jonàs va quedar detingut, sense parar de delirar i de treure bromera, no callant, sinó per força, el dia que va tenir el coll encabit en la corda famosa.

»I jo, sense poder-me estar de tremolar, admirava la gentil Betsie; car bé ho sabia jo que estava mentint; ¡però també em constava que tenia raó! Ella disfressava els fets per tal de restablir l'ordre lògic de les coses. Ella mentia a causa de la veritat mateixa.»

JOAN MINGUEZ, trad.

(Dibutxos de J. Giral)

Breus poemes de la Maternitat

Per les seves virtuts maternals, a la Sra. Na Maria de Boix,
en justa lloç

DESPRÉS DE LA COLLITA

Ha dat la flò, ha dat el fruit,
mai més els tornarà a veure;
tot l'any plora el fill absent.
Al cap de l'any, en l'oblit,
la branca cercarà un lleure
pel novell infantament.

EL FRUIT RECLÒS

«Lliurar el fill al món i lliurar-lo del món»:
Heu's aquí el noble ofici de la mare.
Fer-lo eixir del pregon
i en el pregon del sí servir-lo encara
de tota mà enemiga.
Es com l'espiga,
que de l'infant que li ha donat el Sol
— el blat — les carns sent totes plenes,
perquè ja és un fadri molsut, i el vol
que visqui dins ses entramenes.
I quan la mà cruel sa vida esqueixa,
l'espiga, enllà la mort, tossuda
encar no el deixa;
li han d'arrencar
en tràgica batuda.

L'ARBRE QUE NO DÓNA FRUIT

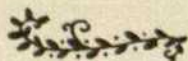
L'arrel estiragassa fins l'abís
cercant debades la fecunditat;
jamai de la fillada haurà l'encís:
Sofreix el càstig d'un secret pecat.
Perquè de jove es va donar al vent,
i aquest, frisós el posseí en follia;
i la grapada de l'amor roent
resseca i deixa sols trista eixorquia.
I ara es retorça, en sentir-se las
en mig de la florida que duu l'hort,
en el foc eternal del buit de glaç
i espera la destrál com un conhort.

COLOFÓ

Pel miracle d'Amor
Déu prengué vida
al ventre virginal de la Donzella.
Pel miracle d'Amor,
seca, exahurida,
la vara de Josep florí una estrella.

Ciutat, març-1923

JULI VILA ORTIZ

CARNAVAL

Algunes de
les
més belles
disfresses
que
concorren-
gueren
al
Ball
Infantil
de
Novetats

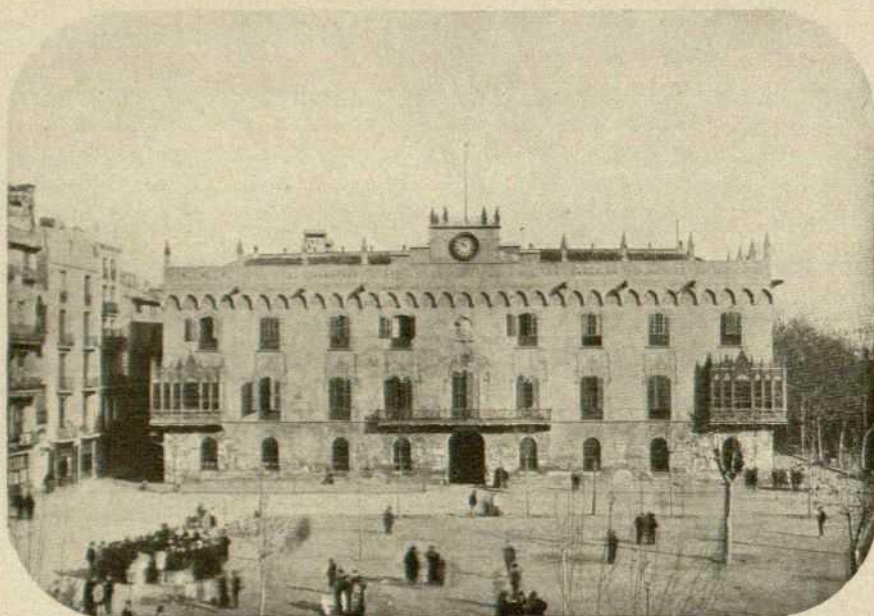

DE · 1924

Altres
criatures
disfres-
sades
que
assistiren
al Ball
Infantil
que
es celebrà
el
Dijous Gras

LA BARCELONA D'AHIR

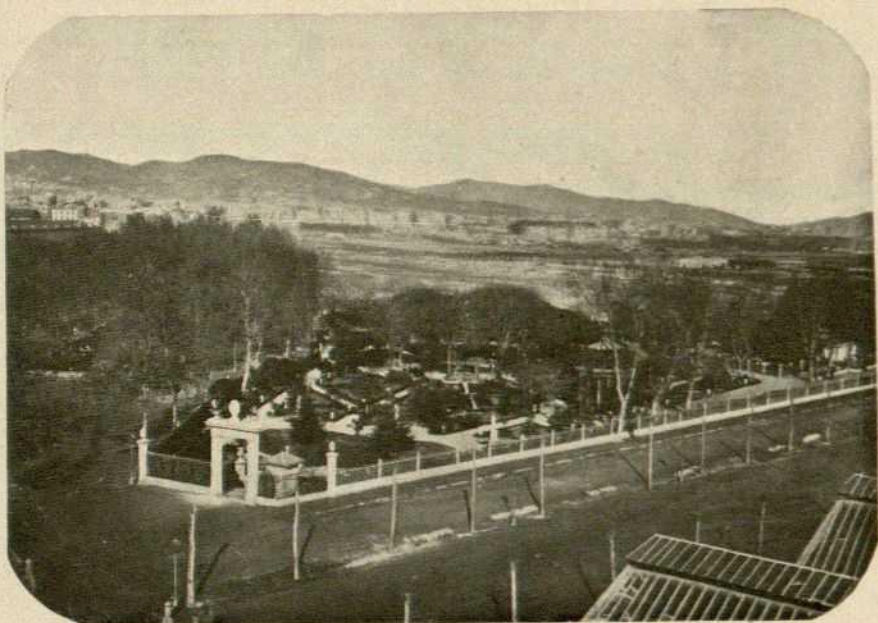

El Palau Reial que s'alçava entre el Passeig de la Duana i la Plaça de les Olles

Veu's aquí alguns aspectes de la Barcelona vuitcentista, que han desaparegut per a ésser millorats els uns i, ai las!, per a ésser suplerts els altres per lletgissimes

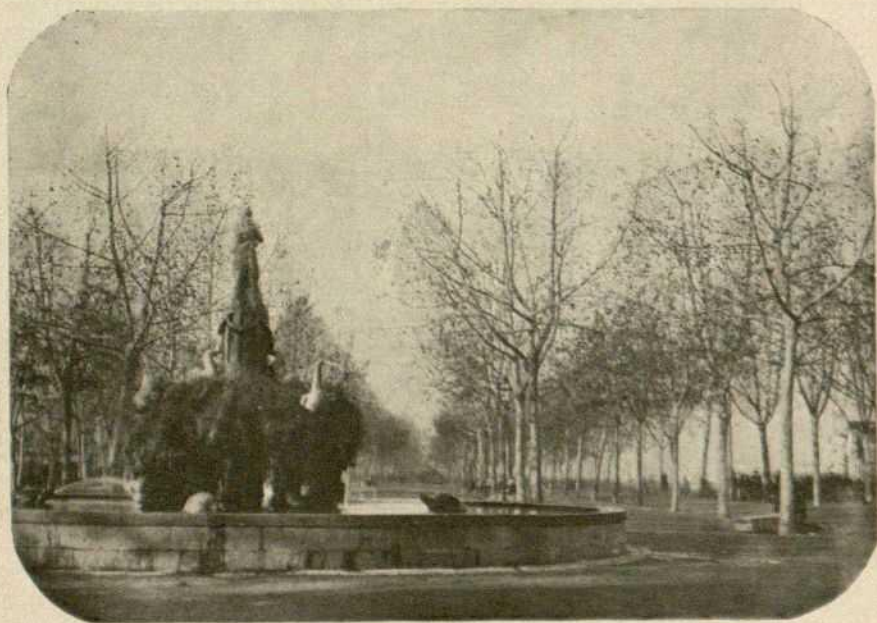

El primitiu Palau d'exposicions de Belles Arts que ocupava el lloc de l'actual Cinema Ideal del carrer de Corts Catalanes, entre la Rambla de Catalunya i el Passeig de Gràcia

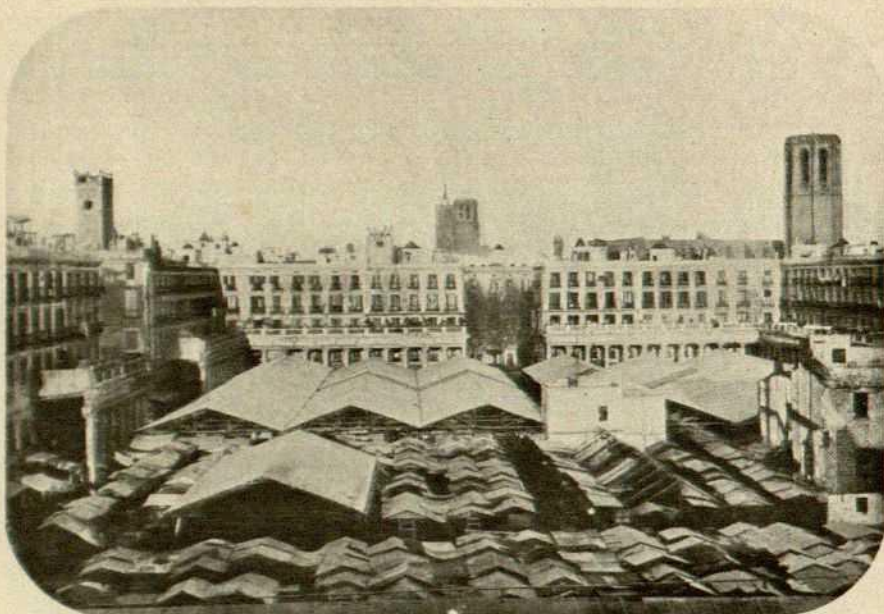

L'antic Jardí del General, situat entre els actuals carrer del Rèch, passeig de la Duana, passeig central del Parc i passeig de Pujades.

cases de cinc pisos o per edificis i jardins de falsa monumentalitat i bellesa. Malauradament, tan el Palau Reial com el graciós Jardí del General i el bell

El brollador monumental que començava el Passeig de Sant Joan, situat a l'indret on hi ha actualment el monument a En Rius i Taulet

L'antic Mercat de la Boqueria, vist des del carrer de Jerusalem

brollador amb el qual començava el Passeig de Sant Joan, foren destruïts definitivament i, el que és més sensible, per ésser transformats en «coses» que, ultra no donar cap to a la ciutat, li llevaren una de les més belles característiques.

Les façanes dels Escalapis, corresponents a la Ronda de Sant Pau, que foren destruïdes l'any 1900, durant la «setmana Tràgica».

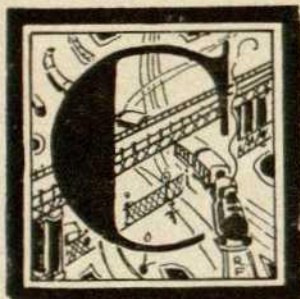
(Fotografies facilitades per En Pere Anton i Millet)

L'ideal verd de l'home negre

R. Figuerola

any 1924

OM si una mà invisible l'impellís, malgrat ell, fatalment anava sempre a raure als mateixos durs i zballs. Quan es cansà de les arastrades feines de peó en els tallers dels Alts Forns de

Bilbao, es dedicà a les encara més negres hores de minaire a Almadén i d'aquí, embrutit i quasi masell de cos i esperit, a causa de les penalitats sofertes a sota terra, se'n tornà als Alts Forns; però les grans temperatures i les roentors fulgurants dels inversemblants focs perennals, li anaven recremant les nines i fins la carn i tot. Decidit fermament a abandonar aquesta llei d'oficis — mena de treballs forçats voluntaris — pensà per primera vegada en les feines del camp, però de seguida ho deixà córrer perquè ja era massa vell: el sol, el camp lliure i la llum li feren por.

I la mà invisible novament el portà pels llòbrecs tocoms on el foc és l'element vital, mena de sol d'artifici que en morir ho deixa tot negre, car les celsities llunars i les tremolors estelars no hi són pas en els llocs ombrívols on els

forns infernals devoren el ferri mineral i lentament els homes.

La mà invisible, dèiem, una altra vegada el tornà cap al foc. I dos nous tenebrosos anys es passà l'home en el departament de calderes d'un gran transatlàntic, on l'ull roent eternalment abrindat, l'atreia i l'abassegava com una antiga esfinx.

L'Ignasi Urribarrieta — que així es deia el nostre home — estava condemnat al foc i a la negror polsinosa del carbó. L'home, amb el temps, acabà negre de fora i de per dintre. La seva natura, retuda per tanta pena i dolor — dues vegades volgué casar-se i totes dues la desgràcia el perseguí — i per aquella mà misteriosa que sempre que volgué emancipar-se de l'etern roig-negre, sempre l'agemolí, acabà per entregar-se abúlicament al destí. I un any darrera l'altre la negror física i moral de l'Urribarrieta devingué absoluta. ¡Almenys la mar li hagués dit alguna cosa, que hauria tingut aquells dos anys el consol del cel blau i de la seva forta sentor! Però la mar no li plaia perquè, ultra entristir-lo més que la negror de les calderes i la roentor de l'ull sangonós, li feia basarda; i així, es quedava amb el mal menor, que era l'altra mar, el vermell de foc que ell, per major dissort, tenia l'obligació d'alimentar constantment.

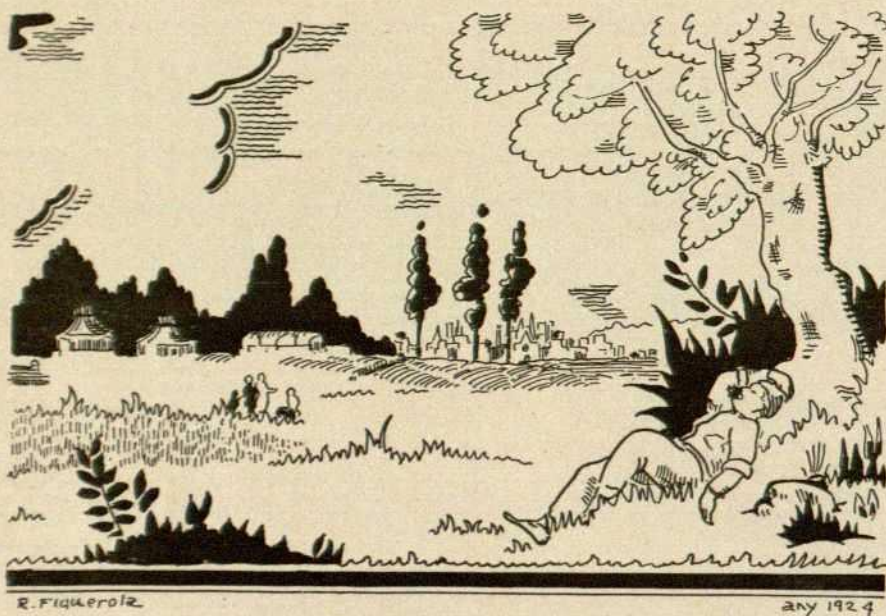
A l'Ignasi Urribarrieta, però, vingué un

dia que se li féu en les penombres de la seva ànima una claror verda. Aquesta claror alguna altra vegada, anys enrera, ja la veié un xic, però ben bé, ben bé no sabé perquè s'hi feia i ara sí que ho descobrí. I des d'aquesta hora quedà plasmat en l'esperit de l'Urribarrieta l'ideal de la seva vida. Fou des d'això que el seu viure s'escorregué entre el roig-negre i el verd futur.

Va ésser un dia, dels sis o set que el seu vaixell tingué d'estar al port d'Ham-

Des d'ara, amb l'Ignasi Urribarrieta, hi anà sempre el prat verd d'Hamburg.

Quan en les llargues nits de guàrdia l'home s'abaltia retut pel gran silenci ple de temences de l'enorme vaixell que rítmicament pantexajava com un animal llegendari, i les inquietuds del temporal o les tristeses infinites de les inacabables travessies atlàntiques li empetiïen el cor, llavors era quan el joliu prat verd lluia com una pura maragda en l'esperit de l'Urribarrieta.

La vida ara — l'home somiava dolçament de cara al verd transparent de les frondes—tenia un altre sentit...

burg perquè li apareissin una avaria, que l'Urribarrieta conegué l'ideal. L'ideal de l'Urribarrieta no era res més que un prat verd, d'un verd suau d'herba tendra flonja i avellutada... L'Urribarrieta, davant d'un d'aquests prats vistos en el grandios pare zoològic de la gran ciutat germànica, somrigué beatíficament i en ajeure-s'hi beatíficament, tal com feia tot-hom, — en trià un de ben íntim i frescal, — fruí voluptuosament de la flonjor de l'herba, l'avellutament i gençor de la qual quasi li dolia sollar.

La vida ara — l'home somiava dolçament de cara al verd transparent de les frondes — tenia un altre sentit, perquè una perspectiva verda l'alegrava. I tot cercant la manera d'ésser amo d'un petit prat com aquell, es recordà que ja abans hi havia pensat en això, quan algun diumenge, tot passejant, s'arribava fins a les afores de Bilbao.

«¡Ah, quan el tingui, el meu prat, — pensava, — quina alegria! ¡Com m'hi ajeuré i passejaré, aspirant-ne fins l'essència d'aquella desitjada verdor!» I el consol del verd li eixamorava la negror present, mentre el vaixell enorme fendia en la tenebra nocturnal, la immensa mar, insensible a la dèria de l'Urribarrieta i a tots els anhels de la gentada que, encaixonada en el transatlàntic, es migrava d'ansies i avorriments en mig d'aquell llenç mòvile d'amplada inacabable.

I així un dia i un altre i sempre, tots iguals, malgrat canviar les cares dels viatgers que, de tan diverses que eren sempre, acabaven per semblar-li les mateixes. Vingué un dia, finalment, que ni l'alegria de divisar la costa, termini definitiu o bé temporal del llarg viatge, ja no li digué res, perquè cap d'aquelles terres, fora d'una que sols de tard en tard visitaven, era la del prat verd. Quan això s'es-

queia, l'home amb una inquietud infantil, frísava i es movia i removia pel reduït espai on ell tenia la feina, i a voltes era tal el desig, tan fortes i invencibles les ganes d'arribar a lloc, que fins carregava les caïeres més del necessari.

Quan arribava a port i li donaven el permís de sortir, immediatament es dirigia al parc i després d'una beatífica contemplació del prat, s'hi ajeia, oblidant-se quasi de menjar i fins i tot de les negres i arrastrades hores de fogainar.

L'Urribarrieta a la quarta volta que féu això ja tenia pensat i decidit com fóra el seu de prat verd, i això resolt, sols el preocupà només, d'ara edavant, la manera de poder-lo obtenir. Malauradament, els cabals estalviats durant la seva vida solia i fosca no eren prou encara per adquirir l'ideal, car per assolir-lo plenament calia poder viure d'altra manera. I aquí fou per l'Urribarrieta l'obstacle insuperable: si deixava la feina d'ara, s'allunyava més encara l'obtenció del prat, i si continuava en les entranyes del vaixell, la vida era la continuació de la condemna del roig-negre que des dels seus dotze anys li pesava damunt la corpora. ¿Què fer, doncs, davant tal dilema? I es quedà amb el mal menor, que era seguir treballant per augmentar els estalvis i comprar-se el prat verd. Però el prat verd so!, nomes resolia la part espiritual, podriem dir, de la seva vida futura — ara se'n donava clar compte l'home d'això —, ¡car no el tindria pas ni a dintre l'humil piset ni al peu de la casa on viuria!... Així, doncs, calia cercar la manera de resoldre la cosa d'acord amb l'ideal somiat. I novament, amb la manca dels diners necessaris, la perspectiva del camí per on li calia passar abans d'arribar al verd prat que la cloïa, es féu per l'Urribarrieta més llunyana i plena de trencacolls.

Passaren així dos altres llargs i fatigosos anys de viatges transatlàntics, que foren pel nostre home un ver turment: la mar, la gent i els elements — sobretot quan retardaven els viatges —, i, en fi, tota llei de coses que s'interposaven a la consecució del seu prat verd, eren odiats ferotgement.

Però tot ve que fineix, i, finalment, — no sense passar per un nou martiri — també finí l'angoixa de l'home negre del prat verd.

Fou en arribar a Barcelona d'un dels viatges, que se li oferí l'avinentsa de poder abandonar el vaixell-presó: un parent seu, també de Bilbao, alt empleat de la Companyia de ferrocarrils M. S. A., li oferí col·locar-lo per tal que pogués deixar d'un cop aquell vaixell, on cada dia es migrava més. L'home, davant l'oferta, dubtà de moment un xic perquè va témer que el seu ideal, amb la reducció d'unes

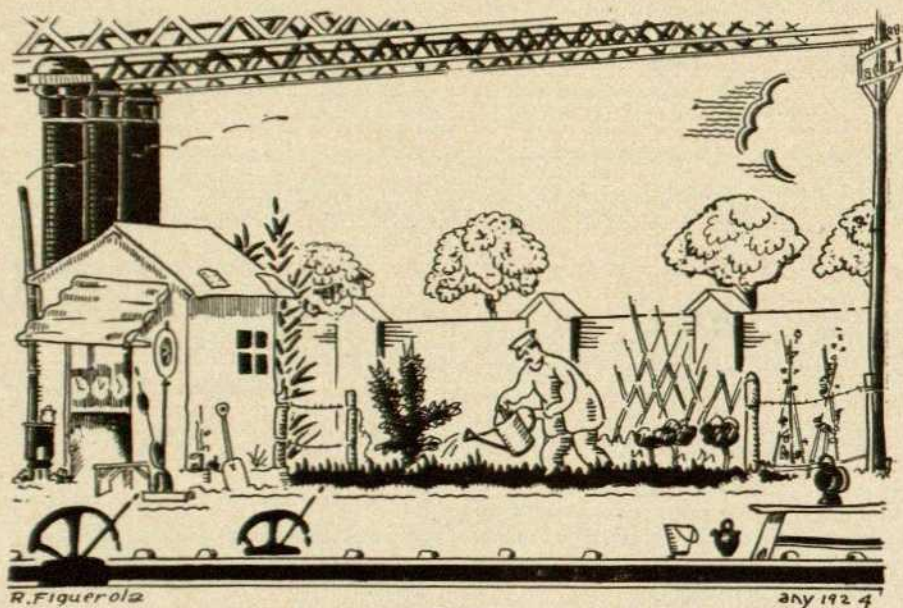
pessetes del jornal, se li fes definitivament escapol. Però el parent d'influència li féu reflexions: que si era massa arrastrat aquell ofici i que quan fos vell la Companyia el jubilaria i que amb el temps potser milloraria de càrrec... Davant de tan bones intencions i d'una certa desesperança de poder tenir el somiat prat, que un dia negre — més negre que els altres i que ell mateix — se li començà a arrapar al cor, l'Urribarrieta acceptà finalment l'oferta del parent. I tres dies més tard, ja lliure, avorrit i las, l'home es passejava per la Rambla tot esperant que l'alt empleat li enviés el nomenament de guardavies de la Companyia M. S. A.

Tres mesos feia ja que l'Urribarrieta era al seu lloc tan ple d'afroses responsabilitats com de fàcil i senzill treball. ¡Oh paradoxes de la vida que lliguen la nimietat de moure més o menys una palanca amb la vida preciosa de centenars d'éssers!...

Els llarguíssims lleures que la feina li deixava i l'enyor d'aquell ideal que ara veia inassolible del tot en sentir-se pres en aquella barraca de sota el pont de la Marítima, tan misèriosa i més trista encara que totes les tristeses d'abans, van desesperar del tot a nostre home: la buidor del seu cor era més gran que mai, la negror de l'ambient que el voltava fent-se-i més obiradora, el va acabar d'atuir, i més que res la baluerna enorme del pont de la Marítima que en alçar els ulls veia sempre com un pesombre, amenaçadora damunt el seu cap i que aquest dia li semblà que acabaria aixafant-li el cos com ja li havia aixafat l'esperit durant aquells tres mesos. Però Déu vetlla sempre, i quan veié que l'homenic acabava d'ésser embolcallat de tot per la negror del seu viure i que cap llei de confiança ja no li restava penjada al cor, féu projectar en el seu cervell novament la claror del prat maragdi.

L'Urribarrieta en aquest moment distreia l'oci forçat per unes obres de reparació a la via i tot passejant-se per l'esquifida mitja-fulla de terreny que es perllongava davant de la portella de la barraqueta — sis passes amunt i avall, només — tingué la revelació: «I si me'l fes aquí el prat verd?...» I així fou.

Dos mesos més endavant — abril jolín — la mitja fulla esquifida i eixarreïda, abans tan negra i plena, més que de terra, de carbonissa i residus minerals, era una veritable maragda que fulgia amb la seva viva tonalitat en mig de la negror dels voltants. I del prat verd — avançada gràcia pels viatgers de la veridosa gençor camperola que més amunt trobarien — de

R. Figuerola

any 1924

Un dia tot regant el seu prat verd, florit, se li acudí que li caldria cercar una dona per casar-se...

dia en dia n'anaven sortint flors i enredadores que s'enfilaven graciosament per la barraca i els pals, cobrint la lletjor d'aquella negror sempre i a tot el món igual, dels afores d'una gran estació de ferrocarril ciutadana.

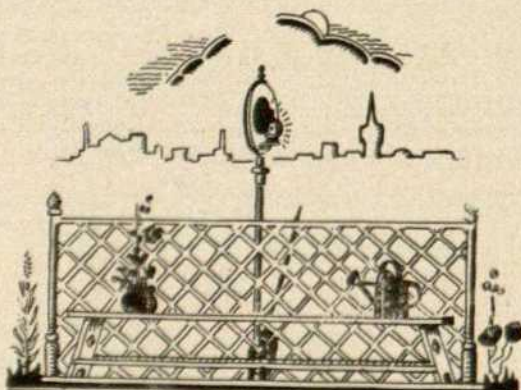
L'Urribarrieta, ara, fins i tot ja somreia i cantava. Un dia tot regant el seu prat verd florit, se li acudí que li caldria cercar una dona per casar-se i poder fruit tots dos de l'ideal acomplert; però recor-

dant-se que, de jove, la primera promesa se li va morir de desgràcia i que la segona el va abandonar per un altre, ho deixà córrer, tot pensant, per aconsolar-se de la seva solitud: «Qui sap!... potser tampoc no li agradaria tenir un prat així... ¡i m'ha costat tant de poder-lo posseir!»

I continuà regant i espellucant les fulles marcides, amb una cançó a flor de llavis...

IGNASI FOLCH I TORRES.

(Dibutxos de

R. Figuerola

Figuerola

any 1924

Dirigint-se a les pistes

Del Concurs d'Esports de Neu a la Molina

La carrera de skis : el moment de la sortida

(Fot. Segarra)

Vostè, lector amic, deu estar
subscrit a alguna de les
publicacions de

**Editorial
Catalana**
Societat Anònima

Como és natural, deu te-
nir en la seva llibreria la
col·lecció de les nostres

Biblioteca Literària
Biblioteca Catalana

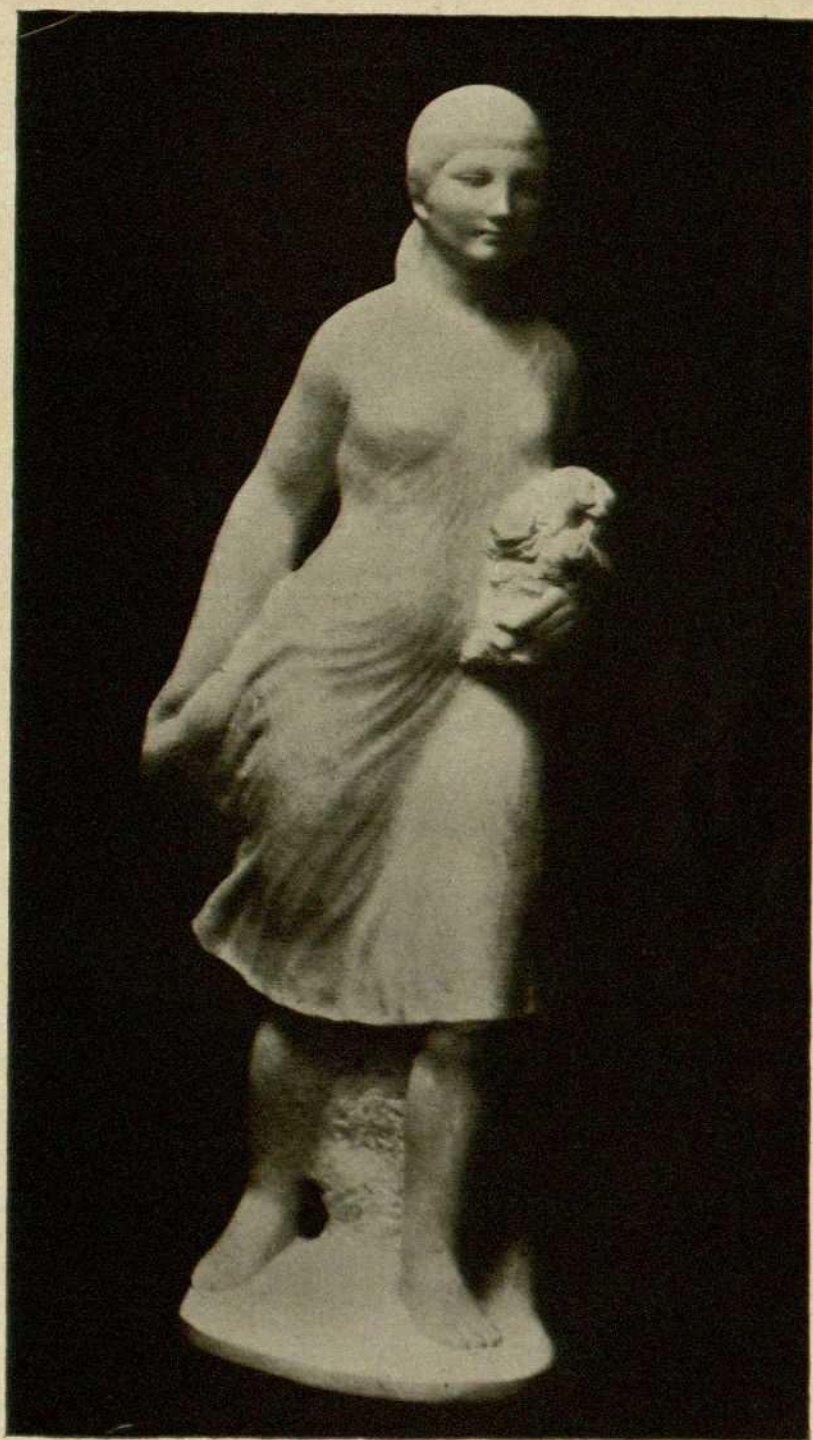
És segur que estima els lli-
bres, que són el nostre pa
espiritual, per això li propo-
sem de renovellar-los amb
les artístiques tapes qual fac-
símil va adjunt. \ Pensi en
la riquesa de presentació que
adquirirà la seva biblioteca
amb els llibres curosament
relligats. \ Detallïns la
seva adreça i li passarem a
recollir els exemplars que
vulgui relligar.

**Facis ensenyar
exemplars de
mosira i en que-
darà encantat**

El relligat de cada vo-
lum val **2 ptes.**; el
llibre en tela, **4'50 ptes.**

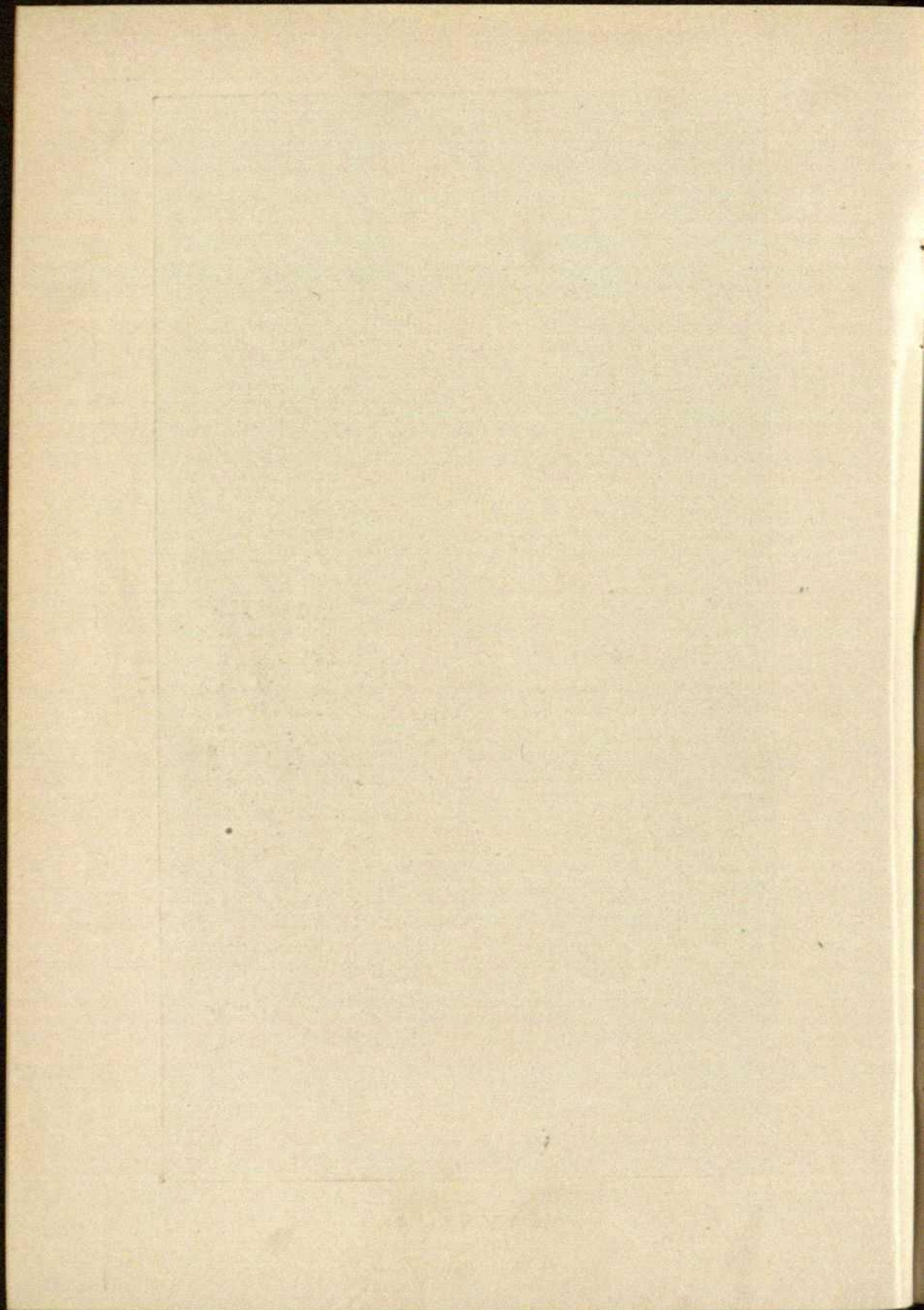
Avisi a
Editorial Catalana, S. A.
Rambla Sant Josep, 16, pral.

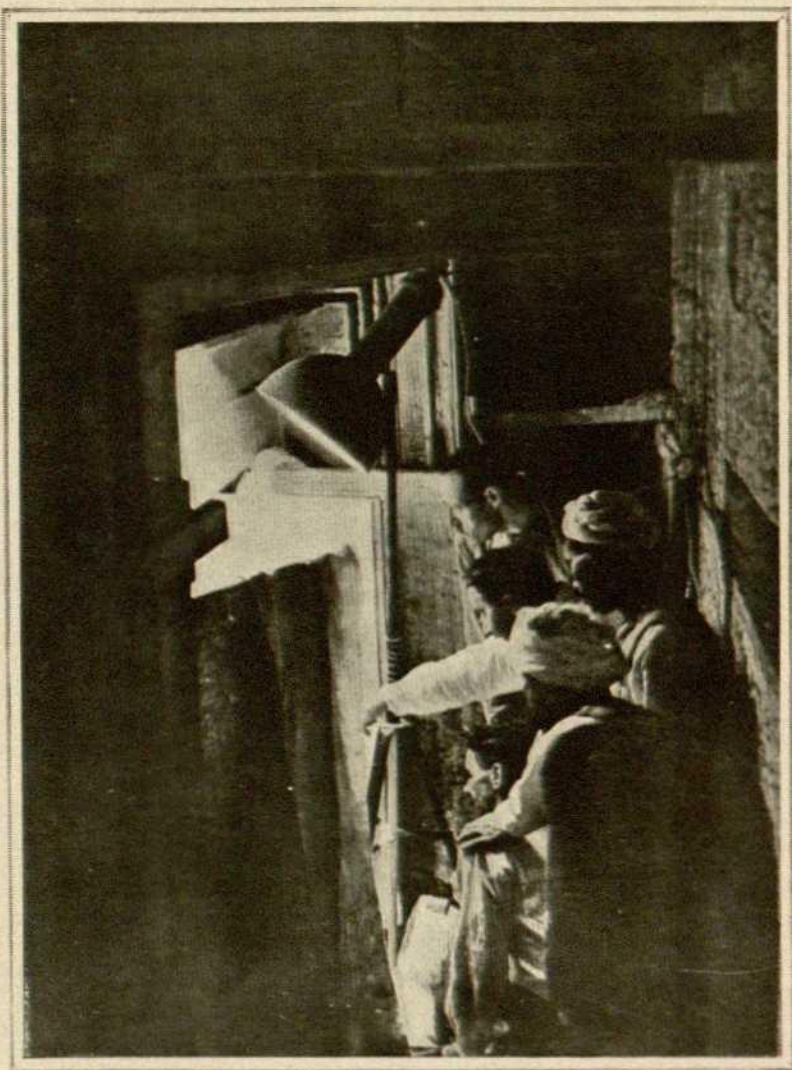
Suplement artístic al
n.º 75 de D'ACÍ I D'ALLÀ

NAVSICA
(MARE) (MARE)
PER ENRIC CASANOVAS

Col·lecció Josep Mateu

La tomba del Faraó Tutank-Amon, és oberta

Les operacions d'obertura del sepulcre.

Les portes dels tres cadafals obertes i deixant veure el gran sepulcre de pedra.

Els nous treballs a la tomba de Tutank-Amon

El recel d'alguns egiptòlegs

L'any passat, per aquest temps, tot el món de les ciències històriques i fins aquell més ample i més nombrós que es paga d'una curiositat i d'una il·lustració de les coses transcendents, vibrà d'admiració per les notícies que s'anaven estenent de les descobertes que es feien a la Vall dels Reis d'Egipte, sots el patronatge munificent del lord anglès comte de Carnarvon i la direcció acreditada d'Howard Carter, el qual feia set anys havia deixat la inspecció del Servei d'Antiguitats d'Egipte per a dedicar-se a la recerca de la tomba del rei de la XVIII^a dinastia Tutank-Amon.

Nosaltres en aquesta mateixa publicació varem inserir-hi dos llargs articles apareguts en els números de febrer i abril, per a donar a conèixer a Catalunya les meravelloses troballes dels dos il·lustres egiptòlegs anglesos.

Ha passat un any i — cosa estranya en aquests temps de vida intensiva en que les noves trifulques de tota mena s'estalonen disputant-se l'atenció dels astorats con-

temporanis que vivim una vida inquieta i desconcertant — l'interès per la descoberta no ha minvat, sinó que s'ha mantingut més viu cada dia, guanyant adeptes nous i fins seduïnt a aquells que, com molts egiptòlegs francesos, de bell antuvi havien adoptat una actitud de reserva i de desconfiança.

Altres incidències, com la mort de lord Carnarvon, els recels de la premsa de tot el món perquè el *Times* de Londres tenia un contracte que li donava l'exclusiva de la publicació del relat diari de les excavacions, les topades de Mr. Carter amb les autoritats egípcies, etc., han contribuït a fer d'aquestes excavacions un aconeixement mundial.

Els llegidors de D'ACÍ D'ALLÀ tenen enguany, com l'any passat, una referència extensa d'aquest magne succés arqueològic.

Els treballs de l'estiu passat

Així que arribà el període de les fortes calors l'il·lustre egiptòleg anglès Howard Carter, el qual, per la mort de Lord Carnarvon, havia romàs sol en la direcció i responsabilitat de l'excava-

Horus, l'emblema del fill del Sol, que aconsegueix cada matí ressucitar el seu pare engolit per la nit, sostenint el Disc solar del déu únic, el culte del qual havia imposat Ak-en-Aton, sogre i antecessor de Tutank-Amon.

ció, deixà la Vall dels Reis on el misteri de la mort i les suggestions de l'art es dilueixen en una atmosfera límpida i resseca pel sol recremant i el vent del desert.

La tomba restava tancada i segura sota les tones de runa i pedres amb que havien colgat la clotada d'accès. Els llargs mesos de la calor, tot esperant els dies tebis de l'hivern en que seria possible tornar a emprendre la tasca, foren consagrats per Mr. Carter i els seus col·legues i ajudants a la manipulació i enfortiment dels 500 objectes trets de les dues primeres sales de la tomba.

Llavors aparegueren aquests objectes amb tota llur bellesa d'estil i llur opulència de matèries.

L'art de la XVIII^{ena} dinastia, passada la commoció, i diguem-ne espiritualització que produí en els seus domenys la creuada d'Ak-en-Aton, el sogre i antecessor de Tutank-Amon, per a induir al poble egipci a que fugís del politeisme i adorés el disc del sol —Aton— com a Déu únic, creador de totes les coses i fi suprema en el si de la qual totes van a parar, havia adquirit un segell d'equilibri i gràcia que incloïa feliçment les tendències a l'idealització notades al llarg de la XVIII^{ena} dinastia i culminades durant el regnat d'Amenofis III, i les característiques de l'escola hermopolitana, triomfant, durant l'heretgia, de l'academisme oficial de l'escola de Tebes amb els aires lliures i naturals de les seves figures arcaïtzants.

Ensems la poixança egípcia, estenent-se per bona part del món civilitzat, s'enriquia amb els productes de tantes terres d'Àfrica i Àsia com li estaven subjectes i s'auriolava amb el brill de la glòria que només tenen els pobles en els períodes en què projecten als quatre vents els raigs de l'hegemonia imperial.

Entre aquests objectes que la fada benèvola de la sort, suggestionada i retuda per l'estudi i la perseverància d'Howard Carter i el comte de Carnarvon, havia posat en llurs mans, —i que el malaguanyat mecenes no havia de veure en tot son esplendor,— n'escollim dos per a parlar-ne detalladament als lectors de D'ACI I D'ALLÀ.

Són els carros reials i el tron, els objectes que enquadraven la majestat del faraó, els uns pels carrers de les ciutats i els camins del seu imperi i l'altre allà dins del seu palau,

en la penombra de la gran sala on rebia l'acatament de tothom, com amo i senyor universal i absolut de totes les persones i totes les coses.

Els carros reials

Fem un esforç d'imaginació, oblidem tot el que ens volta avui en el lloc que habitem i el temps que vivim, remuntem el curs dels segles fins a 3,270 anys enrera, ultrapassant les gràcies del Renaixement, els clarobscur de l'Edat Mitja, la poixança de Roma, la cultura de Grècia; volem per l'espai, Mediterrani enllà i Nil amunt. Som a Khut-en-Aton (Tell-el Amarna), la ciutat «Horitzó del Disc solar», edificada de trinca per Ak-en-Aton, «el Servidor del Disc», en honor del Sol.

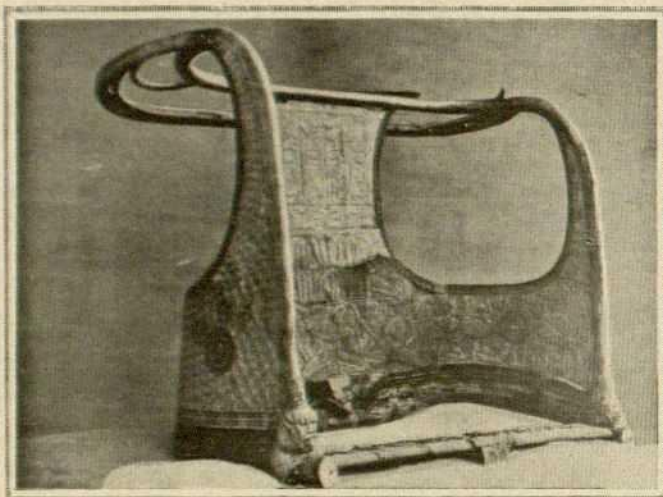
Allí comença a regnar Tutank-Amon, sots el nom de Tutank-Aton com adevpte de la religió o heretgia del seu sogre, i per aquells nous carrers deambulà dret, hieràtic, dalt del carro lleuger emportat pel cavall frisós entremig de la multitud, que, a la veneració que devia al rei, senyor de tots els éssers, hi afegia l'agraïment de l'habitant de les ciutats artificioses que tot ho deuen a la benevolença o el caprici d'una dinastia.

Imaginem una sortida de Tutank-Amon pels carrers de Khut-en-Aton, com pot veure's en els relleus que ens mostren els reis d'Egipte pels carrers d'alguna ciutat del seu regne. Davant, a tota marxa, dos batidors fan pas obligant la multitud a obrir-se, formant dues muralles espesses; segueixen la guàrdia amb sos oficials, porta-estandart i porta-ventalls, porrers amb els garrots de guerra, genets amb llança, destrial i escut...

Llavors arriben el Faraó i la reina Ankhes-en-Aton, la filla d'Ak-en-Aton o Amenofis IV en els dos carros reials. Són la majestat que es deixa veure dels seus súbdits, però sense abdicar de sa condició reial: homes pel seu cos, però déus per la seva ànima.

Els vehicles estan completament recoberts per làmines d'or amb incrustacions de vidre i pedres fines i artístics dibuixos.

L'un dels dos és particularment formós. Al cantó de dins i en la part de baix corre un ample tauler també de fulla d'or amb figures gravades d'alt relleu. A mà esquerra hi ha el rei, pintat en forma d'una esfínx trepitjant als seus enemics, que estan representats per

L'interior de la caixa del carro del faraó

una sèrie de captius en que alternen els d'Àfrica amb els d'Àsia, tots amb els braços lligats.

Les rodes estan recobertes d'or i els fusells ricament incrustats.

A les extremitats inferiors de la caixa hi ha uns caps del déu familiar Bes, finament treballats amb or, vorí i pedra vítreia, amb incrustacions de faiança policromat, vidre i pedres.

Pel cantó de fora té l'aspecte d'una caixa arrodonida adornada amb dibuixos i rosetes de pedres argentades i, a la part de dalt del centre, el protocol del rei.

Les belles figures del relliu, el típic aspecte semític dels abatuts asiàtics i les característiques faccions negres dels africans, les incrustacions de pedres fines i els pans d'or dels planells llisos, tot el carro, ferit pel sol potent d'Egipte, forma un marc esplendent al rei o la reina, vestits superbament, oferint l'impressió d'una me-

na de flamarada quasi bé de llum sobrenatural, que s'els emportava, enlairant-se la majestat fins a confondre-la amb la divinitat omnipotent.

El poble, ferit en la seva imaginació, esclatava frenètic d'entusiasme i de por, fent sentir el càntic de la reialesa:

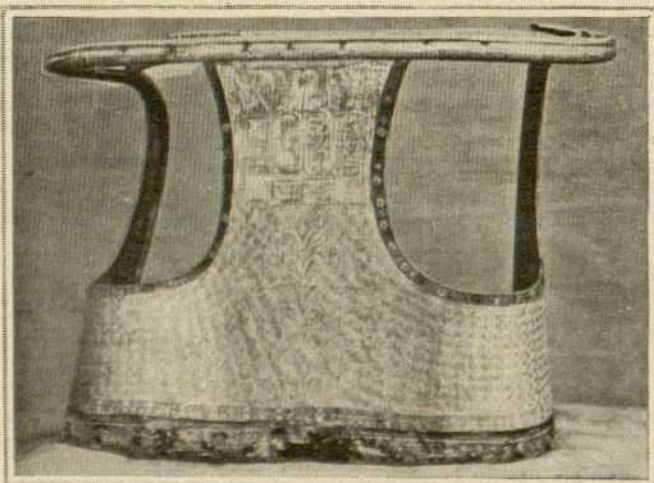
«Gira la teva cara envers nosaltres, Sol naixent qui il·lumines els mons amb ta bellesa; Disc brillant entre els homes, que foragites les tenebres d'Egipte.

Tens la forma del teu pare quan ascendeix pel cel i els teus raigs penetren per tots els països.

Quan reposes en ton palau, sents el que es diu en totes les comarques, perquè tens milions d'orelles.

Ton ull brilla més que cap estrella del cel i veu millor que el Sol. Si hom parla, encara que la boca que parli estigui entre les parets d'una casa, ses paraules arriben a les teves orelles.

Si hom fa res d'amagat, tos ulls ho veuen,

L'exterior de la caixa del carro del faraó

ho rei! senyor graciós, qui dónes a tots el bui de la vida» (1).

Mentre el poble va cantant el seu agraïment, la seva admiració i la seva temensa, va passant, darrera dels reis, la llarga escolta de prínceps i dignataris, tots amb el ventall a la mà i de peu dret a dalt dels carros.

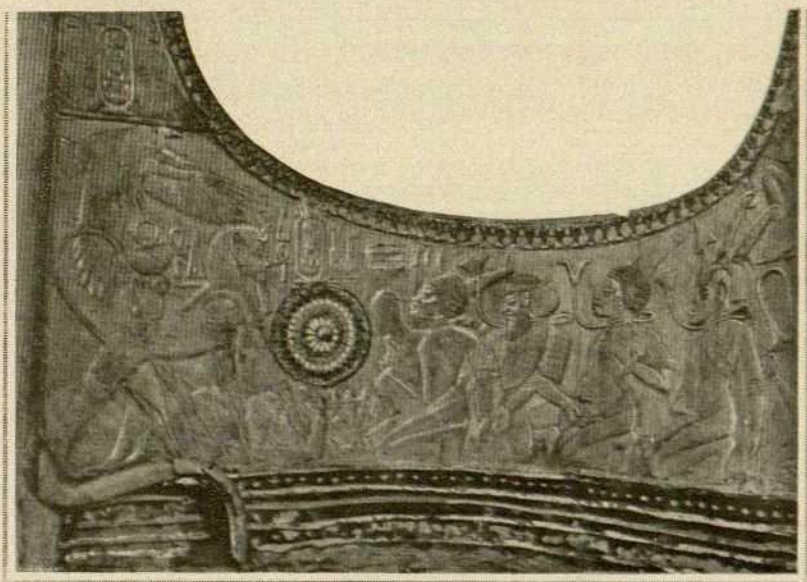
Després, com una allau, la multitud s'aboca darrera la comitiva, xisclant, aplaudint, cantant...

Però Tutank-Aton encara tingué un altre escenari per a la seva apoteosi. Els carrers de

què un sacerdot d'algun déu restaurat concentra son geni plorant i son numen agraït. En una estela trobada a Karnak ens explica els mèrits i ens canta els elogis d'aquest faraó:

«Ha tornat la vigoria al que estava arruïnat entre els monuments eternals. Ha abatut les heretgies i la veritat ha travessat la doble terra. L'ha feta estable; les coses necessàries estaven en un estat deplorable, i el món, com al seu origen, quan, per ell, aparegué Sa Majestat com a rei de l'Alt Egipte.

Els béns dels déus estaven devastats des

Un detall de l'interior del carro reial, amb relleus mostrant a Tutank-Amon en figura d'esfinx trepitjant sos enemics tan de l'Àsia com de l'Àfrica.

Tebes, quan va abjurar de l'heretgia d'adorar el Disc del sol com a déu únic, va abandonar Khut-en-Aton i va traslladar la seva cort a Tebes, obrint novament els temples de tots els déus i consagrant-se altra vegada al culte d'Amon, el déu popular, adoptant ell el nom de Tutank-Amon, i la reina el de Ankhes-en-Amon.

Per a imaginar la suggestió que entre els habitants de Tebes havia d'exercir Tutank-Amon, tenim un document eloqüentíssim en

(1) Himne al Rei, dirigit a Mineftah, en el Papyrus Anastasi, n.º IV, i al seu fill Seth II en el Papyrus Anastasi n.º II. Retret per Maspero en sa obra: «Al temps de Ramsès i Assurbanipal».

d'Elefantina fins al Delta; els santuaris anaven en orris i els camps a la ruïna. Hi creixien les males herbes. Llurs temples eren anorreats i llurs closos sagrats havien esdevingut carrerons pel pas dels vianants.

El món estava sollat: els déus mancaven i no es preocupaven ja d'aquesta terra.

Si hom trametia missatgers cap a les costes de Fenícia per a eixamplar les fronteres de l'Egipte, no podien reeixir-hi de cap de les maneres.

Si hom recorria al déu per a encomanar les coses a sa direcció, no venia de cap de les maneres.

Si hom invocava la deessa, igual; no venia de cap de les maneres.

Llur cor estava fastiguejat de les criatures i en destruïa les obres».

Aquests sentiments despertava Tutank-Amon entre els egipcis, fanàticament idòlatres.

Així, podem imaginar-lo pels carrers de Tebes, la vella urbs sagrada ungida pels llargs segles de capitalitat de l'imperi i enriquida pels monuments innumbrables que hi havien agombolat tantes dinasties, entre una multitud embriagada pel triomf i el profit que suposa el tornar a tenir la cort penedida ja de l'allunyament d'uns quants anys i de l'heretgia contra els déus innúmers que allí tenien els grans temples sumptuosos.

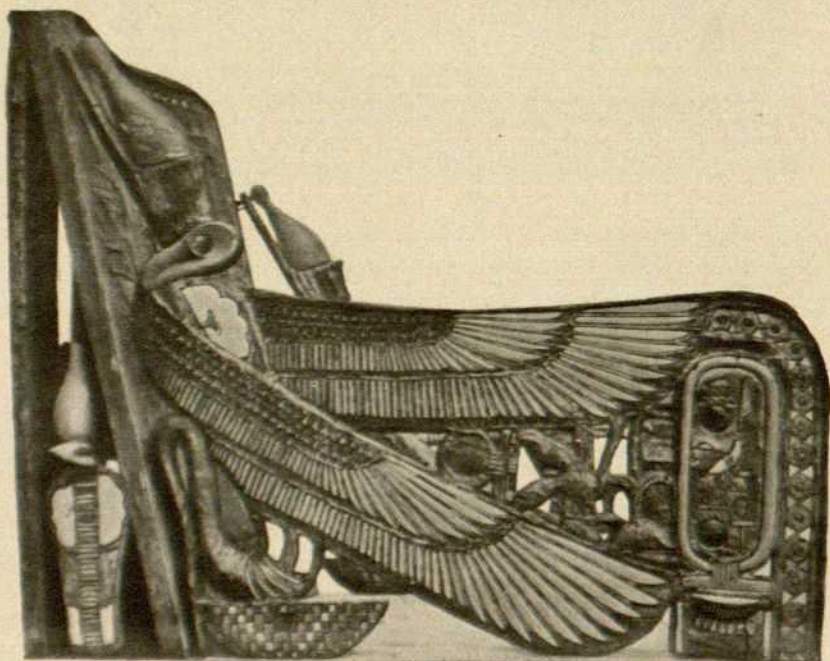
Passa Tutank-Amon—es a dir el faraó que ha tornat a Tebes el seu esplendor, als seus temples les donacions, als seus murs la glòria i als seus habitants el profit—passa Tutank-Amon i davant d'aquella encarnació del déu providencial que ama a Tebes i vetlla per la seva preponderància, la multitud fanatitzada o temorenca xiscla el seu fervor i s'abat cap a terra en senyal de submissió, cantant lloances i sentint o fingint agraïments.

Avui, després de 3270 anys, aquest quadre de vida torna a cobrar moviment i color, mercès a la descoberta dels carros i la neteja i restauració que hi han fet Mr. Carter i els seus col·legues. Per això se n'ha pogut donar una descripció detallada.

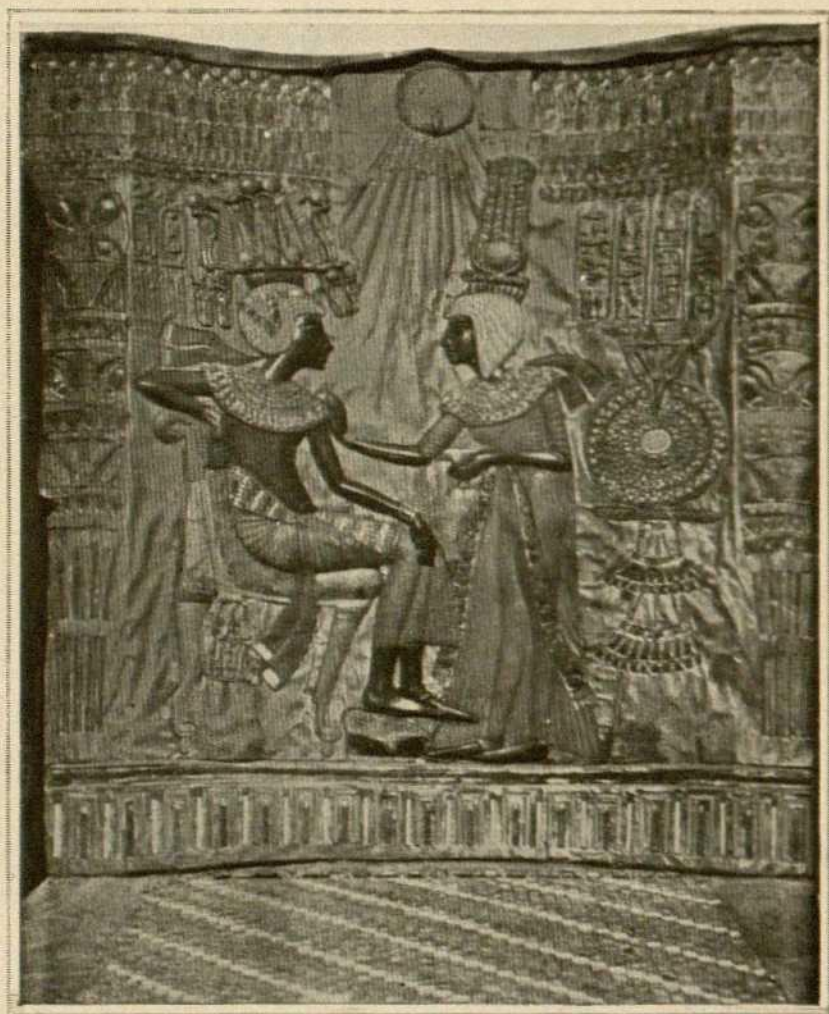
El tron

L'objecte més ric de la troballa és el tron o gran cadira reial. No té res d'estrany; aquest moble sempre ha estat l'objecte de més cura i riquesa de l'art sumptuari en els palaus dels reis. Nosaltres ne tenim un bell exemple amb la cadira del Rei Martí l'Humà, que, cada any, per Corpus, contemplem pels carrers de Barcelona, sostenint la Custòdia i recordant-nos, amb la meravella del seu treball d'argenteria, l'esplendor de Catalunya durant la dinastia de la casa de Barcelona, finida amb el rei que ha donat nom a la cadira destinada al culte de Déu, com si després del Rei Martí ja ningú fos digne d'asseure-s'hi.

El tron de Tutank-Amon, que ara brilla amb son esplendor després de les neteges i consolidacions de que ha estat objecte, constituirà una de les peces més formoses del Museu del Caire.

L'exterior d'un dels braços del tron reial

El fons del respall del tron de Tutank-Amon

El report oficial dels treballs de l'excavació n'ofereix una descripció acabada.

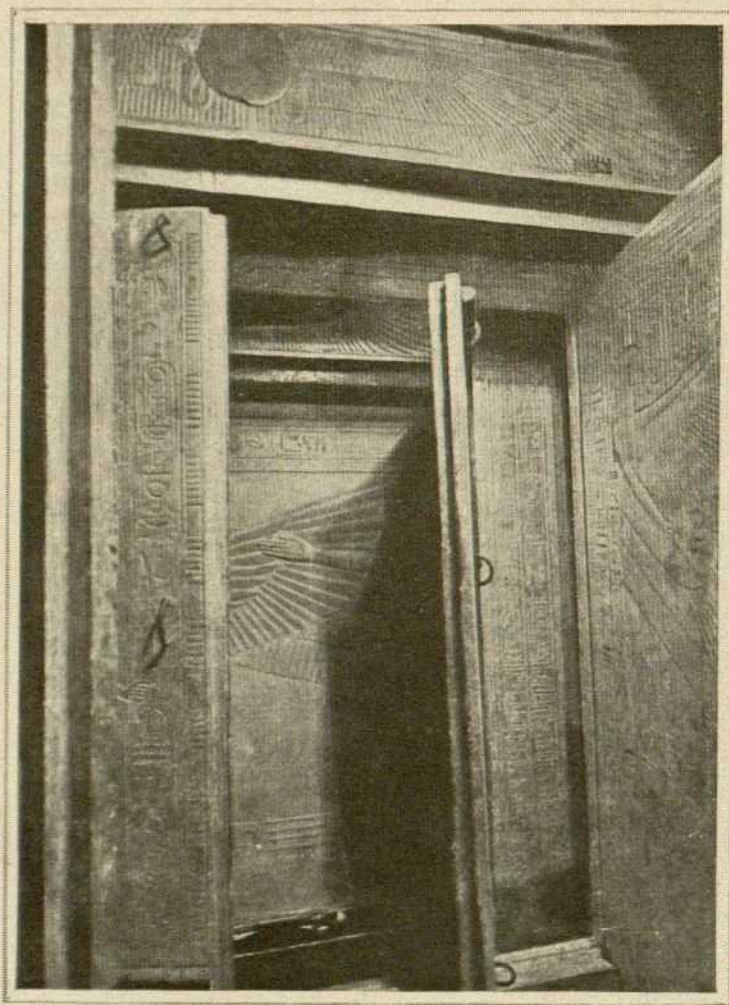
El respall està recobert d'una massissa planxa d'or i opulèntment incrustada de vidre, faiança i pedres de colors. És la principal glòria del tron i hom pot declarar sense vacil·lació que és el quadre més magnífic que s'ha descobert a Egipte.

La decoració representa una de les sales del palau, una peça ornada de columnes engarlandades de flors, amb un fris de serpents de mirallet (cobres), emblema reial i un dosser d'enteixinat convencional.

Per un forat practicat al sostre del palau, el sol inunda els personatges amb els seus raigs protectors i vivificants.

El rei està assentat amb pose natural en un tron de coixí, amb el braç apoyat mandrosament en el respall. Davant, dreta, la silueta juvenívola de la reina, que sembla acabar la toaleta de son reial espòs. A la mà esquerra té un pot d'ungüent i amb la mà dreta li toca l'espatlla, afegint una mica de perfum al collar.

Aquest tron ens duu a la memòria l'aspecte culminant d'un rei absolut com el faraó

La sèrie de cadafals de la tomba reial, amb les portes dels dos més exteriors obertes

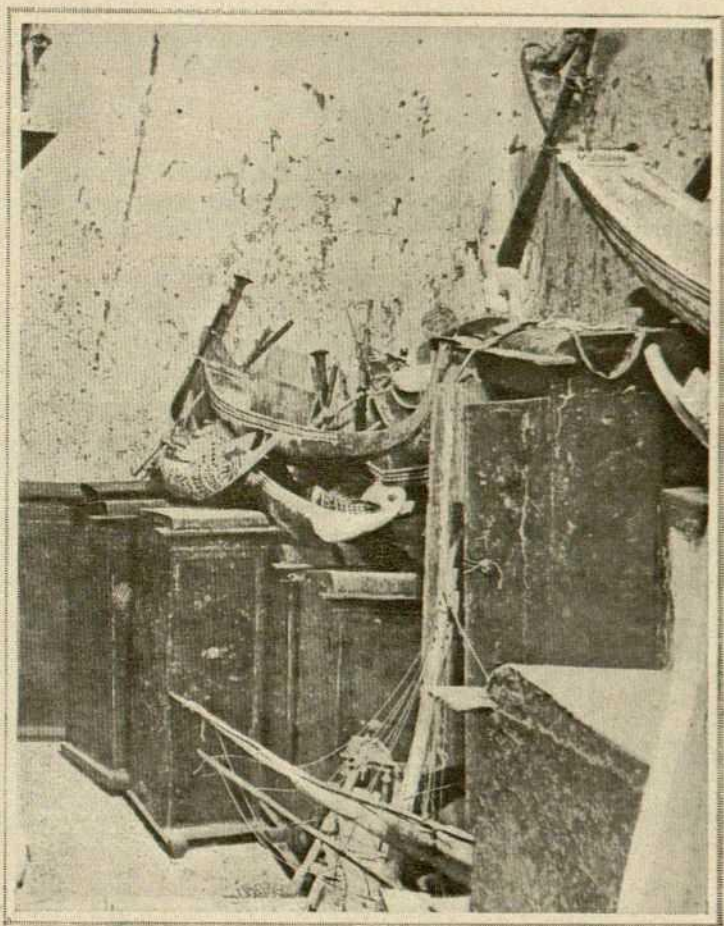
d'Egipte: l'hora solemne en què assentat i revestit amb tots els símbols del poder, que involucrava totes les forces divines i humanes, exercia ses més altes funcions.

Podem imaginar un quadre esplendent com avui és difícil sinó impossible contemplar.

Els egipcis no edificaren palaus sumptuosos semblants als temples i sepulcres, els restes dels quals són l'admiració universal. Per a ells el viure no tenia gaire importància. Eren éssers donats a la devoció i obsessiionats per la mort. Amaven intensament la Vida en abstracte, però creien que la part

principal i millor es descabdellava després del trespàs, car el doble —l'ànima— seguia vivint al costat del cos o volava pel món seguint la trajectòria que la naturalesa li havia marcat.

Per aquest motiu es preocupaven tant de tenir els déus propicis, mitjançant la construcció de temples i més temples de proporcions gegantines i treball sumptuós i artístic; per això vivien obsessiionats de llur propi sepulcre, de les riqueses que hi havien d'enterrar i de la momificació dels cadàvers, de fàisó que resistissin llargament la corrupció.

Una vista de la cambra o magatzem tocant a la sala del sepulcre, plena de caixes i barques en miniatura, tan de rem com de vela, etc., etc.

Els palaus eren petits i modestos: sovint no eren sinó un anexe del temple—i, durant les primeres dinasties, un casal davant d'una piràmide,—oferint una magra silueta en un costat del gran pati, antecessor de l'immens recinte sagrat.

Passades les habitacions preliminars, seguien dues avantsales força grans i una de petita i, a continuació, la sala del tron, no massa espaiosa. El faraó era un ésser diví, que es mantenia en la penombra i rarament era assequible als seus súbdits en audiències palatines. Per això no calia que la sala del tron sigués gaire gran.

Enfront de la porta d'entrada hi havia una

mena de tribuna o tarima alta de quatre o cinc metres, envoltada per un balustre i a la part davantera dues columnetes de fusta finament treballada i pintada, per a sostenir el dossier. Allí s'asseien el faraó i la família reial. La riquesa del tron era el marc apropiat per a impressionar els rars súbdits que eren admesos a l'audiència.

El cerimonial complicat d'alguna moderna monarquia absoluta que ens fa somriure als que no som adeptes, no és res en comparació del fetiquisme obsessionant i l'adoració fervent que pesaven en la cort dels reis d'Egipte.

Tota audiència era precedida de cants litúrgics.

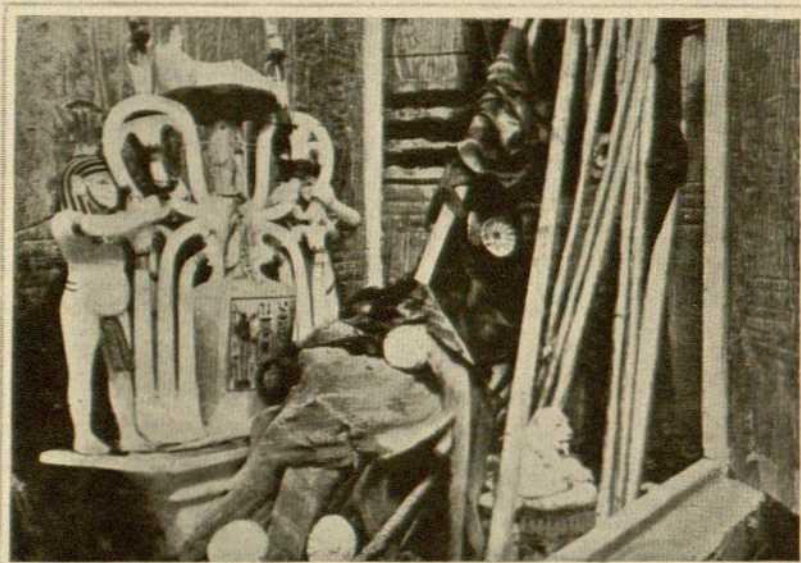
gics—això evidència prou el caràcter religiós d'aquella monarquia—parlant del rei amb extremada admiració i dirigint-li unes alabances pròpies de la divinitat.

Fins els consellers més benivolguts s'hi atansaven amb els braços enlaire i s'ajeien fins a tocar amb la cara a terra, tot salmejant elogis i temences. En arribar davant d'ell romanien muts sobtadament, suposant-se que

moments culminants, com ho foren els que marquen els regnats de la XVIIIena dinastia.

L'obertura i desmun- tatge del sepulcre

La tasca de Mr. Carter i els seus ajudants enguany s'ha circumscrit a entrar a la sala més interior de la tomba, obrir les portes dels

Els preciosíssims objectes trobats en l'espai que forma la separació entre el primer i segon cadafals. Entre altres coses, s'hi veu el gran llençol negre amb rosetes d'or, esquinçat pel pes d'aquestes, i el gerro, que ja és tingut com un dels més preciosos de la terra.

havien estat enlluernats enfront de la divinitat encarnada. Llavors el faraó deia les paraules rituals «que l'aixequin i que parli». L'àulic, el personatge o l'ambaixador tornava a salmejar temences i alabances i, amb perífrasis laudatòries i circumloquis d'admiració, deixava entendre l'objecte que l'havia mogut a sol·licitar l'audiència o responia, agraït i enlluernat, als desigs que el faraó es dignava manifestar i a les ordres que feia el gran favor de trametre-li.

La sortida era poc més o menys com l'entrada.

En l'avenir, el tron de Tutank-Amon, des de la seva vitrina del Museu del Caire, evocarà amb tota precisió les grandeses i el cerimonial de la monarquia egípcia en sos

cadafals interiors—l'any passat no feren sinó obrir i tornar a tancar les portes del cadafal més exterior—del sepulcre, i procedir a desmuntar-ne les peces per arribar a dintre del tercer, on hi havia la mòmia del rei, segons els indicis del papirus de Tori, que hom suposa havia estat el fil d'Ariadna que els féu seguir els set anys que l'excavació ha durat i l'elixir d'esperança que no els permeté desistir davant les contrarietats, despeses i fracassos.

En aflluïxar la calor, Mr. Carter, Mr. Callender i els demés col·laboradors es traslladaren a la Vall dels Reis, feren treure la runa i pedruscall que tapaven la clotada, a un costat de la qual hi havia la porta de la tomba, i tornaren a entrar en el palau del gran mort.

Passades les sales anteriors que descrivírem l'any passat i esguardats amb ull frisos els objectes que encara no havien estat retirats, com les dues grans estàtues del faraó que feien sentinella als costats de la porta de la darrera sala, on hi havia el sepulcre, hi entraren per a procedir a desmuntar-lo.

La cambra sepulcral, si no deixa gaire lloc per a entrar, car la baluerna del cadafal exterior és prop de la paret, en sobra cap a un dels costats formant una saleta, i aquest espai fou utilitzat pels enterraments com un magatzem d'objectes funeraris, això és, els d'ús personal del faraó, que devien acompanyar-lo també en sa darrera estada.

Damunt de caixes plenes de coses petites hi ha una munió de barcos—en miniatura, és natural—de totes menes i mides, tan de vela com de rem.

El report oficial s'hi refereix amb la següent explicació: «Els models dels bots són de tota mena—bots de vela i de rem de varis tamanyos—i és ben de notar que molts tenen les cordes i les veles més ben conservades que no pas altres teixits trobats a la tomba. Molts d'aquests, que foren curiosament col·locats als baguls reials, ara no són més que una massa de fibres disgregades de color de xocolata.

Les veles de molts dels barcos, exposades a l'aire de la cambra durant 30 segles, estan molt més bé.

Els bots estan tots delicadament modelats i formosament pintats.

Els contorns es perfilen en proes altes i retortes i en popes com les que estem acostumats a veure al «Llibre dels Morts» i en altres pintures.

El timó és format per remos de llarga pala.

Aquets bots eren una gran part de la vida d'Egipte, com no podia ésser d'altra manera en un país que no és sinó una faixa de costa, llarga de 600 a 700 milles, amb un promig d'amplada que no arriba a 10.

Alguns bots de la XI^{ena} dinastia (1000 anys anteriors a aquests) foren trobats fa dos anys pel Museu Metropolità de Nova York.

Dintre del primer cadafal n'hi ha un altre tancat, lligat i segellat amb el segell d'argila de la Reial Necròpolis. El segell està intacte com el deixaren ara fa 3270 anys justos.

Entre les parets del primer i el segon cadafal hi ha una multitud d'objectes formosos.

Entre tots i per damunt de tota ponderació hi ha un gran vas d'alabastre muntat amb or i plata. Té dues figures de l'«Hapi» (el Déu del Nil), una a cada cantó, coronades amb els emblemes de l'Alt i el Baix Egipte i sostenint, un amb el braç dret i l'altre amb l'esquerre, els estàndards de l'Alt i Baix Egipte, acabats per les Reials Serps, i aguantant la corona blanca de l'Alt Egipte i la roja del Baix.

En la tapa del vas hi ha la deessa Mut en forma de voltor.

Aquest vas és la peça més exquisita que pot imaginar-se, el més bell dels descoberts fins ara, però desgraciadament el seu contingut, que eren unes matèries grasses, ha determinat una esquerda al coll.

Al trespol hi ha un vas de terra calcàrea amb un lleó a la tapa, traient una llengua roja.

Apoiant-se al recó nord-est, dintre del cadafal exterior, hi ha nombroses i belles mangales daurades, una maça i un ceptre; al recó del sud-est hi ha un altre munt de mangales.

Demunt del segon cadafal hi ha com uns muntants de fusta sostenint un gran llençol de lli, decorat amb rosetes d'or que cobreix tots els cadafals interiors.

És el gran llençol funerari, que fa de sostre als cadafals i al mort, cobrint-los religiosament com entre els hebreus es cobria l'Arca de l'Aliança.

Aquest llençol, a conseqüència del pes de les rosetes, s'ha esquinçat i algun tros ha anat a reposar damunt dels objectes magatzemats al corredor que separa el primer del segon cadafal.

Això feia suposar que seria molt difícil salvar el gran llençol, però els il·lustres egipcòlegs aconseguiren enrotllar-lo feliçment cap a un cantó del sepulcre, després que tingueren tret el sostre del primer cadafal.

LLavors es vegeren amb tot son esplendor les parets del segon cadafal, completament daurades, amb magnífiques incissions figurant en relleu escenes del Rei Tutank-Amon en diverses actituds del culte. Les portes eren tancades amb forrellats de banús; a dalt i baix i al centre hi havia anelles de bronze lligades amb cordes que tenien intactes els segells.

Es procedí amb cautela a deslligar les cordes i a obrir les portes, apareixent un tercer

cadafal, semblant als altres en els dibuixos i els daurats.

Al cantó de dalt de les parets estaven representades, treballades amb or, multitud de curioses figures de déus del món inferior.

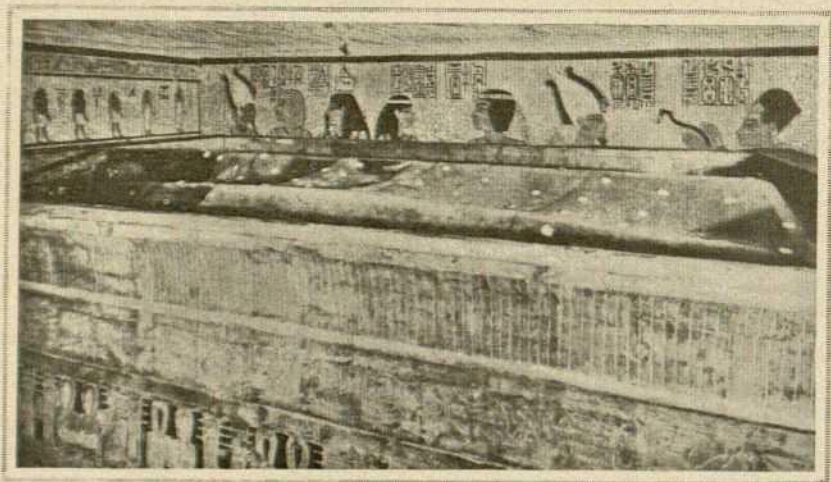
En cada un dels cadafals successius, l'or era més net i lluent i, quan les successives portes estigueren obertes, es veié que la part interior dels cadafals estava coberta d'or com les de fora.

La vista era tan enlluernadora i superba que quasi bé encegava.

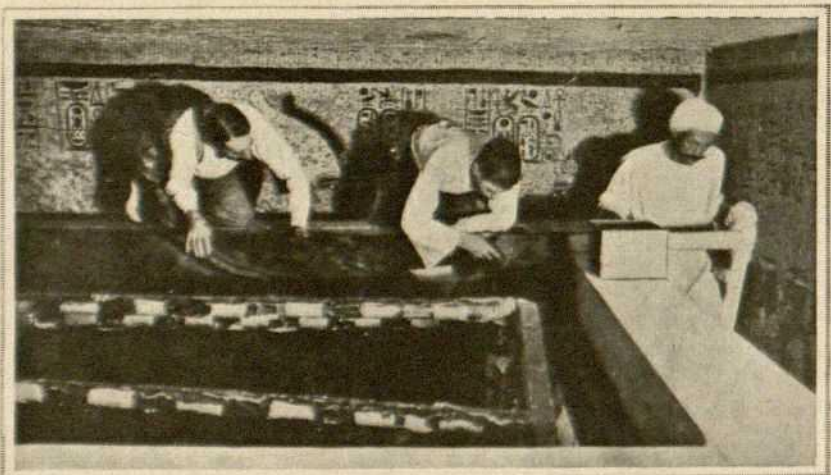
Quan les parets del tercer cadafal estigueren obertes aparegué un quart cadafal també daurat... Tal com estava tot entre nosaltres i el fons del centre dels cadafals, solament vèiem per les obertures de les portes les figures de les deesses protectores.

L'obertura d'aquestes darreres portes ens féu veure el «túmul».

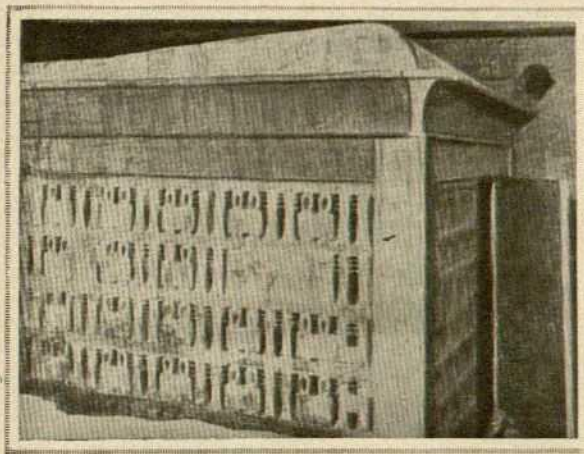
El dia 3 de febrer Howard Carter, acompanyat dels seus ajudants Srs. Mace i Callender i de dos obrers egipcis, procedí a obrir les portes del segon cadafal i, després, del ter-

Els cadafals destapats, deixant veure el gran llençol negre sembrat de rosetes d'or que cobreix el segon

Els arqueòlegs plegant el gran llençol cap a un costat per a retirar-lo

El sepulcre, abans de començar a desmuntar-lo. Una de les portes del cadafal més exterior, ja oberta, i una paret lateral

cer, que ja es suposava el més interior de la sèrie de cadafals concèntrics que tapaven com una sèrie de cobertures el quart cadafal, la tomba reial pròpiament dita.

«Hem tingut dos moments semblants—diu el report oficial—; un quan per primera vegada vàrem obrir la tomba, i el segon quan vàrem trencar els segells i vàrem separar les portes del cadafal.

Altre moment transcendental fou el de l'aplicació d'un potent reflector elèctric al través de les parets obertes de tots els cadafals, podent-se contemplar el rei amb tota la majestat de la mort».

«Després que fou oberta la porta del tercer cadafal—segueix el report—ja havíem arribat al moment decisiu i tots nosaltres vigilàvem amb una excitació extrema.

El forrellat de la darrera porta fou empenyut cap a un costat, la porta girà poc a poc i, llavors, omplint tota l'àrea del quart cadafal, hi havia un enorme túmul de cristallina pedra arenosa, intacte, amb la tapa encara plantada al seu lloc.

Als cantons, hi ha, modelades amb alts relleus, les quatre deesses protectores, Isis, Nephthys, Neith i Selk, no destacades com les exquisites figures de la cambra entorn del cadafal, sinó tallades a la pedra del mateix túmul, amb els braços i les ales caiguts.

Com que la llinda conté un fris amb inscripcions que porten el segell del rei Tutank-

Amón, no hi ha dubte de que aquesta és la seva tomba i que a dins del túmul hi reposen els seus restes mortals.

La seva grandària, les superbes construcció i decoració i l'enlluernament de les portes i parets daurades dels diversos cadafals, tot es combinava per a produir-nos una esborronadora impressió, la qual era augmentada per la mística llum malva que projectava a l'escena el reflector elèctric que penjava darrera nostre.

Fou el moment més emocionant i nosaltres miràvem tots encisats... i callàvem!».

Davant del sepulcre amb les portes dels tres cadafals obertes, com per a donar més relleu al

misteri que anava a revelar-se—com un dels més fecunds de la Història de l'Art i del desenrotllament de la humanitat—hi havia homes qui semblaven reunits a posta per a testimoniar la tradició de la vida i el parentiu de tots els éssers i totes les coses que al llarg del temps han poblat el món.

Els arqueòlegs anglesos Carter i Callender representaven el país avui posseïdor de l'hegemonia mundial, l'imperi que, renovant-se l'ànima sense destruir-ne cap element, des de la riquíssima aristocràcia justificadora de son dret a la subsistència — exemple, aquest comte de Carnarvon qui sostingué durant set anys els costosos treballs d'unes excavacions sense profit i aparentment sense èxit — fins al darrer soldat i el més llunyà colonitzador, passant per una forta estructura científica, social i política, els components de la qual pregonen l'amor a llur pàtria amb el mateix orgull amb què, fa 20 segles, hom deia: «Sóc ciutadà romà».

Al costat dels arqueòlegs anglesos hi havia Mr. Mace, del Metropolitan Museum de Nova York, com fent acte de presència per la gran nació federal que sembla destinada a heretar l'hegemonia del món i ja es prepara a polir la seva joventut i espiritualitzar la seva força, interessant-se — com Roma estimant i imitant les coses de Grècia—per les arts i lletres dels temps en que ella encara no existia.

Darrera dels tres homes de ciència hi havia dos manobres egipcis, els quals, ensems que, vestits a la manera del seu país, testimoniaven llur fidelitat a la seva pàtria africana, filla del sol i del Nil,—l'únic país entre els vells imperis hegemònics, que ha tornat a tenir consciència dels seus destins—amb sa presència demostraven que no sentien recel, com alguns infeliços del seu país i de diverses parts del món, d'ajudar a l'excavació de la tomba, perquè tenien consciència o instint dels drets de la vida sobre la mort, de la ciència sobre els cadàvers, de la Humanitat sobre si mateixa.

L'obertura del sepulcre

Així que hagueren desmuntat les parets de tots els cadafals, es procedí a l'obertura del sepulcre de pedra, per al qual hagué de muntar-se una grua metàl·lica.

Poc a poc, tenint consciència del tresor que es manejava, s'anà tirant les sirgues i la gran tapa anà pujant, deixant veure l'interior del sepulcre.

El primer que es veié fou un sudari que cobria totes les parets interiors com un gran cortinatge, on brillaven plaques d'or macís.

Malgrat la impaciència, els treballs hagueren d'ésser interromputs durant uns minuts, car no era cosa fàcil hissar una cosa pesant i delicada com la tapa del sepulcre.

Mr. Carter enrotllà el luxós sudari, apareixent una altra draperia de la mateixa talla però més delicada de gra, la qual també fou enrotllada.

Apartats els dos sudaris, l'admiració dels presents arribà al punt de dalt; contemplant el gran taüt de fusta, de forma seguint la figura humana, recobert de gypses daurades apoiades en una placa ornada de caps de lleó d'or.

Les mans de l'estàtua que figura el taüt estaven creuades damunt del pit, tenint la dreta una batolla i l'esquerra un ceptre reial, constituït de faiances incrustades d'or.

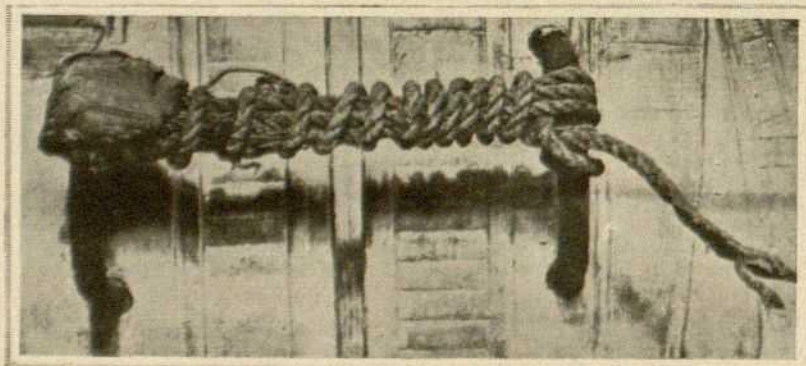
Als costats de l'estàtua o taüt, dues deesses protectores estenen llurs ales, creuant-se les puntes damunt del cos figurat del faraó.

El cap de l'estàtua, figurant el del faraó, estava tallat amb un bloc d'or massís i tenia els ulls de vidre i duia al front els emblemes del serpent sagrat de l'Alt-Egipte i un voltor de faiança daurat i voltat d'una corona simbòlica teixida amb fulles d'olivera.

La bellesa i l'art d'aquesta estàtua-taüt són tals, que els presents, conturbats i enlluernats, cregueren trobar-se davant de la mòmia del mateix faraó.

Les topades de Mr. Carter i el govern egipci. Incautació i tancament de la tomba

Avençades enguany les obres de l'excavació, anaren accentuant-se els recels de la premsa de tot el món, especialment de l'egípcia, la qual havia de veure impassible com el *Times* de Londres, mercès al contracte que Lord Carnarvon havia signat i que l'egiptòleg

La porta del segon cadafal, amb les cordes i els segells reials, demostrant que ningú l'havia oberta

belga Jean Capart, malgrat son entusiasme i admiració per l'il·lustre mecenes, qualificà de «maleït», publicava extenses referències i moltes fotografies dels treballs de l'excavació, mentre els altres diaris i revistes havien de contentar-se amb referències de segona mà, sempre massa tardanes. Això, juntament amb altres causes, com el recel dels arqueòlegs francesos, ara per primera vegada ressegats en el camp de l'egiptologia, que era ben seu; l'exaltació del jovent egipci, que trobava dificultats en sa pròpia terra per a conèixer els misteris del seu passat que uns estrangers desxifraven a gust i voltats d'un chor d'agraïment universal; la tivantor de relacions que Mr. Carter pugués tenir amb el Director del Servei d'Excavacions d'Egipte, càrrec oficial que avui exerceix l'arqueòleg francès Pierre Locau, etc., etc., tot ha fet un feix que ha precipitat la topada.

Primerament el govern egipci es reservà el dret de concedir autoritzacions per a entrar a la tomba, en veure com les facilitats dels col·laboradors de Mr. Carter contrastaven amb les denegacions que mantenien lluny als periodistes egipcis i arqueòlegs de diverses nacions. Després negà el permís a una invi-

tació nombrosa que Mr. Carter volia fer per a celebrar l'entrada al darrer recinte de la tomba, així com, un altre dia, a un grup de senyores, entre elles algunes esposes dels col·laboradors i ajudants de Mr. Carter.

Les disputes s'anaren agrejant, especialment des de la pujada al poder de Zaglul Patxà, el cap dels nacionalistes egipcis, reivindicadors de la lliure determinació que avui intervé el govern anglès.

Així no es estrany que les dificultats i derivacions empitjoressin, acabant amb una greu determinació del govern egipci, que aquí no és lloc d'examinar: la clausura de la tomba, posant-hi sentinelles i prohibint a Mr. Carter el tornar-la a obrir, cosa a la qual ja s'havia avançat el mateix egiptòleg tancant-la com a protesta contra les dificultats que se li posaven.

Finalment, el mateix govern egipci ha fet tornar a obrir la tomba pel seu Servei d'Excavacions.

Tot això contribueix a fer més viu l'interès per aquesta descoberta, ja de per si, una de les més interessants de l'arqueologia.

MIGUEL CAPDEVILA

Fem saber als nostres subscriptors i amics que, des d'aquesta data, tots els serveis d'administració de la ~ ~ ~

Editorial Catalana **Societat Anònima**

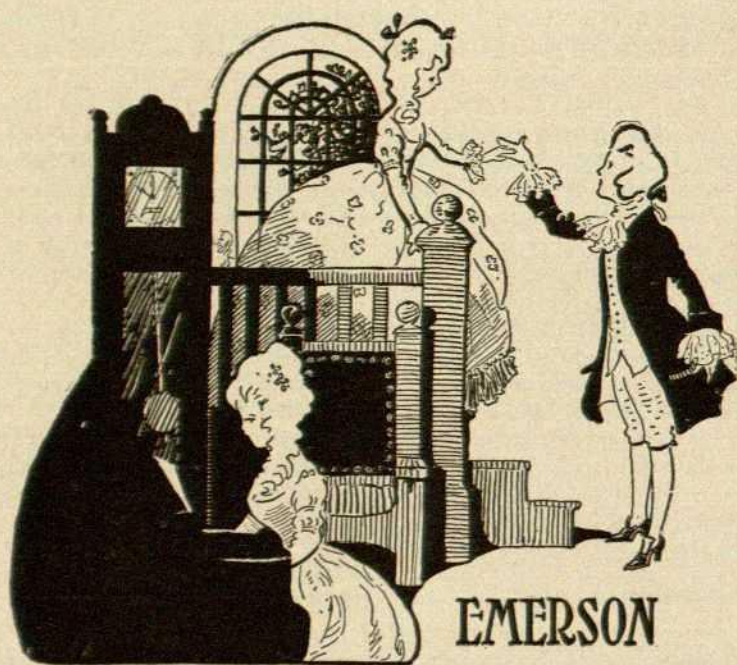
queden instal·lats a l'espai principal de la Rambla Sant Josep, 16.
Telèfon interi: 4942 A

Aviat inaugurarem la sala d'exposicions artístiques i de tota mena de publicacions catalanes, on esperem atendre tot bon català que s'interessi per la cultura nostrada

CONCURSOS **DEL**

A tots els artistes que han presentat obres als dos concursos del gran MAGAZINE català, els fem saber que els veredictes seran emesos aviat, en inaugurar-se la nova Administració d'**Editorial Catalana, S. A.** als grans locals de la Rambla de Sant Josep, 16, pral., on precisament, i a la sala especial d'exposicions, seran exposades les obres presentades ~ ~ ~

**D'ací i
d'allà**

PIANOS *Angelus*

Els primers i més artístics de tots els pianos automàtics coneguts. Els pianos *Angelus* són els únics que per mitjà dels diafragmes neumàtics, la palanca de frasseig i el melodant, amb artístic, imiten per complert la mà de l'artista: Audicions a totes hores

Agustí Guarro
ANGELUS - HALL
Rambla de Catalunya, 7
Barcelona

EL BRAÇALET

original de

**Frederic
Boutet**

El senyor i la senyora Boltin, que havien sopat a casa d'uns amics, als Bagnolles, tornaven a peu al boulevard Arago, on habitaven. Una mica lluny era, però havien decidit estalviar el metro. Seria una bona passejada.

En passant a prop de l'Opera, la senyora Boltin, a la vora del marxapeu, topà amb la sabata amb un objecte que anà rodant fent un petit soroll. El senyor Boltin, llest, s'ajupí a collir-lo.

—Caram! Si és un braçalet!

—Oh, i com lluu! Deixa-me'l veure!

A la mitja llum, la senyora Boltin examinà la seva troballa. Era un braçalet de brillants, engarçats en plati.

—És magnífic! —digué un xic commosa.—Deu valer una fortuna!

—Segurament; però no te'l miris així. Algú que passés podria...

El prengué; l'embolicà, humit encara de l'aigua del carrer, en el seu mocador i el ficà a la butxaca interior de l'americana, cordant-se després.

—No el perdis! —féu la senyora Boltin.

S'agafà ella del braç del marit, com per a defensar més bé llur tresor, i quan, sordament sobreexcitats, reprengueren el camí, demanà l'esposa:

—Què farem?

—Som a mitja nit —digué el senyor Boltin.—És una mica tard per dur-lo a la comissaria de policia. Demà hi aniré...

—La persona que ho ha perdut, deu estar desesperada —remarcà la senyora Boltin.

—Tu diràs! ¡Una joia d'aquest preu! Jo no hi sóc gaire entene-

dor, però deu valer ben bé trenta mil francs.

—Vols dir?

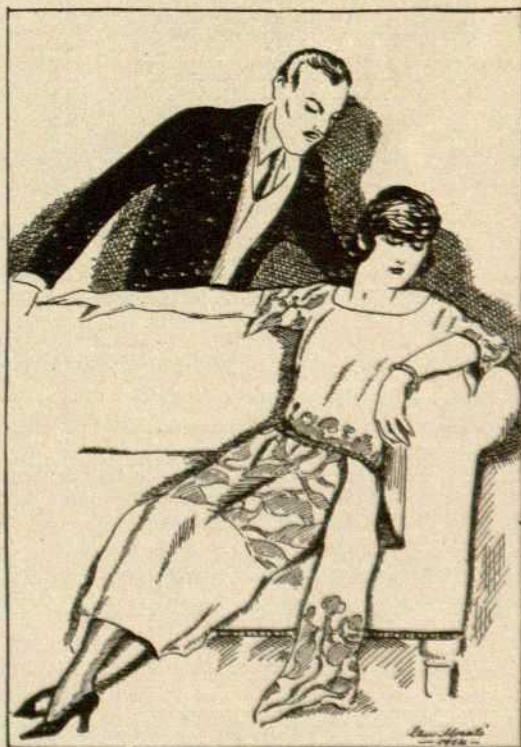
Un cop a casa, examinaren i valoraren novament la joia, que va semblar-los-hi més esplèndida encara. Amb el braç estès,

la senyora Boltin el sostenia a la punta dels dits, agitant-lo dolçament per tal de fer-li lluir totes les seves llums. Després se'l va posar al braç, on mai no hi havia hagut cap braçalet.

—Què bé fa sobre el teu puny! —observà el senyor Boltin.

—Si, si. Quan jo penso...!

No acabà la frase, deixant el braçalet damunt la taula. Pensava que moltes dones, no tan joves com ella ni tan boni-

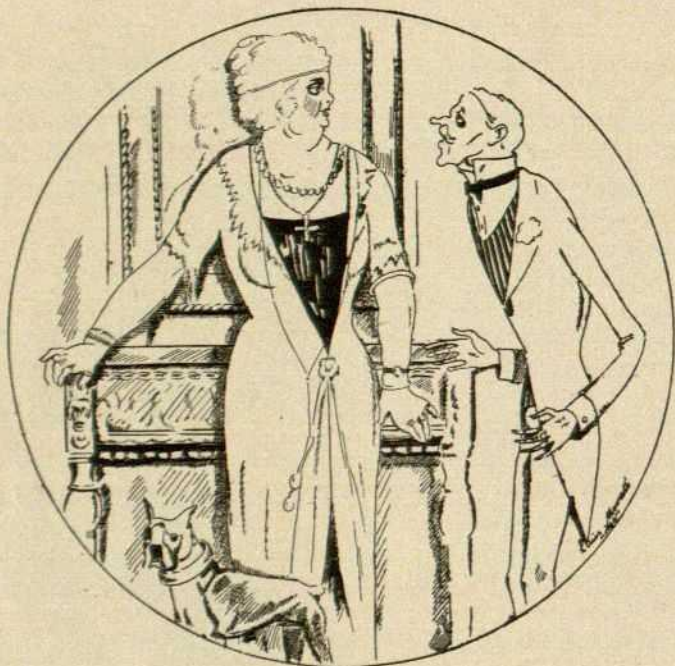
—Què bé fa sobre el teu puny! —observà el senyor Boltin.

ques, posseïen joies semblants, fins i tot d'altres millors encara, i tot el luxe de vestuari i d'instal·lació que ella mai no tindria. I pensava que era injust.

El senyor Boltin comprengué, tot mirant-la en silenci. Dreta davant la taula, mig deslligats els seus formosos cabells, closa la boca amb un gest de dolor,

El senyor Boltin, de bon matí, decidí que en tornar del seu despatx seria quan duria el braçalet a la comissaria de policia. Tornaria a casa per replegar la joia i, amb la seva muller, faria l'important comès.

A les cinc de la tarda, la senyora Boltin estava disposada esperant al marit.

Vanesse és un home magre, de cabells grisos...

—I la seva dona una balena pintada de vermell... (Pàg. 211).

semblava, davant del braçalet, una nena que no té cap joguina i que no gosa tocar les de les altres i va a plorar. Aleshores ell s'enterní i se'n penedí d'haver-li dit que li anava bé, tota vegada que no seria per a ella.

—Pobrissona estimada meva!— digué amb la major dolcesa.—Si sabessis la pena que em fa la meua modesta vida d'empleat que no em permet donar-te...

—Ves, home, ves!—féu ella, tornant del desvari d'un moment, rient, encoratjadora.—Això són criaturades. Si som tant feliços!...

Havia ficat el braçalet en una capseta, curosament lligada i somniava: «Si per casualitat ningú no la reclamés en un any...» Però tot seguit arronçà les espatlles. «Era ben ximple esperar tal cosa».

El senyor Boltin arribà molt animat.

—Hi ha novetats! Si, si, respecte el braçalet. S'han posat anuncis. Jo n'he vist un. S'han donat pressa, oi? Clar, per un objecte d'aquest valor...! A més, semblà que es tracta d'un record... Bé, en poques paraules: dos mil francs de gratificació. Si, dos mil francs al qui el retorni. Eh? No està mal, eh? Doncs ara

endevina qui l'ha perdut. La senyora Vanesse... Si, dona, la senyora de Vanesse, que és immensament rica. Uns amics del meu director, que vàrem veure a casa d'aquest, en la festa que ens varen convidar... Què no t'en recordes? Vanesse és un home magre, de cabells grisos...

— I la seva dona una balena pintada de vermell, que enraona d'honradesa i de despreci de les riqueses, amb 300,000 francs de perles rodejant son coll i un marit que ha robat a tothom. Ah! ¿I és d'ella el braçalet?

— Veiam, Madalena — digué el senyor Boltin, prudent, però una mica en to de broma — potser exageres bastant...

— Gens ni mica. Per a ella no és un braçalet; deu ésser un anell. Té els dits com botifarres... I és a dir que ara...

— Ara, naturalment, aniré jo mateix a dur el braçalet a casa els Vanesse, al boulevard Malesherbes. Demanaré per ells, enraonarem una mica i potser serà el començament d'una relació aventajosa. De totes passades em guanyaré llur gratitud, llur protecció amb el meu director... i l'avenç que havia demanat...

— I els dos mil francs? Si, si, la gratificació. Fores capaç de regalar-los-hi?

— Però, Madalena, pensa que la meua dignitat... la nostra situació... Amb persones que havem conegut a casa del meu principal... que potser tornarem a trobar altre dia... Quina cara fariem? ¿Què dirien de nosaltres?... I per nosaltres mateixos, per la pròpia dignitat... No veus? Pendre propina com els drapaires o els escombriaires que troben una cosa...

Ella arronçà les espatlles.

— Tens unes comparacions de ben poca-solta...

Jo no t'he dit que acceptis tu mateix.

— Vols anar-hi tu, disfressada?...

— Estàs boig. El que no vull és que els Vanesse se'n surtin amb cinquanta pessetes de flors que m'enviarien. No puc fer un regal a persones que són arximilionàries, que a més a més se'n riuen de

tu, de dos mil francs que han ofert ells mateixos. Aquest braçalet, que val vint vegades més, sense nosaltres hauria estat trepitjat, llençat a la cloaca, o potser robat, és a dir, perdut definitivament. I dos mil francs són molts diners per a nosaltres... Oh, ja està! Senzillament, vaig a enviar a Herminia a dur el braçalet.

— Herminia? És massa ximpleta. Enraonarà i...

— No és ximple del tot. Ha après ben aviat el servei. No enraonarà. Tornarà el braçalet, dient que va trobar-lo a la plaça de l'Opera; donarà, si de cas, el seu nom i adreça; pendrà la gratificació i no dirà paraula de nosaltres. No serà possible que ningú sàpiga res més. Ara ho veuràs; vaig a fer-li apendre la lliçó. Herminia! Herminia!

— Reflexiona, Madalena, jo et prego...

Però la senyora Boltin no l'escoltava.

Herminia comparegué amb davantal blau. Rodona de tan grassa, vinguda de les regions centrals d'on l'any anterior l'havia dut la senyora Boltin, encara adolescent i ignorant de tot allò que no fos cuidar del bestiar; servava a la cara llisa i als ulls rodons un plàcid esparverament de trobar-se a París, de no conèixer sinó el seu piset estret, el seu horitzó de teulades i xemeneies i uns quants carrers. Perquè la senyora Boltin, amatent a conservar el seu candor, la vigilava de prop i la feia dormir al seu avant-quarto.

Escollà amb calma les explicacions i recomanacions múltiples i repetides. Li donaren una indicació escrita dels tramvies que havia de pendre.

— Ho has entès bé? — terminà la senyora Boltin. — Tu has trobat aquest braçalet i tu el retornes. Et donaran la gratificació oferta, que són dos mil francs, perquè hi tens dret. Però, per res del món has de nomenar al senyor ni a mi. Es tracta de persones amb les quals el senyor ha estat massa bó i no vol fer-los-hi cap favor. Ni una paraula, doncs. I pots comptar que

... anà tranquil·lament a fer el seu farcell.

el servei te'l recompensaré jo bé. ¿Ho has entès bé?

—Sí, senyora. Me'n hi vaig.

Esperaren: el senyor Boltin, capficat; la senyora Boltin, serena i discutint amb si mateixa l'empleu dels dos mil francs...

Havia passat de molt l'hora de sopar quan reaparegué Herminia.

—Què?—féu la senyora Boltin.—¿I els dos mil francs?

—No els tinc—digué Herminia.

—Com? Per què? ¿Has fet la bestiesa de deixar-los-hi el braçalet sense que et donguessin els dos mil francs?

—Aquella senyora ha dit que jo era massa jove i que me'ls robarien. Llavors m'ha firmat un paper per la caixa d'Estalvis. Tindré una llibreta... Per cert que aquell senyor ha dit que estava molt ben pagada la casualitat de trobar una cosa... I la senyora ha dit: «És molt estrany, als temps que corren, aquesta honradesa...»

—Però, si no ets tu qui ho ha trobat...!

—Prou, però jo no podia dir-ho, perquè m'havien privat de nomenar-los a vostès... I a més hi ha un altra cosa. Que me'n hi vaig a servir allà. Aquella senyora se'm queda amb sou doble que ací, un quarto per mi sola i permís per anar al cinema un cop per setmana, tot per l'honradesa que he demostrat...

I deixant la senyora Boltin, folla de ràbia, sens saber què dir ni què fer, anà tranquil·lament a fer el seu farcell.

J. M. MUSTIELES, trad.

L'Anneta
Per Josep Obiols

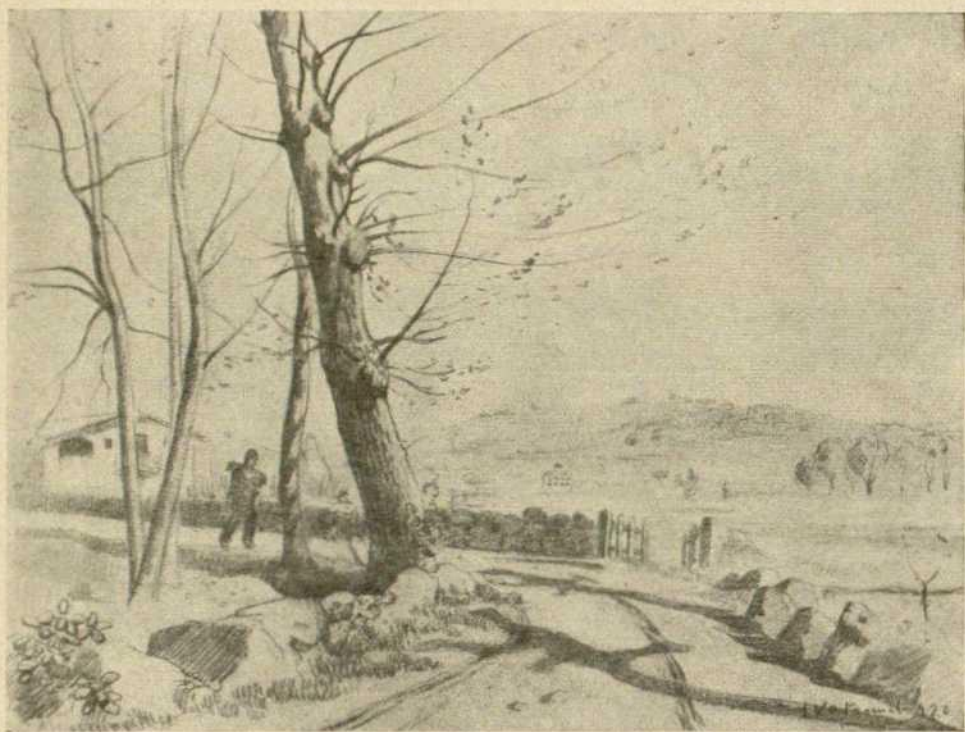
L'Exposició **de dibuixos** **de Les Arts i els Artistes**

UNA de les més importants manifestacions de la vida artística catalana hagudes en l'actual temporada, és sens dubte aqueixa amable exposició de dibuixos que han fet a les Galeries Laietanes els associats de «Les Arts i els Artistes».

Ja comencen a no ésser joves alguns dels membres d'aqueixa agrupació, que fou un dia la més revolucionària; però ço no es veu pas i cap mena de fatiga es trasllueix en l'obra llur, ans bé una robusta maturitat es nota en els dibuixos que ofereixen als ulls llaminers dels iniciats.

Si les coses haguessin anat d'altra manera en l'instrument rector de la nostra vida ciutadana, hauríem fruit aquesta temporada d'una bella manifestació d'aquesta mena, encara amb un més marcat caràcter d'intimitat; la Junta d'Exposicions tenia en organització una exposició de dibuixos (notes, apunts, bocets, impressions, etcètera) no concebuts com a cosa definitiva sinó com a material previ d'una obra posterior.

En aquesta exposició de «Les Arts i els Artistes» n'hi ha quelcom d'això i ço la fa doblement interessant, car a la sugges-

Dibuix

Per Ivo Pascual

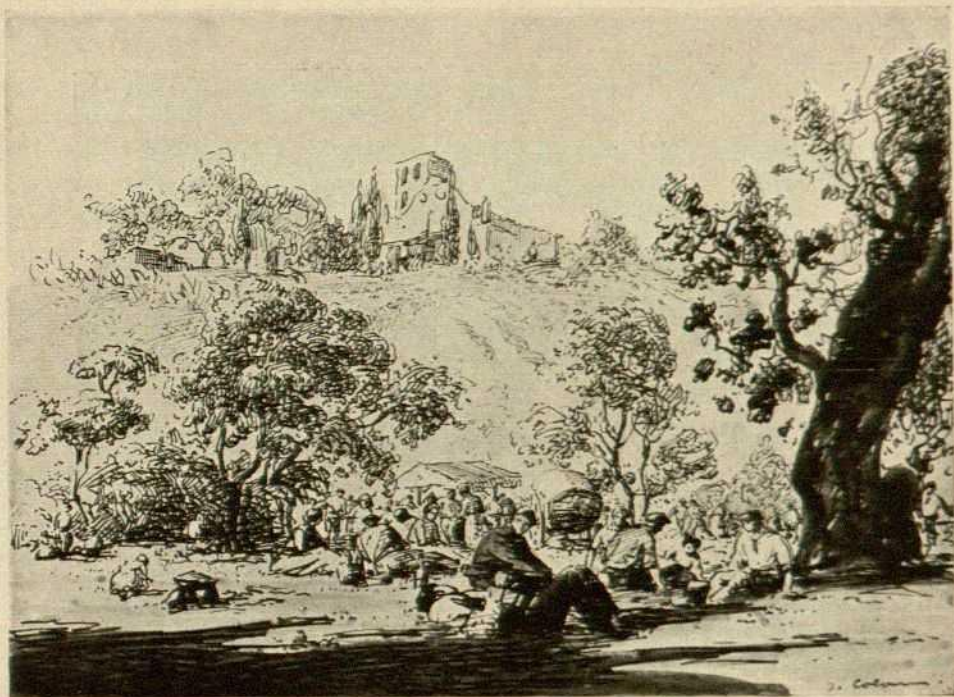
tió amable que produeix sempre un dibuix ben fet, s'hi junta l'interès de la impressió de cop rebuda per l'artista davant de l'original, traduïda amb la febrosa rapidesa del moment.

En Colom és potser qui més bé i amb més generositat ofereix en aquesta exposició aqueixos dos aspectes. La reproducció que oferim a la delectació del lector de l'«Aplec de les Alegries», vibra en les vaguetats i en les precisions d'una visió d'artista, i al seu costat una sèrie d'altres dibuixos fan sòbria aqueixa espontaneïtat artístic-metierista d'en Colom. Ço de metierista ho diem sense cap mena d'intenció de censura, ans bé en elogi d'aqueix producte de la traça, del talent, de la intel·ligència posats al servei del muscle; car ¿què foren sense una tècnica tan medular

com és possible els apunts, les notes, els esboços, les impressions? Una monstruosa tortura. Allí on els metierisme és una cosa censurable i fins vergonyosa, és en el que es pot fer amb el cor i amb el cap alhora sense detriment del que es vol dir.

Per ço veiem que les coses de metier que ens cansen i ens enutgen són aquelles que pretenen enganyar-nos; i en canvi ens atrauen i fins ens admiren quan el metier ens associa a l'estat emotiu de l'artista davant del natural.

En l'exposició de «Les Arts i els Artistes» el metier que hi ha és de la segona manera i per ço són tan amables i tant atractius els dibuixos exposats. Aqueix paisatge d'en Pascual, que reproduïm entre els gravats que il·lustren aquestes rat-

L'Aplec de les Alegries (Lloret)

Dibuix, per Joan Colom

lles, és un dibuix de veritable pintor, malgrat el treball acurat de la mina explotada per una mà plena d'habilitat; l'«Anneta», de l'Obiols, que també reproduïm, és una bella prova d'artista curós de comunicar una intimitat emocional; i així podríem parlar gairebé de tots els expositors.

L'Art del dibuix per a ésser fruit directament, és poc conreat encara entre nosaltres; potser sigui això un símptoma de manca d'afinament de la nostra sensibilitat estètica; per a un colloqui íntim entre un hom i la bellesa artística, un dibuix basta justament; no cal res més; el color potser parla massa en alta veu, la mina fina de plom, la ploma caligràfica fins el *lavat*, sembla que secretegin més, al costat del silló predilecte o de la butaca, en el recó amat de la saleta, molts dels

dibuixos d'aquests artistes de «Les Arts i els Artistes» ens dirien moltes coses

L'Espinal és un artista fet i pastat per a dibuixar amb aqueixa tendència; el capet que reproduïm ho dirà bé per a nosaltres; les bèsties, d'Inglada, valen el que un camafeu o una miniatura enquadrada en el petit marc de peu de sobre la tauleta del te; el mariner, de l'Humbert, que honora també les nostres paraules que escrivim, ens fa la mateixa companyia elevada a cosa d'Art, però, que el retrat de l'avantpassat il·luminat i ple de vivent expressió...

Els artistes en poden dir moltes de coses en la suavitat d'un dibuix; ara, que cal ésser artista per a dir-les.

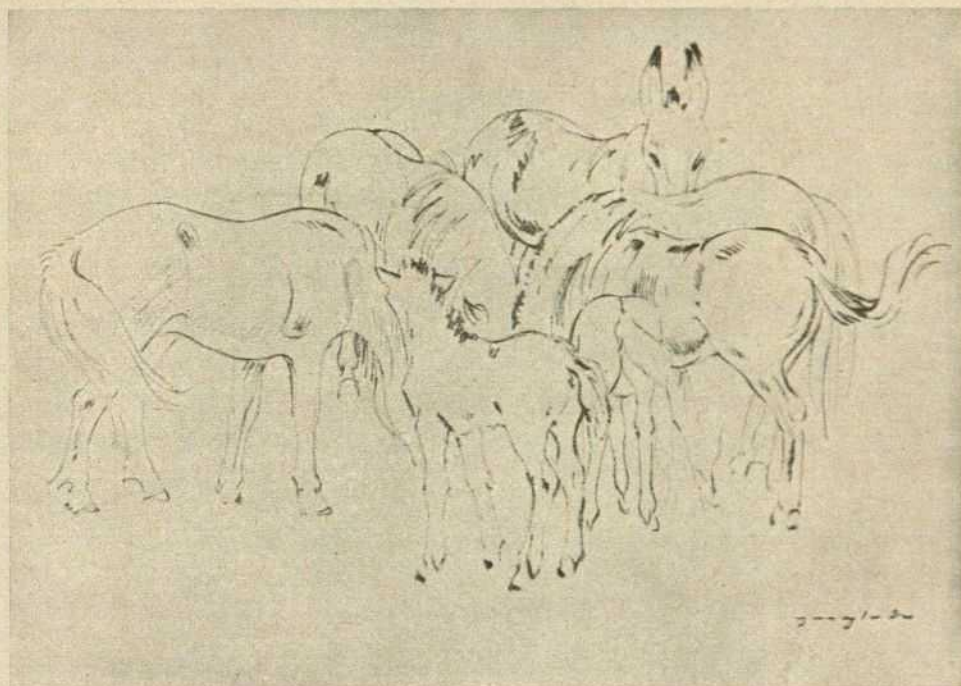
LL. F.

Aquarel'la

per

Manuel Humbert

**Euga
i pollins**

per

Pere Inglada

Dibuix

per

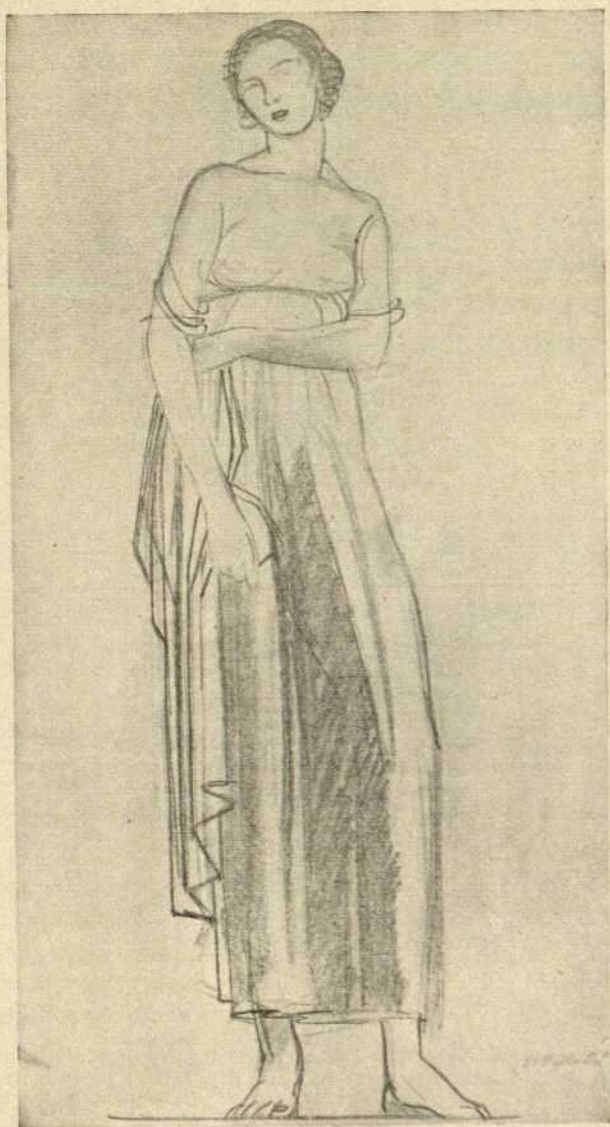
F. Labarta

Apunt per a un retrat

Per Rafel Benet

Dibuix a la mina de plom

Per Marian Espinal

Estudi
per
Xavier Noguès

Apunt

Estudi per a l'obra «Els funerals de Demetri»

Per Josep Aragay

WILSON

Un dels més recents retrats del President Wilson, acompanyat de la seva muller, fet amb motiu de l'enterrament del President Harding, que es creu fou el darrer acte oficial al qual assistí el gran estadista.

AQUEST nom il·lustre, lligat estretament amb una de les commocions més grans de la història de la Humanitat, serà recordat per sempre més com una llum rutilant en mig la tenebra de la Gran Guerra. Woodrow Wilson fou la Justícia davant la Força, la Raó en front la Tirania. L'home de la pau Justa i dels Catorze punts, fou el més ferm paladí durant la Guerra Gran, de la llibertat dels pobles, i això sol per nosaltres el fa ja, apart de totes les excel·lents qualitats, gran i honorable.

Fill d'una família d'ascendència puritana, Wilson nasqué el desembre de 1856. De jove, el futur president volia ésser marí, però més tard, influenciat per lectures i estudis de

caràcter històric, acabà per esdevenir escriptor polític.

Acabada la carrera d'advocat s'estableix com a tal a la ciutat nova d'Atlanta, però espera inútilment la clientela. Aleshores torna a la Universitat on acaba alguns estudis i esdevé professor. I des d'ara, d'any en any la fama i la popularitat de Wilson esdevé major fins ésser elegit l'any 1912 per la presidència de la gran República americana, durant l'exercici de la qual s'escaigué tota la seva gloriosa intervenció en la Gran Guerra que finí l'onze de novembre de 1918.

Wilson morí el 5 del proppassat febrer, voltat dels seus i de l'amor dels homes de cor.

De la Ceca a la Meca

**El primer vapor «bolxevista» que
ha entrat als docks de Londres**

Pròpiament *bolxevista*, el vapor que reproduïm no ho és, per que tal com veuran els nostres lectors, ni té res de ferotge ni en el seu casc no porta punxes i bombes enganxades o altre artefacte que el caracteritzi com a vaixell de la terra dels vermells deixebles de Lenin i Trotzki.

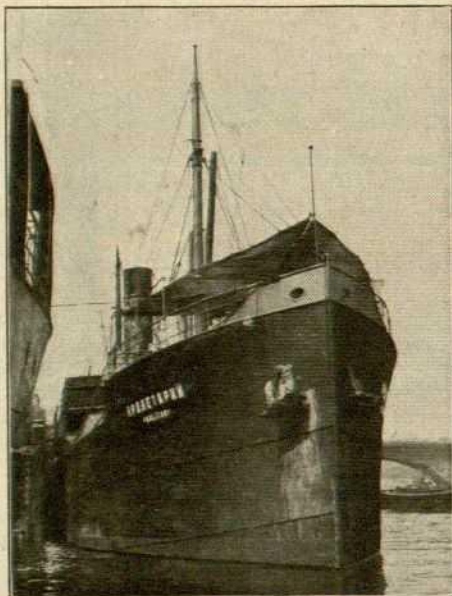
La bandera ja és altra cosa: la bandera si que ho és de bolxevista i, tal com veieu, ja és un xic més ferotge que el vaixell. Aquesta bandera, de color vermell i amb unes lletres que semblen un mal somni, és la bandera de la marina mercant del govern del soviets; bandera que per primera vegada, després de la constitució del poder revolucionari rus, ha estat admesa en els ports anglesos amb motiu de l'entrada en el de Londres del vaixell «Proletari», amb un carregament de 400 tones d'ous.

Segons es diu, la presència d'aquest vaixell en els docks londinencs ha despertat gran curiositat, fent això que constantment fos visitat per gran nombre de desvagats i tafaners que a ben segur es devien creure que en els pals hi portaria penjats tota una restallera de burgesos i aristòcrates de l'antic règim. Hom diu que la decepció dels tafaners fou gran i sobretot en descobrir, en un recó fosc d'un cambrot, un dels mariners que, mig d'amagat, feia oració davant d'una icona de Sant Nicolau...

I aneu-se fiant de les apariències!...

La nova Turquia

Veu's aquí l'heroi, el cabdill de la nova Turquia. Si, nova, malgrat la seva secular existència plena d'aconteixements de tota mena que omplen la història, els capítols més extensos i brillants de la qual seran a ben segur els corresponents a les primeres dècades del segle XX, o sien els de l'adveniment d'aquest home tan genial com senzill, que es diu Mustafa-Kemal.

El primer vaixell bolxevista

El «Proletari», primer vaixell del govern dels soviets que ha estat admès al port de Londres

Fou Mustafà-Kemal qui, passant per damunt de la diplomàcia i de les falses convencions i fins i tot dels seus mateixos, que el

La bandera del «Proletari»

portaven a la ruïna, junt amb el seu poble, s'erigí en cabdill de la Turquia que anava a morir ofegada pels tractats i per les tuteles forasteres, en tenir la visió clara i precisa de què, malgrat tot el que es deïa, a despit de totes les influències i equivocacions i desastres militars i polítics, l'ànima turca era viva i forta, era disposada a fer valer els seus drets i la seva llibertat i hegemonia damunt les terres de la seva raça. I vingué el dia, i com un sol home el cabdill es trobà voltat dels turcs patriotes que ell sabé abrandar com una foguera... I l'invasor estranger fugí esporuguit davant l'allau immensa de patriotes, davant l'ideal pur del poble vexat per totes les facècies de la diplomàcia occidental, qual principal víctima fou després l'exèrcit grec, que en poc temps sofrí un dels majors desastres militars que registra la història.

I l'autor de tot això, l'home gloriós d'Anatòlia i d'Angora i de Lausana, és aquest que veieu tan senzill com genial, al costat de la seva muller, que acredita la raça amb la seva bellesa que —oh meravella!— mostra descoberta com la més despreocupada de les dones cristianes. I veu's aquí una altra valor de Mustafà-Kemal: l'haver sabut, tot sacudint l'ànima ancestral mig adormida del poble turc, infondre-li, amb el concepte de la pròpia dignitat, l'esperit del segle, destruint molts

L'home de de la nova Turquia

Mustafà-
Kemal
Patxà,
el cabdill
plasmador
de la Nova
Turquia, i la
seva muller.

dels prejudicis, costums i errors que com una llosa de plom pesaven damunt d'aquell poble, privant-lo d'expansionar-se i formar part de la civilització.

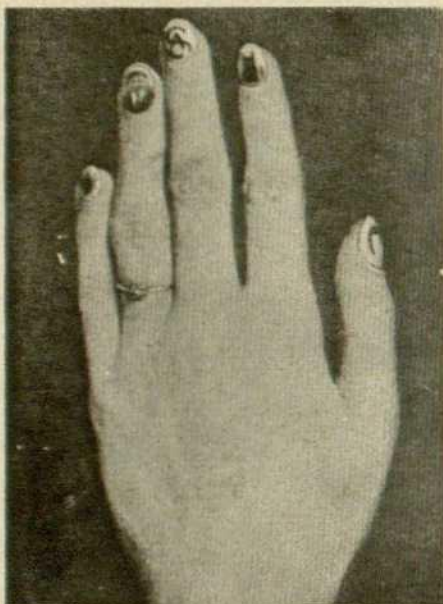
Ell, políticament, i ella, socialment, acompanyen l'obra de l'absoluta emancipació del del seu poble.

Esports de neu

Si del segle XIX s'en digué el segle de les llums, el present jo crec que serà el dels esports; perquè mireu que s'en fan d'esports de tota mena i de ximpleres, — amb perdó dels esportmans de bona fe, — en nom del millorament de la raça i de la cultura física! Perquè una cosa és això i l'altra és el malabarisme; una cosa és passar el temps fent exercici i fins i tot aplicar-hi esforços

Els esports de neu a Sant Moritz
Un salt notable d'un dels concursants

Una moda nova

Veu's aquí una mà *dernter cri*, o sia amb les ungles decorades, tal com mana S. M. Dictatorial *La Moda*

per endagar-lo científicament, i l'altra deixar-se abassegar per l'esport, talment com si fos la salvació de la humanitat, com ve succeint a tot arreu. I sinó fixeu-vos en la premsa, en la joventut, en les ciutats i pobles, sobretot els dies festius i... els no festius. En els diaris i periòdics, la secció d'esports és la que passa davant de tot, és la més sagrada perquè és la que dóna més; en la joventut, la màxima preocupació actual són els partits de campionat i en si en Pere ha tombat a n'en Pau més aviat que en Pau a n'en Pere, i com s'ho farà per a poder assistir en una sola tarda

als diversos partits d'això i d'allò que es fan al camp d'en Grassot o al del Ninot i en si en Salamanca és millor que en Saragossa... I mentre augmenten els conreadors i protectors de la cossa, el cop de puny i la correguda de 365 hores i mitja i un quart i sis minuts i deu segons, els teatres, els concerts i totes les manifestacions espirituals van migrant-se i desapareixent plenes de glòria... i buides de gent.

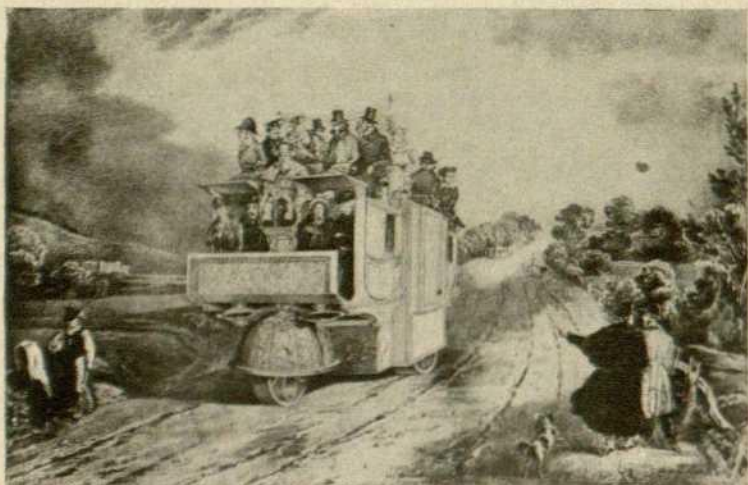
La raça millora, diuen... Si, potser sí; però vigilem que no passi allò que contén d'un home que de tan captenir-se de la salvació de la seva ànima va deixar morir de fam a la seva dona i fills.

¡Què en farem d'un cos fornit i d'unes cames fermes, si a dins no hi ha més que vent...!

I tornant als esports de neu, ja ho veieu: aquest home per a poder fer aquests salts tan magnífics, diuen que fa vint anys que va cada hivern a Sant Moritz a fer pràctica, a *entrenar-se*, com es diu ara. Ja està bé ja, saltar, però abans no en sabrem tan com els isards o els simis n'hi ha per estona, i, francament, no podent batre el record d'aquests, trobo que val més deixar-ho córrer...

Noves facècies de la Moda

Aquesta donzella entramaliada i versàtil, que és la Moda, ja n'ha fet una altra. No en

Un precursor de l'automòbil

El primer auto per a transport de passatgers, que circulà pels carrers i carreteres de Londres l'any 1833. (D'un gravat de l'època).

Vuit salvadores de la pàtria

Veu's aquí els nous membres femenins de la cambra anglesa.

De dreta a esquerra: Miss Jewson, Miss Susen Lawrance, Lady Astor, Mrs. Winttringham, la duquessa Astholl, Mrs. Philipson, Lady Terrington i Miss Pondfield.

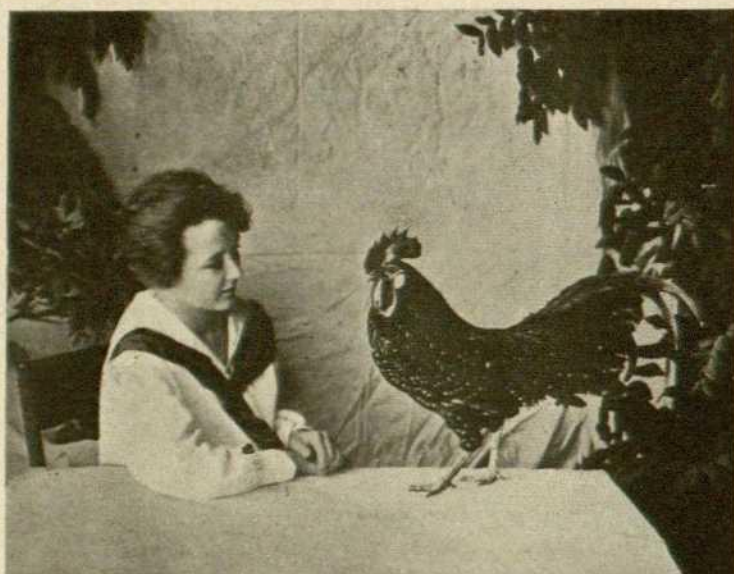
té prou d'haver capgirat en pocs anys totes les coses i fins la forma del cos humà — i oh les llargades inconcebibles dels cossos femenins! — sinó que ara se li ha acudit ficar-se en les ungles. Les ungles, fins al present, no havien estat més que un motiu de... perdre temps, és a dir, un entreteniment més per a les dames i dametes de pocs mals-de-cap, puix que la única finalitat que els imposava la moda era la de portar-les ben llueus i rosades; ara això ja serà passat de moda: la polidesa i la condícia de les ungles no passarà des d'ara d'una *vulgaritat* més, com per a moltes dones ho és, per exemple, el rentar-se la cara — naturalment rentar-se la cara, és, en aquests temps una vulgaritat més, car el xic està en enbadurnar-se-la força..., o, en termes del dia, *maquillar-se-la*. — Com dèiem, doncs, la polidesa de les ungles ja no tindrà cap xic, perquè des d'ara el veritable xic serà dur-les pintades. Pintar-se les ungles no és poca cosa, perquè, com es veu en la fotografia que acompanya aquestes ratlles, no es tracta pas de *pintar-les* segons el sentit general del mot, sinó que el *pintar* en aquest

cas vol dir *decorar* i *decorar-se* les ungles vol dir fer-hi miniatures, anagrames i fins fer-s'hi el retrat del promès o dels pares.

Ai pobres manicures, d'aquesta feta! Si no comencen per matricular-se a Llotja i fer pràctica de dibuix antic i modern i de model viu i mort, ja poden canviar d'ofici, perquè el que és per aquest camí, em sembla que anem a passos de gegant cap al decorativisme general de la persona, tal com fan els indis. Tot es qüestió de paciència. Per ara, de la cara ja hem passat a les ungles...

Un precursor de l'automòbil

Vegeu-lo que majestuós i satisfet es passeja; talment es diria que té consciència de què seria l'avi dels actuals Studebakers i Rolls. Perquè en realitat, la baluerna que reproduïm, treia d'un gravat d'època — que per cert té tot l'encís dels bells gravats anglesos — és el precursor directe del modern auto, amb la sola diferència — salvant, naturalment, la mecànica — que aquest és molt més bonic i molt més digne, estèticament

Un gall com no n'hi ha d'altre

La senyoreta Mary Fenner, contemplant el famós gall d'ulls blaus i plumes salpicades de blanc i blau

parlant, que molts d'aquells que semblen, més que un carruatge, una màquina de guerra. L'*auto-car*, sobretot, que és el descendent directe d'aquest luxós vehicle que a l'any 1833 causà l'admiració de tot Londres, ¿què és sinó una mena de bestiassa sense gràcia ni forma i de proporcions i línies tan lletges com les de qualsevol *Dinosaurius* prehistòric?

Déu ens dongui l'*auto-car* vuitcentista, malgrat la seva pesantor i que anès mogut per petroli. Aquest podia tardar més en arribar a lloc, però almenys hi arribaves, que el que és ara... molts és queden pel camí.

Les diputadesses angleses

Veu's-les aquí de rengle i en bona companyonia, malgrat pertènixer a diversos partits. I és que l'esperit de classe encara les uneix per damunt de tota altra convicció; tingueren de lluitar tan per a obtenir llurs drets polítics...! Ves qui ho diria que aquestes bones senyores que contempleu — algunes de les quals igualment es podrien dir Tuies Guña-

lons i ésser de Granollers que de Bradford — sien aquelles mateixes terribles sufraguetes que en plena Cambra i en mig dels carrers de Londres atacaven als ministres amb procediments que anaven des del grapat de sal als ulls al tret de revòlver arran de pell. Però tot canvia en aquest món i el que ahir eren una mena d'arpies amb indumentària del dia, avui són — almenys d'aspecte — unes perfectes i pacífiques senyores Pones angleses que més que diputadesses semblen la Junta en funcions d'un *Ropero* qualsevol.

Un gall únic

És únic perquè de galls amb els ulls blaus i les plumes picades de blanc i blau no n'hi han. Aquest que veieu fou criat amb la màxima cura i amor per la seva propietària la Srta. Fenner, a la qual, segons es diu, n'hi ofereixen algunes entitats avícoles americanes, importants quantitats.

Pér ara la Srta. Fenner sembla que no es deixa enternir.

PUCK

Un passeig a bastament car

per

Arkady Averchenko

La meva estimada i jo eixirem del bosc i corregérem vers un turó que s'enlairava allí mateix; en el seu cim ens aturàrem corpesos davant el formós panorama de la vall.

La meva emoció era tan gran, que abastant una mà de la meva estimada me la duguí als llavis, baldament en realitat, no hi hagués cap relació entre el panorama i la mà de la meva estimada.

Després, tènueament, diguí:

Ha sigut una veritable sort per nosaltres el perdre'ns en el bosc. Si no ens hi haguéssim perdut, per ventura no contemplàrem aquest meravellós paisatge. El riu, allà baix, apar un ample cinturó d'atzur cenyit a una cintura verda. ¡Com es desprèn bellament del fons blau, la blancor immaculada de la camisa d'aquell pescaire! ¡Quanta bellesa, estimada meva!

Ella em mirà orgullosa, feliç i s'acostà més i més a mi, talment com si aquell paràgraf poètic me l'hagués inspirat la seva bellesa. Certament, no és pas la lògica ço que distingeix els enamorats.

Ambdós ens enfonsàrem en un èxtasi contemplatiu. Ella apoià el cap en la me-

va espatlla, sens dubte per mirar millor. Jo de tant en tant besava l'or dels seus cabells, ço que, a mon entendre, facilitava en gran manera la contemplació de la Natura.

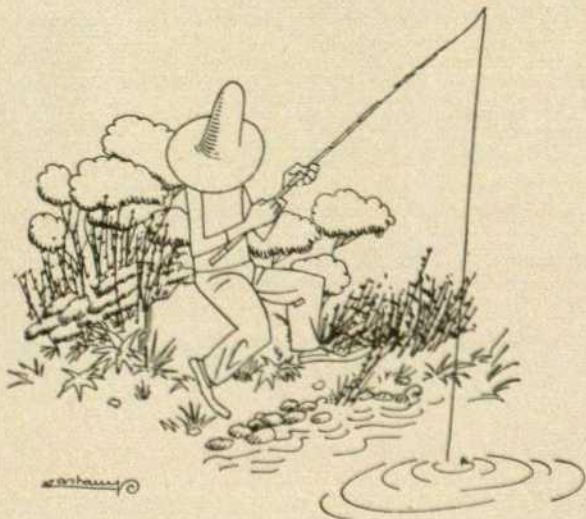
Què és això?—Qui són vostès?—Què fan ací?—cridà d'antuvi una veu baladrera a nostra espatlla.

—Déu meu!—digué la meva estimada tota esmaperduda.

En girar-nos, veïrem un homenet, els ulls del qual ens esguardaven amb palesa hostilitat a través d'unes ulleres fumades. Duia una americana de seda crua i unes calces negres i massa llargues, eren curulles de pols fins als genolls. Els seus cabells se li aferraven al front, ple de suor. La seva gorreta de jockey li cobria no pas més tros de la closca que li hauria cobert un solideu. El seu fuet s'agitava en la seva mà com si visqués.

—Què fan ací?—repetí.—¿A què han vingut?—això no pot pas permetre's!

—I, tanmateix, ¿quin dret té a fer-nos tals preguntes?—vaig contestar-li enfu-

«¡Com es desprèn bellament del fons blau, la blancor immaculada de la camisa d'aquell pescatre!»

rismat.—¿I quina, a veure, quina obligació tenim nosaltres en donar-li explicacions?

—¿És a dir que no tenen obligació de donar-me explicacions?—¿A qui pertanyen, doncs, aquestes terres, aquest riu, aquest bosc? ¿Potser a l'emperador de la Xina?

L'homenet callà uns moments, sens dubte per veure si gosàvem de contestar afirmativament a la seva darrera pregunta; però com nosaltres no ens atrevíssim, per tal com érem mancats de dades, a atribuir al susdit emperador la propietat d'aquelles terres, declarà:

—Aquest terreny, aquest riu, aquest

—Ah!—¿És a dir que jo sóc per a vostès Diable Ivanovich?—Qui, tanmateix, els hi ha cridat a la finca de Diable Ivanovich?

—Ens hàvem perdut.

—Perdut!—La gent, quan es perd, cerca el camí, i vostès duen aquí més d'una hora admirant el paisatge.

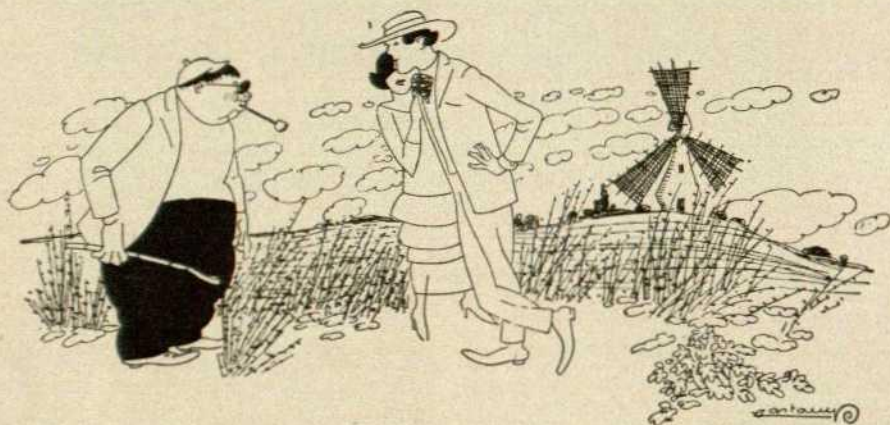
L'actitud de l'homenet esdevenia massa impertinent.

—¿I a vostè això—vaig baladrejar—el perjudica?—¿Li costa alguns cabals?—¿Esgarria els seus afers?

—Per ventura m'en devé algun guany?

—Quant de guany vol que li produeixi?

—El degut, jove, el degut.

Què és això? — Qui són vostès? — Què fan act? — ...

En glrar-nos, velèrem un homenet, els ulls del qual ens esguardaven amb palesa hostilitat... (Pàg. 227).

bosc, em pertanyen a mi.—¿Comprenen, senyores i senyors?

—Tal vegada li pertanyi—vaig replicar.—D'ésser així, sincerament el felicito; però... hom s'oposa que no ens creurà vostè capaços de ficar-nos a la butxaca o cruspí-nos un tros de finca rústega.

—¿Ignora per ventura, que està prohibit de passejar-se per terres privades?

—No sabíem pas, nosaltres, que aquest terreny fos de vostè.—Com no té cap cartell...

—Cartell?

—Naturalment!—¿Vostè no ha vist mai cap mapa?

—Sí, senyor.

—En els mapes, ¿no hi ha un cartell damunt de cada territori?

—Però el camp—va interrompre l'homenet—no és pas un mapa!

—Pel cas és igual.—Si damunt les seves terres vostè hi hagués posat un cartell en el qual es llegís «Finca de Diable Ivanovich», de ben segur que nosaltres haguérem restat al marge.

—El degut?

—Sí, el degut.

L'homenet es sentà en un banc que nosaltres no havíem llucat, per tal com era amagat dins unes mates de lilà.

—Amb el seu permís, descansaré una estona sentat en «mon banc», que està en «mon» terreny.—Raonem.—¿Creu vostè, que aquest riu, me n'han fet ofrena per mon rostre gentil?

La hipòtesi era paradoxal en excés.

—Seria més raonable creure que m'han costat els meus cabals.

—Naturalment.

—Bé, seguim raonant.—La contemplació del paisatge ha sigut, de ben segur, un bell plaer per vostès, veritat?

—Sí, senyor.—El paisatge és una meravella; ho confesso, certament.

—Doncs bé, em plauria saber en quin dret pot vostè venir ací i passar-se hores i hores immòbil com un pal, admirant-ho tot, sens pagar res.—¿Quan va al teatre, no paga l'entrada?—¿Quina diferència hi ha entre una i altra cosa?

—Les empreses de teatre, senyor, gasten grans sumes en la *mise en scene*, en la companyia, en l'orquestra, en el personal, en la llum...

—I jo no gasto res?—Tot això em costa un ull de la cara!—Per exemple: ¿aquest pescaire del qual vostè ha fet una justa lloança, creu que no em costa cap diner? ¿Sàpiga, jove, que li pago sis rubles al mes!

Vaig arronçar les espatlles.—Els raonaments de l'estrany subjecte eren d'una indignadora estupidesa.

—Tanmateix no li pagarà pas els sis rubles per a embellir el paisatge.

—En efecte, els hi pago per un altre servei molt diferent: és el meu cotxer. Però la camisa, quina «blancor immaculada es desprèn bellament del fons blau», li he donada jo.

El tal senyor semblava voler-se emburllar de nosaltres, ço que m'enfurismava en gran manera.

—Acabem!—vaig cridar.—Digui, sens embuts, ço que vol de nosaltres.—¿Vol que li paguem la contemplació, en la seva finca, del panorama?

—És molt just, jove.

—Bé.—Doncs presenti'ns un compte com cal...

—Li presentaré, com no?—contestà l'home, aixecant-se apressuradament.—Han passat una estona deliciosa, cal que paguin.

—Bé, quan ens dugui el compte parlaré; ara marxi. Deixi'ns en pau. Volem estar sols. Ja el cridarem si ens és necessari.

—Cavaller; em parla amb un to...

—Prou!—Qui paga té dret a exigir que no se'l molesti.

L'estrany individu mormolà unes paraules inintel·ligibles, féu a la meua estimada una ridícula reverència i desaparegué darrera les mates.

II

—Has vist quin animal, quin insolent? vaig dir adreçant-me a la meua estimada.—Gràcies a Déu, ja ha marxat, i podem seguir contemplant a cor que vols el meravellós paisatge. Mira, estimada meua, aquest petit bosc de la dreta. En els llocs d'ombra apar tot verd i en llocs assolats s'obren els troncs vermellors dels pins i avets. Mira, allà, a l'esquerra, el camí travessant entre serpentejos capriciosos, semblant a una cinta blanca, els camps florits. ¿I la teulada roja d'aquella caseta, destriant-se sobre el fons verd de les frondositats? ¿I les parets blanques, enlluernadores de sol? No sé per què, però la teulada roja, les parets blanques, les finestres blaves, m'eixamplen el cor. Tal vegada es degui a què una casa en

mig de la Naturalesa sigui, per a qui l'esguardi, com una veu amiga que digui:—«No et trobes sol, no estàs en un desert».—Veritat, estimada meua?

La meua estimada, en senyal d'assentiment, m'adreçà una melangiosa i tendra mirada, que era, sens dubte, una muda lloança de la caseta.

—Mira—vaig seguir—aquell vell moli, la silueta del qual es dibuixa tan gentilmente en el blau clar del cel. Les seves ales roden tan lentament, en l'aire dormit, que es sent, mirant-les, una divina laxitud, un s'ajeuria damunt l'erbei i passaria hores i hores silencios i immòbil, sens altre visió que la volta del cel, sens pensar en res, respirant l'olor a mel de les floretes.

III

—Aném-nos-en. Comença a caure la tarda—mormolà la meua estimada.

—De seguida, amor meu.

I, girant-me, vaig cridar en so de burla:

—Mosso, el compte!

L'odiós hisendat eixí d'entre les mates amb un paper a la mà.

—Té ja el compte a punt?—Vaig preguntar-li.

—Sí, senyor. Ve-te'l ací—respongué allargant-me el paper.

—Vaig desdoblegar-lo i deia ço que segueix:

Compte del propietari rural Kokurkor per l'admiració del paisatge en sa finca (adquirida del mercader Semipolor, el 23 de novembre de 1912, davant del notari Besbodko).

	rubles
Els camps curulls de flors «que fan olor de mel»	2'00
El riu, paregut a «un cenyidor d'atzur»	1'00
El pescaire, «la camisa blanca del qual es desprèn bellament del fons blau»	0'50
El petit bosc de troncs vermellors	0'30
La cinta blanca del camí través dels camps florits	0'60
La caseta de teulada roja i blanques parets, que eixampla el cor	1'50
El vell moli, les ales del qual produeixen una «divina laxitud» i del que és propietari el camperol Kri-vij	0'70
Total	6'60

Molt seriosament, com si es tractés del compte d'un àpat en un restaurant, vaig estudiar detingudament la factura i objectí:

—Vostè ha inclòs ací algunes coses que no té pas dret a cobrar-me.

—Vostè dirà quines, cavaller.
 —Vegi, aquest vell molí...
 —No l'ha admirat?
 —Sí, però és del camperol Krivij, segons vostè mateix confessa.
 —I què?
 —Que, per tal com no li pertany, no té cap dret a cobrar-me la contemplació.
 —El molí, mirat d'aprop, cavaller, no val pas res; és vell, lleig, sense cap mena de poesia.—Sols és bonic admirat des d'aquest petit turó.
 —Deixi's de sofismes; contesti categò-

mig per contemplar una caseta que no val un borrell!—Vénen ganes de cridar, «¡Socors, assistència! ¡Lladres!» Rebaixeu-me mig ruble...

—No puc, paraula de cavaller, no puc. No li cobro de més, cregui'm. Solament aquesta encisadora teulada vermella entre mig del frondatge, val el ruble i mig. No li cobro les parets blanques, ni les finestres blaves...

Vaig claudicar; aquell monstre era capaç d'augmentar el preu, en lloc de rebai-xar-lo.

...féu a la meua estimada una ridícula reverència i desaparegué darrera les mates. (Pàg. 229).

ricament a aquesta pregunta: ¿El molí, li pertany?

—No.

—Llavors...

—Senyor: jo no venc el molí; venc el dret a admirar-lo des d'ací. El molí no em pertany, certament, però el lloc aquest sí.

—El raonament no és molt convincent.

—No obstant, passem per això del molí.

—Ço que no pot, passar és pretendre cobrar

un ruble i mig per una caseta miserable.

—Si no temés ofendre'l, li diria, ben segur, que això és un robatori.

—Una caseta tan gentil... La seva teulada roja, les seves parets blanques, enlluernadores de sol; les seves finestres blaves, eixamplen el cor, com vostè mateix ha dit ben graciosament! ¡I aquests eixamplaments de cor es paguen, cavaller!

—No tan cars, senyor, no tan cars!—Estan posant la vida impossible.—Caldria que el govern intervingués en l'afer.—¡Ruble i

—I el camí?—Vaig dir.—¿Tindrà vostè el coratge de sostenir que és econòmic?

—Baratíssim, jove, baratíssim!

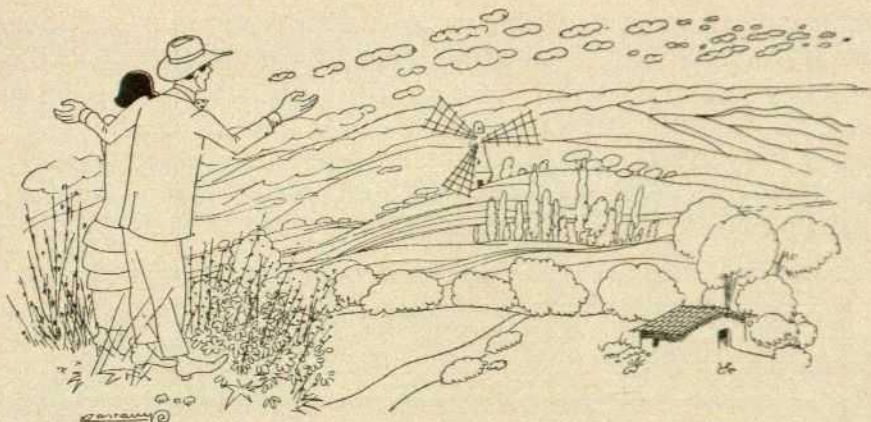
—¡Si només l'havem esguardat un instant!—A més, no és pas cap cosa de l'altre món.—És un article corrent.

—Per Déu, no digui això!—¡Un camí que passa pel bell mig dels camps florits!—Ni en el centre de la capital trobarà un altre camí comparable a aquest... ni a Petersburg, ni a París, ni a Londres... Un francès o un anglès hauria pagat a gràtiant els setanta copecks i el doble. Els estrangers, jove, no són pas tan mesquins com molts russos.

Allò, gairebé era una al·lusió a la meua modesta persona, però jo assenyadament vaig fer el desentès.

—Bé, bé,—vaig rondinar.—¿Què hi farem?—Amb aquests preus, ben poca clientela tindrà...

I vaig mirar l'inrevés de la factura. Un crit de victòria m'eixí dels llavis.

— Mira — valgu seguir — aquell vell molí, la silueta del qual es dibatxa tan gentilmente... (Pàg. 229).

— Què hi ha, jove? — va preguntar-me estranyat l'hisendat.

— Que no puc pagar aquest compte!

— Com! — Per què? — ¡Seria ben amament, fruir de panorama i escapulir-se sens pagar!

— No puc pagar aquest compte! — vaig repetir en to reptador, agressiu.

— Però per què?

— Perquè hi manca quelcom!

— Què hi manca?

— El segell de l'Estat!

— El segell de l'Estat, cavaller, solament deuen portar-lo els comptes la suma dels quals representi una quantitat d'importància.

— S'equivoca de mig a mig Si la quantitat excedeix de cinc rubles és precis el segell. I el total d'aquest compte és de sis rubles setanta copecks.

— Bé — va cridar l'homenet, després d'uns instants d'irresolució; — ja que s'empara amb la llei, li rebaixo el molí i el riu. — L'import d'ambdós espectacles és un ruble seixanta copecks. Restant-ho del total del

compte, el que vostè em deu es redueix a quatre rubles noranta copecks. Penso que ara no podrà valdre's de cap més subterfugi.

Vaig treure un paper de cinc rubles de la meua cartera i els hi doní altivament, dient-li:

— ¡Els deu copecks que resten, per a vostè!

La meua estimada i jo ens allunyàrem.

Hauríem caminat unes cinquanta passes, quan ella llençà un crit d'admiració i s'aturà. Davant nostre s'enlairava, magnífic, superb, un tiller, la corpulència del qual indicava, al menys, tres centúries d'edat.

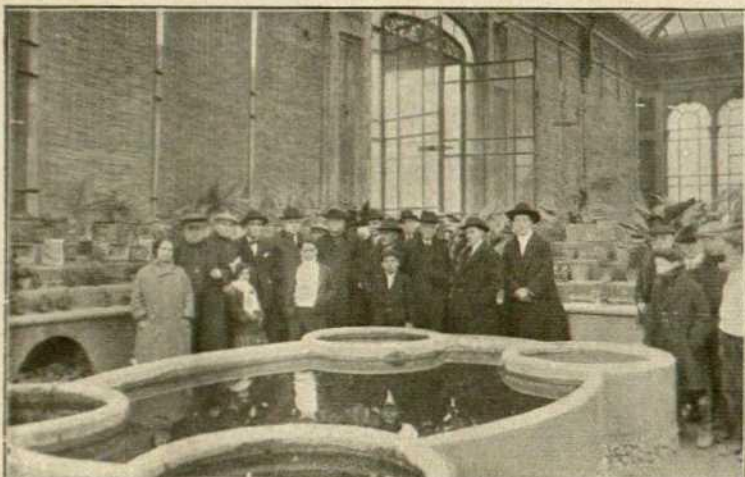
— Quina meravella! — No he vist res paregut en ma vida.

Pressosament vaig tapar amb la mà la boca de la reina de la meua ànima.

— Calla! ¡Allunya tot seguit els ulls d'aquest arbre si vols evitar la meua ruïna! ¡Figura't el que ens cobraria aquest home per la contemplació d'un tiller tres vegades centenari!

M. PROUS VILA (trad.)

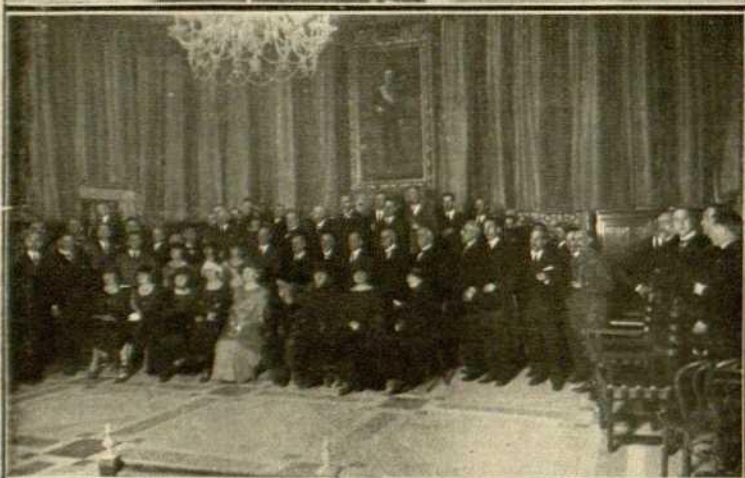

Actualitats

(Mes de febrer)

*Inauguració
de la
Exposició
Concurs
de
Canaris,
organitzat pel
«Foment
de la
Cria del Canari»*

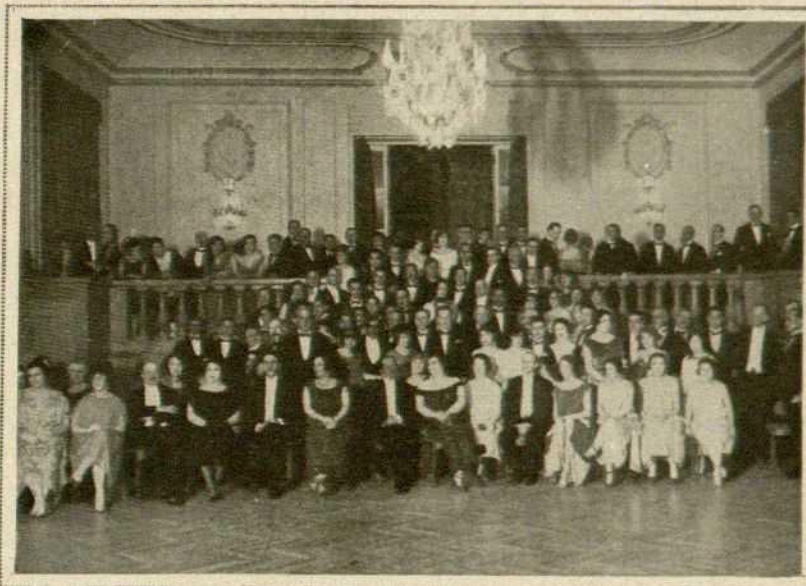

*Els marins an-
glesos
que per uns dies
han sigut hostes
de
Barcelona,
durant
la seva visita
al
Palau de la
Generalitat*

*Els concurrents
a la festa
amb què
els marins
holandesos
que visitaren
recentment
la nostra ciutat,
obsequiaren
a les
autoritats*

(Fots. Sagarra)

Els concurrents al Ball de Gala celebrat en l'Hotel Ritz i organitzat per la Colònia Italiana de Barcelona, a benefici de les seves institucions culturals

∞ Actualitats socials ∞

Acte inaugural de l'Exposició de projectes de decoració del nou casal del Cercle Equestre
(Fots. Sagarra)

Crònica Catalana

febrer de 1924

El fred ha rumbéjat amb tota la seva senyoria durant el mes de febrer, i n'ha fet de totes, de la pluja i del vent, passant pel temps sec, i gebres, fins a la neu, que ha visitat molts indrets de Catalunya, per als quals la neu és un regal llaminer que escasseja. Temps, en mig de tot, desagradable, portador de tempestes, malestrugues i doloroses. Si aquí havem de recollir els batecs del dia, direm que el sentit general ha donat a aquest febrer la categoria de símbol: aquest mal temps, aquest fred, totes aquestes inclemències, tot això és simbòlic, i sembla talment que reflexi i que respongui a estats d'esperit.

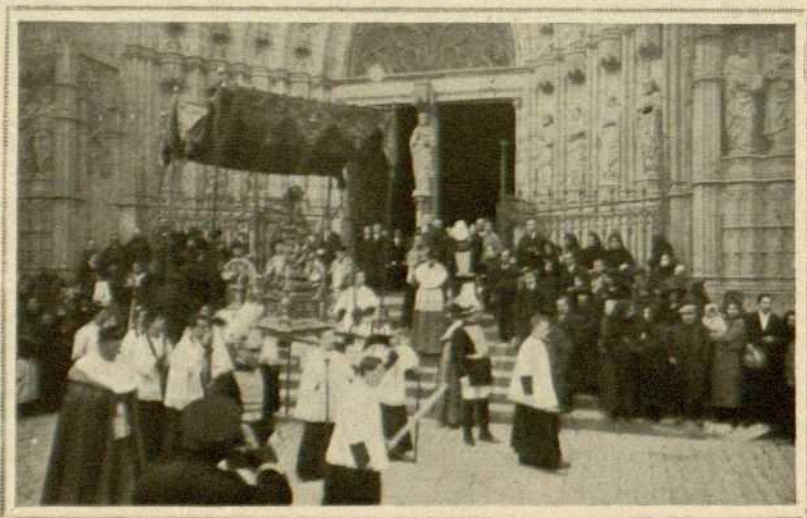
Aquest número de D'ACÍ I D'ALLÀ ha estat sotmès a la censura militar

* La crisi de la producció... En el Foment del Treball Nacional ha estat celebrada una memorable Assemblea d'elements anomenats productors, per a tractar de la crisi de la producció. Els

parers coincidiren en un mateix, les veus foren unànimes: sembla que una paorosa crisi es va congriant amenaçadora i terrible. Els elements, anomenats productors, reunits al Foment—una de les reunions grosses conegudes en aquests darrers temps,—acordaren el caràcter ruïnós del tractat de comerç d'Espanya amb França, demanant-ne la seva denúncia.

* Ha estat signat l'Estatut de Tànger a París; ha estat vista en el Suprem de Guerra i Marina la causa contra dos generals i dos coronels. A Barcelona l'ambient ha estat d'indiferència. Hom suposava el què anava a resoldre's, en definitiva. Solucions esperades i previstes no fan ni fred ni calor.

* Així com el Carnaval, que ha tret el nas, com cada any; que no fa més que treure el nas, i encara tot fet malbé i ridícul. Temps enrera, quan Barcelona era una cosa «més barcelonina», diuen els qui en serven el record, que el Carnaval tenia un cert esclat, i, sobretot, significava alguna cosa. Ara, d'uns quants anys a aquesta banda, posada Barcelona entre fluctuacions incessants de transformació, s'esmortí potser aquella característica barcelonina, i per això

Santa Eulària, Patrona de Barcelona

La imatge de la Santa, en sortir de la catedral, el dia de la festa titular de la Patrona de la ciutat

(Fot. Sagarra)

la ciutat atrafegada a cercar o a establir una novella fesomia, resta forçosament al marge de la comèdia carnavalesca: la ciutat està en realitat absorbida per la seva pròpia comèdia. No cantem una elegia al Carnaval, n'enraonem més aviat la seva trista i magra ridículesa.

Aquest número de D'ACÍ I D'ALLÀ ha estat sotmès a la censura militar

* Mentre l'esperit quietament va treballant per dintre, i cada dia van apareixent nous llibres i publicacions, el cos s'exercita també en els seus entrenaments i obté les seves victòries. Motius de joia legítima han estat el dos campionats o triomfs, obtinguts, l'un i l'altre, no per l'individu, no per tal societat o club, sinó per Catalunya: el d'atletisme i el de futbol.

* De coses d'esperit també podríem dir-ne una munió, que fa goig de debò. En primer lloc la festa de Santa Eulària, en l'ordre religiós i cívic a l'hora. La festa de la fina noia santa bercelonina, gairebé just al mig del febrer, ha estat celebrada amb recolliment i fervor: aquell especial fervor que us fa recordar les èpoques de persecucions, com les que imperaven als temps de la donzella pia Eulària i que li valgueren la vermella gema del martiri. També tots els dies 23 de cada mes, que és el número de la diada de Sant Jordi, hom ha establert de celebrar una festa religiosa.

* La magnífica festa de Sant Ramon de Penyafort, patró dels advocats, ha tingut enguany precisament un esclat que potser mai no havia assolit. Sant Ramon de Penyafort, l'il·lustre Doctor, llum universal, glòria del nostre nom, de la nostra llar.

* El vuitè aniversari de la mort del gran bisbe Torras i Bages no ha passat, malgrat tot, desapercbut; el seu record ha estat ben present: el nombre, que no és curt, dels seus devots, admiradors, amics, deixebles, ha fet remembrança a tothom d'aquella figura augusta, d'aquell bisbe, que fou un model de dignitat.

* I el seu nom assenyala una fundació meritíssima, i merescudíssima, la Fundació Torras i Bages, que hom ha creat

per a Mossèn Lluís Carreras, el sacerdot infatigable i arborat, el qui no sabé doblegar-se al cessarisme i el que, com el seu mestre, que dóna títol a la Fundació, sap també què cosa és dignitat i què cosa és virtut. La terra que el veié nàixer, complaguda a l'actuació de Mossèn Carreras, li ret un testimoni, valuós en tots els ordres, amb l'esmentada Fundació, que no deixa d'ésser un exemple.

* Que la terra és agraïda, heu's ací el què també ho palesa l'homenatge al ferm i benemèrit periodista deportiu, senyor Josep Elías Juncosa, que ha popularitzat, gloriosament, en una cursa inestroncable d'any, el nom de «Corredisses». Home tan modest com treballador ideal, en complir-se 25 anys de la seva vida periodística, en esports, un estol d'amics li ha fet ofrena d'un homenatge cordial i ben sincer. No sovintegen pas tant actes com aquest, perquè poguéssim abstenir-nos de consignar-ho en aquestes lletres, afegint-hi, de tot cor, a l'homenatge, la nostra invisible branca de llorer, collida en l'arbre immarcescible de l'admiració.

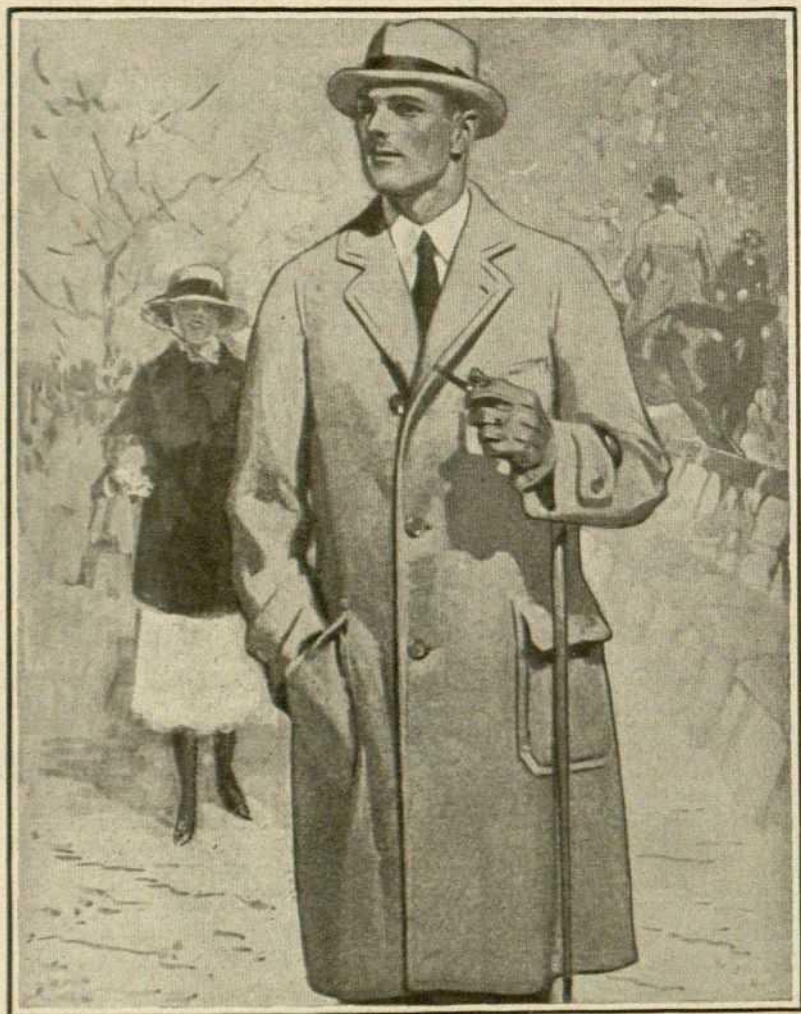
* Madrid-Barcelona, Barcelona-Madrid: dues capitals, dues vides, dues corrents, dos fogars, dos centres de producció. «Entenguem-nos, donguem-nos les mans, posem-nos a parlar, fem diàleg», ha estat dit moltes vegades: ¿perquè havem de viure tan allunyats? El doctor Bonilla Sanmartín ha estat a Barcelona, ha donat unes conferències parlant de filosofia catalana, parlant de literatura catalana, del seu ressò més enllà de Catalunya; el catedràtic madrileny ha estat escoltat respectuosament a casa nostra. Així havia d'ésser, i així s'ho mereixia. La cortesia sempre està bé.

* Han merescut molt de comentari i molta d'atenció els vivíssims articles del mestre Francesc Cambó, donats en sèrie a *La Veu de Catalunya*, sota el títol de «Visions d'Orient»; talment una bella lliçó de periodisme, talment una bella lliçó de com el temps ha d'ésser esmercat, sempre treballant, amb la bandera desplegada, o amb el segell damunt la porta.

* Finalment, els que han deixat el món dels vius. El senyor Emili Cabot i Rovira, senyor mirífic, home d'esperit; N'Alfons de Chopitea, l'intelligent enginyer; el Comte de Sant Llorenç de Munt, l'aristòcrata de sang, de cor, d'accions; N'Antoni Careta i Vidal, l'escriptor sentimental, un dels precursors del nostre renaixement. Tots ens deixen un rastre de llum. D. E. P.

X.

Aquest número de D'ACÍ I D'ALLÀ ha estat sotmès a la censura militar

P. MALLAFRÉ
SASTRE
RONDA SANT PERE 24 PRAL

**Editorial
Catalana**

— S. A. —

D'ACÍ I D'ALLÀ

A tots els subscrip-
tors i amics que ens
han encarregat el
relligat i tapes d'a-
questa important
publicació, els assa-
bentem que tenim
a la seva disposició,
enllestits, tots els
volums que ens va-
ren entregar amb
anterioritat al 1.er
de gener últim.

S. VERDAQUER
R. UNIVERSITAT, 9

Banyeres, Lavabos, Bidets, etc.

**MIREN QUE
HERMOSO!**

Así se crían los niños que to-
man leche condensada marca

LECHERA

DESELA A SU NIÑO,
SEÑORA, VERA QUE
GORDITO SE PONE

CADBURY

Exquisits
Bombons

King George
Prince of Wales
Royal Windsor
Almonds "Jordan"

TOS,

Catarros, Bronquitis, Asma, Refredats, tos-ferina, Grippe, es curen prenent l'acreditat medicament

AIXAROP FIGRAN

De venda en farmàcies
i Centres d'específics

LABORATORI HIGIONE

Calàbria, 67 :: BARCELONA

ANÈMIA,

Clorosis, debilitat, inapetència, convalescència, i la pobresa de sang, es curen prenent el poderós tònic reconstituent

GOTES ROYEN

(sanguínees)

De venda en farmàcies
i Centres d'específics

LABORATORI HIGIONE

Calàbria, 67 :: BARCELONA

FÀBRICA DE
PRODUCTES CERÀMICS

Casimir Vicens

Rajoles i
artícles de
Construcció

Despatx:
C. Tallers, 72

Fàbrica:
C. Benavent,
pròxim a Travessera Sans

Telèfon 5090 A.

Barcelona

PITS FORTS!...

S'aconsegueixen utilitzant les propietats de l'aigua natural per medi de l'aparell hidroteràpic **Thais**. Ràpidament es nota la consistència progressiva de les glàndules fins adquirir una duresa absoluta. El vigor dels pits en la dona és base d'una bona salut.

Demani fullet a

Institut Ortopèdic

Sabaté i Alemany
Canuda, 7 - Barceloda

Làmpares

LEMIC, S. A., Muntaner, 1. - Barcelona

Cases que vos recomanem:

Demani's arreu
Fabricant:
J. López Llauder
Clarís, 102
BARCELONA

Rodríguez i Ferrer

Camisers
Boqueria, 36 i 38

FORTOR DE L'ALÉ

Guariment Radical de l'OCENA
Dr. CUSI i VIDAL, de l'hospital de la Santa Creu,
Passeig de Gràcia, 83 pral.

Enbenaments Barrère, de París
per a la contenció i curació de les Hèrnies

Passeig de Gràcia, 30 (Sucursal
Farmàcia Dr. BARTOMEU, Plaça Universitat)

ÁVILA i Companyia

Decoracions. — Armadures, estopa i guix
Passeig St. Joan, 73 — Tel. 306-S. P.

Joies a termini sense fiador,
des de 1 pta. setmanal
LA OCASIÓN

Tamarit, 156 (xamfrà Urgell). — Barcelona

Matrimonis sense fills

Consulta especial per a estudiar la infecunditat de les
senyores: Aragó, 277, principal, 1.^a

A. VECIANA OLIVÉ

Objectes d'art, granat fi amb montura or de llei, Eibar i Toledo
Fernando, 7 (davant Passatge Madoz)

Acadèmia COTS

Comerç, Idiomes, etc.
Archs, 10. — Telèfon 5041-A.

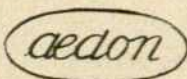
Cicles i demás Sports

A. SANROMA Balnes, 62
BARCELONA

Mobles Americans

per a despatx
Salmeron, 75

Pianos, Autopianos
i Rotlles

Passeig de Gràcia, 62
BARCELONA

Joies VILANOVA

Unió, 6

IMPERMEABLES ANGLESES

Marca «El Gallo»
PACAREU, SERIÑA I VALLS
Balnes, 18. — Últimes creacions

“PURGANTE COTIDIANO”

Las Únicas que purgan sin Cólicos

**LAXANTES
PURGANTES
REFRESCANTES**

Precio de la caja de 40 Píldoras: 4 Pesetas
Farmacia BOISSY, 2, Place Vendôme, PARIS

Las PILDORAS JABONOSAS BOISSY son las únicas
que se emulsionan en el intestino purgando poco
a poco sin cólicos. Se hallan en todas las Farmacias.

Economia i Finances

Revista Quinzenal
d'Informació i Divulgació

Surt
els dies
10 i 25
de
cada
mes

Preu subscripció anual:
Barcelona, ptes. 10;
Fora, ptes. 11; Número
sol: ptes. 0'50

Demaneu exemplars de mostra a
EDITORIAL CATALANA, S. A.
Rambla Sant Josep, 16, principal

Com el
de un nen
serà el
seu cutis

si vostè usa amb constància el Sabó Heno de Pravia. Per la seva pasta neutra i per la seva abundosa i untuosa escuma, té propietats emolents i detergives. És el sabó ideal per a les perso-

nes de cutis delicat. Dóna a la pell suavitat, aroma i blancor. El seu perfum és intens i persistent. Pastilla 1'50 a les perfumeries, drogueries, farmàcies, etc. - Perfumeria Gal-Madrid.

*Heno
de
Pravia*

